

KNIHY ODVAHY

A DOBRODRUŽSTVÍ

SVAZEK 62

Olle Mattson

BRIGA TŘI LILIE

Mikel Mikelson je chlapec ze západního pobřeží Švédska. Žije ve staré, opuštěné hospodě se svou babičkou, se psem Bobem a ovečkou Ulrikou. Na půdě jejich příbytku, který je na spadnutí, bydlí starý tesař — námořník Grile se želvou Charlottou, kterou si přivezl ze svých cest po světě. Želvě Charlottě je sedm set let a rozumí jenom indicky; to aspoň tvrdí Grile, ačkoli s ní mluví jakousi hatmatilkou, připomínající spíš němčinu. Kromě psa Boba, kterému je osm let a má už jen tři zuby, a ovečky Ulriky si získá Mikel jen jednoho přítele: je to učitelova dcera Tua-Tua. Mikel ji zachránil před jistou smrtí utopením a od té doby spolu sdílejí všechna dobrodružství a tajemství. Ostatní děti se mu posmívají, protože má na jedné noze srostlé prsty. Mikela to pochopitelně mrzí, ale ještě víc ho trápí, že se mu nevrací domů jeho otec. Odjel jako námořník před osmi lety, takže ho Mikel ani nepamatuje. Zná ho jen z fotografie na zdi. Nic pořádného o něm neví, ale věří, že jednou domů přijede, koupí mu bílého koně, zkusí bohatého statkáře Sintora, který babičce a jemu ubližoval, a zkrotí děti ve vsi, které se mu posmívaly.

Tak nenápadně začíná román Olla Mattsona Briga Tři lilie. Život v chudé rybářské vesnici plyne pozvolna a nevzrušivě kupředu, od léta přes krutou zimu k studenému jaru. Až jednou . . . Na pobřeží ztroskotá tajemná loď a od té doby se Mikel a Tua-Tua octnou ve víru podivných událostí a dobrodružství. V kraji se objeví záhadný cizinec Pat O'Brien a uzavře s Miklem a jeho kamarádkou „spolek rýžovačů zlata“. Všechno se zaplétá a komplikuje. Ale nakonec — jen to vám ještě můžeme říci, beztoho jsme prozradili o knize už dost — všechno šťastně dopadne, Miklovi se vyplní jeho největší sen a ani Tua-Tua přitom neprijde zkrátka.

Kniha je hezky a napínavě napsána a na mnoha místech se při čtení také zasmějete. Olle Mattson byl za ni odměněn plakétou Nilse Holgerssona a první cenou v oboru knih pro mládež nejen ve Švédsku, ale i v jiných zemích.

13-125-63 14/3

Vázaný výtisk 16,— Kčs

M. Twain: Dobrodružství Toma Sawyera — *M. Twain:* Dobrodružství Huckleberryho Finna — *E. Kästner:* Emil a detektivové — *V. Řezáč:* Kluci, hurá za ním — *E. Kästner:* Emil a tři dvojčata — *A. Někrasov:* Dobrodružství kapitána Žvanilkina (dvě vydání) — *E. Thompson-Seton:* Dva divoši — *B. Polevoj:* Příběh opravdového člověka — *E. Bass:* Klapzubova jedenáctka — *R. L. Stevenson:* Poklad na ostrově (tři vydání) — *J. London:* Bílý tesař (dvě vydání) — *A. Assolant:* Hrdinný kapitán Korkorán (dvě vydání) — *J. Verne:* Hvězda jihu — *J. Conrad:* Gaspar Ruiz — *K. May:* Syn lovce medvědů — *J. F. Cooper:* Poslední Mohykan — *A. Dumas:* Tři mušketýři (2 svazky) — *A. Ransome:* Zamrzlá loď kapitána Flinta (dvě vydání) — *F. Bret Harte:* Ztraceni v pustině — *J. Fabricius:* Plavčí kapitána Bontekoea — *R. Kipling:* Mauglí (dvě vydání) — *R. L. Stevenson:* Černý šíp — *K. May:* Duch Llano estacada — *A. Ransome:* Boj o ostrov — *J. F. Cooper:* Lovce jelenů — *A. Grin:* Cesta nikam — *V. Kouckourek:* Vzpouza na lodi Bounty — *A. Ransome:* Trosečníci z Vlaštovky — *F. Mowat:* Stopy ve sněhu — *J. Hronek:* Zlato na Španěle — *A. Rutgers van der Loeff-Base-nauová:* Laviny nad vsí — *A. Ransome:* Petr Kachna — *A. Laurie:* Dědic Robinsonův — *Teldy Naim:* Sedm sluncí na sněhu — *A. Ransome:* Klub Lysek.

PŘIPRAVUJEME:

V. Vladko: Potomci Skytů

M. Bielicki: Lacho z rodu Ha

S. Tatay: Pušky a holubi

J. F. Cooper: Průkopníci

Olle Mattson

BRIGA TŘI LILIE

1963

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ

DĚTSKÉ KNIHY

PRAHA

Copyright Albert Bonnier 1955
Translation ©Josef Vohryzek 1963
Verses © Karel Šiktanc 1963
Illustrations © Věra Brázdová 1963

První kapitola

MIKEL MIKELSON A JEHO DŮM

Od moře vypadal dům jako hromada prken, na kterou nahoře přidělali šišatý komín.

Příběh, který vám budu vyprávět, se stal před šedesáti lety, a tehdy tam bydlel Mikel Mikelson.

Dveře držely za jedinou veřej, takže se s nimi muselo zacházet opatrně. Otvíraly se do síně. Tam bylo tma jako v pytli a páchlo tam kůží a mokřými kalhotami, protože když venku přšelo, každý si tu sušil mokřé šaty a boty.

V kuchyni bylo světleji. Dvě okna vedla směrem k moři a jedno směrem k dřevníku. Pak tam ovšem byly další dveře, do ostatních místností. Jenže všechny klíče se ztratily a kromě toho ty místnosti překypovaly haraburdím, do kterého nikdo neměl co strkat nos.

Před sto lety, když se to v moři u tohoto pobřeží hemžilo sledi, sloužil dům za hostinec a byl plný nábytku a lidí a vůně dobrého jídla. Přijížděli sem statkáři a obchodníci s rybami na vykrmených koních, sedávali u krbu a jedli jehněčí pečínku a pak spali v prvním poschodí bez přestávky tři dny a tři noci.

Teď se tu statkáři neukázali, jak byl rok dlouhý, ve spíži bylo většinou prázdno a v oknech se ve spoustě uschlých much povalovalo plno rybářských háčků a plaváků.

V tomto domě bydlel Mikel Mikelson se svou babičkou Matyldou Tuvesonovou a psem Bobem.

U domu byl malý svah a pod ním záliv s ostrůvky a na opačné straně domku kopec, který se jmenoval Strmý Klev. A za Strmým Klevem se rozložila vesnice, protože na té straně byla úrodná půda a nefičel tam vítr od moře.

Kolem hostince foukal vítr, až se málem tabulky z oken sypaly na zem.

Kus dál od hostince po svahu dolů byla loděnice, která patřila Simonovi Hlupákovi. Tam bydlel Simon Evžen Hlupák v zimě v létě v tak malém pokojíku, že když se mu zachtělo narovnat záda, musel pokaždé jít ven. Do dveří vyryl nožem nápis:

*V břiše kručí, v chalupě je zima.
Portugalsko – to by bylo jiná!*

Když Mikel chodil odpoledne ze školy domů, vzal to vždycky kolem loděnice. V létě lehával u můstku na břiše a chytil kraby na střep cihly, v zimě tam bývala pěkná klouzačka.

Simon Hlupák sedával ve dveřích a rozbitou kramplí na mykání vlny si z vousů vyčesával blechy. V zimě si sedával na pytel, aby nepřimrzl. Kůži měl hrubou jako podešev a ruce měl popraskané zimou.

Mikel ho vždycky zdravil tak, že zasalutoval a řekl „brýden“, a

Simon Hlupák odpověděl tím, že zvedl levou nohu a zamával prsty u nohy, protože měl botu vepředu prasklou.

Za opaskem mu trčel nůž se stříenkou z kravího rohu.

Mikel nosil školní knihy a sešity svázané řemínkem a přehozené přes rameno. Desky Lutherova katechismu byly celé potřhané, protože na něm v zimě jezdil na klouzačce se Strmého Klevu až dolů: jelo to jako čert!

Nahoře na vrcholu kopce byl vikingský hrob a na něm mohyla. Někteří moudří lidé sice tvrdili, že ta hromada kamení není nic jiného než docela obyčejná značka pro lodě plující v zálivu, že tady je Strmý Klev. Jenže většina lidí říkala: „Na mou duši, je to tak, leží tam pochovány Viking a zlato je tam taky, jenže do takovýchhle mohyl není radno strkat prsty!“

Naopak tam měl člověk ještě kámen přihodit, když šel kolem, a pro jistotu ještě odříkat:

*Pozdrav tě tento dobrý kámen.
Budiž ti země lehká. Amen.*

„Mrtví Vikingové mají kamení rádi.“ Tak to říkal Miklovi Simon Hlupák.

„Hodils mu tam pořádný kámen, Miklouši, co?!“ křičel pokaždé, když Mikel říčel s Lutherovým katechismem pod zadkem se Strmého Klevu dolů. Pak teprv měl z Mikla radost!

Ovšem jiná věc je, jestli mu Mikel na to něco odpověděl. On měl totiž vždycky, když se vracel ze vsi domů, takové chmurné myšlenky. Nebyl zvlášť velký, jak tak stál a točil řemenem s knihami v ruce, zato hrud' měl pěkně širokou jako mladý skopeček. Oči měl modré, vlasy žluté jak zralé žito.

O čem to tedy vlastně přemýšlel? Ovšemže o Zaječí pracce!

Všechny děti ve vsi měly na obou nohou po pěti prstech. Mikel Tomáš Mikelson měl na pravé noze jenom čtyři. Malíček a prst vedle malíčku byly srostlé, takže Mikel měl nohu nakřivo a kulhal.

„Zaječí pracka!“ vysmívaly se mu děti ze vsi, sotva se někde ukázal. „Copak máš v botě, Zaječí pracko?! Ukaž nám, co tam máš!“

Matylda Tuvesonová, která byla jeho pravou babičkou, přestože

se nejmenovala Mikelsonová, ta k tomu mlčela. Bylo jí třiasedmdesát let a věděla, že kdo dlouho křičí, tomu vyschne v krku. Přitáhla si Mikla k sobě a řekla:

„To oni ti závidí, Mikloušku, protože tvůj táta byl kapitán a na kabátě nosil mosazné kotvičky.“

To s těmi mosaznými kotvičkami byla ovšem lež. Táta Mikelson byl obyčejným námořníkem na jedné brize, která se jmenovala Tři lilie, a jestli se má přiznat celá pravda, tak to byl pěkný ptáček. Ale co člověk nenapovídá, aby potěšil kluka se čtyřmi prsty na pravé noze, když na něho všichni pokřikují Zaječí pracko.

Babička Tuvesonová toho napovídala dost, když sedávali sami po večerech v hostinci; a většinou to byly samé lži a výmysly. Ale Mikel poslouchal.

To byl ale chlapík, ten můj táta, říkával si. Chodit přes Strmý Klev do vsi bylo čím dál horší, protože na něho pořád pokřikovali Zaječí pracko. Až se táta vrátí domů, tak jim ukáže, říkal si.

Jenže to nebylo jen tak.

„Myslíš, Simoně, že se z člověka může stát správný muž, když má v jedné botě zaječí pracku?“ ptával se Simona Hlupáka.

„To se rozumí, že může, Mikloušku,“ říkával Simon Hlupák.

„Takže myslíš, že by mě táta měl stejně rád?“ ptal se dál Mikel.

„To jsou řeči! To neznáš Petrusa Mikelsona,“ řekl Simon Hlupák. Jenže když tohle řekl, musel nutně odvrátit hlavu a plivnout na zeď. Protože briga Tři lilie před sedmi lety ztroskotala i s posádkou a se vším všudy. To ovšem nebylo možné říci chudáčkovi se čtyřmi prsty na pravé noze takhle rovnou do obličeje.

„Sedni si tady na schůdky a já ti budu vypravovat o Portugalsku,“ řekl Simon.

A tak byl otec Mikelson na chvíli zapomenut.

„Kdepak je Portugalsko?“ řekl Mikel.

„To je tam, kde končí Atlantský oceán a začíná Středozemní moře,“ řekl Simon. „Tam je léto, jak je rok dlouhý, to není jako tady v té díře, kde pořád jenom fouká. Už jsi někdy jedl pomeranč?“

„Ne,“ řekl Mikel.

„Tam rostou na stromech pomeranče tak jako u nás šišky,“ řekl Simon, „a hned po pěti, v celých trsech. Ale ... ale vždyť ty mě neposloucháš, Mikloušku!“

Mikel si prohlížel své roztrhané boty a pak boty Simona Hlupáka, které byly ještě roztrhanější.

„V Americe kopou zlato,“ řekl. „To je ještě lepší.“

„Zlato nemá ani takovou cenu jako hlína,“ řekl Simon.

„Ale člověk si za ně může něco koupit,“ stál na svém Mikel a vzpomněl si přitom na svůj kručící žaludek a babiččinu prázdnou špižírnu.

Jeho největší přání bylo mít bílého koně.

„Hlavní věc je, že tam nikomu není zima,“ řekl Simon a dýchal si na ruce, popraskané od mrazu. „V Portugalsku si lidé sedí pod pomerančovníkem a vyhřívají se jenom tak v košili. K čemu by jim bylo zlato, když svítí slunce? A teď běž domů jíst, babička stojí ve dveřích a volá.“

Simonova loděnice stála z jedné strany na skále a z druhé strany na kamenné podpěře nad vodou. Okno k moři bylo kulaté jako okna

kajut na lodích.

V létě světélkovaly ve vodě planktony. Makrely vyplouvaly k hladině a otvíraly huby, zatímco Simon Hlupák seděl na schůdcích a vyřezával něco z kusu dřeva.

Simon se totiž živil vyřezáváním lodí ze dřeva. Prodával je na ostrovech, když byl v zimě dost silný led, aby po něm mohl chodit s pytlem na zádech. Vedle toho taky rybařil. Jakmile se objevil první led, vydal se na ostrovy a vracel se, až když začínalo tát.

Když se Mikel vracel odpoledne ze školy, stávala babička u kamen a vařila polévku. Většinou to byla tresčí polévka, kterou zahustila kondrhelem, lebedou, a pokud nějakou měla, i mrkví.

Když Mikel dostal takovou polévku každý den celých sedm dní, zůstal vždycky na dvorku stát, přimhouřil jedno oko a v duchu si říkal: To ale máme krásný dům, a dneska budou k obědu palačinky ze samých vajec a ještě se zavařeninou.

Jenže z komína se valil kouř ze samých sledů. Pro jistotu zamhouřil obě oči a přidal k domu dvě věže a šestnáct oken a střechu a zdi natřel pěkně na rudo.

V takovém domě přece musejí být na stole samé palačinky, ne? Pak musel na chvíli oči otevřít, aby nesklouzl nebo nezakopl o kámen. No a pak uviděl, že ten jejich dům je stejná barabizna jako včera a že se vůbec v ničem nezměnil. U moře fouká silný vítr, takže barva je popraskaná a sloupává se ze zdí. Tašky padají se střechy a dveře visí na jediné veřeji.

Když si postěžoval, říkala babička: „Však máme střechu nad hlavou.“

A na to on odpovídal: „Dneska v noci mi zatékalo rovnou do postele, jen si sáhni.“

Tu babička stáhla ústa, že byla jak čárka, a řekla: „Tak tedy nad střechem napneme plachtu.“

Na to nedovedl odpovědět nic. A když za dlouhou chvíli na něco přišel, tak už byla mezitím babička venku. Bud'to se její hnědá vydrovice míhala u dřevníku, kde měli čtyři slepice, nebo taky seděla na zápraží a čistila bělice. Viděl jen kouř z její pěnovky a slyšel ji, jak si při práci prozpěvuje do taktu, jako by si ho dobírala:

*Jedna ryba, na tu vyzrál háček z udice,
druhá na buk vylezla si, kokrhala velice,
třetí, tu jsem sama nesla z moře v kyblíce.
Jedna, dvě a tři –
budou na pepři.*

„V létě pojedu lodí do Ameriky,“ utrhl se na prázdnou židli, na které před chvílí seděla babička Tuvesonová. „Tak teď to víš, stoličko šmajdává!“

*Tuhle rybu, tu jsem měla v chlívě ve stání,
tuhletu mi půjčil racek až do mého skonání.*

Druhá kapitola

PŘILETÍ RACEK – A ODLETÍ

Těžko byste hledali někoho, kdo má podivnější babičku než Mikel Tomáš Mikelson ze starého zrušeného hostince v Ljunze. Někdy si říkal, že to tak asi musí být, když člověk nemá tatínka.

Dokázal sedět u břehu a vyhlížet na moře celý půlden a myslet na otce Petra Johanese Mikelsona, který odjel na brize jménem Tři lilie a už se nevrátil.

Zbyla po něm zežloutlá fotografie vedle kredence a víc nic. Na té fotografii byl hladce oholený muž s veselýma, chytrýma očima a s bradavicí na levé tváři. To je na vzpomínku trochu málo.

V noci se někdy Miklovi zdálo, že má táta peněz jako želez a že je kapitánem na šestnácti bílých lodích, co jezdí do Austrálie, a do toho mu nikdo nemluvil. Zdálo se mu, že je táta dva metry dlouhý a pro jistotu mu přidal ještě i metr na šířku.

Někdy se dokonce stalo, že cvakla klika u dveří a dovnitř vešel sám otec Mikelson a přidupal až k posteli. Ve snu ovšem.

„Dobrý den, Mikle Mikelsone,“ řekl.

Mikel si promnul oči a uklonil se. Otec Mikelson měl kupodivu plnovous, přestože ten mužský na fotografii byl bezvousý.

„Tak už jsi doma, táto?“ zašeptal Mikel.

Otec Mikelson zamrkal a usmíval se.

„Strpení, synu, strpení,“ řekl.

„A kdy tedy přijdeš domů, mně se po tobě tak stýská?“ zašeptal Mikel.

Nato udělal otec Mikelson něco velice podivného. Začal si vytrhávat vousy: jeden chlup za každý den, kdy ještě zůstane pryč. Nakonec byl skorem úplně bez vousů. Mikel se potil.

„Kdy?“ křičel.

„Až nebudu mít na bradě ani chlup,“ řekl otec Mikelson a vytrhl si poslední vous.

A byl pryč a Mikel se probudil.

„Počkej!“ křičel za ním Mikel.

Ale slunce už svítilo do okna a babička stála uprostřed kuchyně v košili a pokyvovala hlavou.

„Ty sebou ale házíš sem a tam a vzdycháš, Mikloušku, že by si jeden skoro pomyslel, že se do tebe daly vši,“ naříkala.

„Dám ti večer žvýkat list z rybízu, to pomáhá proti zlým snům.“

Jinak to tady na pobřeží chodilo tak, že skoro všichni mužští byli námořníky, takže od jara do podzimu byly všechny děti bez táty. V zimě vysedávali mužští ve vsi a žvýkali černý tabák a rozprávěli o přístavu, který se jmenoval Cardiff a kde měli podivuhodně dobré pivo. Ale zjara zmizeli jako kouř z komína.

Všichni kromě Miklova otce, který ani nepřijížděl, ani neodjížděl,

protože byl pryč.

Kdysi dávno bydlel Mikel se svou matkou a babičkou a psem Bobem ve vsi jako všichni ostatní. Na bohatší straně Strmého Klevu.

Bylo to v domě, který vlastně patřil statkáři Sintorovi. Mikelsonovi jej měli jenom pronajatý. Statkář Malkolm Sintor byl největší boháč z celé vsi, ale byl tak lakomý, že si každou sobotu večer z kalhot utrl knoflík, aby měl v neděli v kostele co hodit do pokladničky. V jeho domě se jedly sedm dnů v týdnu sledě s brambory.

Rok nato, co briga Tři lilie odplula, dostala Miklova matka kašel a zemřela. Mikel byl ještě příliš malý, aby matku oplakával, ale dlouho chodil kolem domku a hledal. Dva týdny nato přijel statkář Sintor na svém koni, který se jmenoval Černá růže, a vymáhal nájemné.

„Sem s penězi, nebo se mi klid'te z domu!“ řekl statkář Sintor.

„Buďte té lásky, počkejte nám měsíc,“ prosila babička. „Ach, jen co se Mikelson vrátí domů.“

Statkář Sintor svolil počkat týden. Ale pak už ani den.

Jenže Petrus Mikelson se neobjevil. A týden nato se babička a Mikel a pes Bob stěhovali ze vsi do Starého hostince, na chudinskou stranu Strmého Klevu.

Do Starého hostince, jak se domku říkalo, zatékalo, takže po ránu stávaly boty na podlaze v louži. A běda tomu, kdo se procházel po podlaze jen tak a nedal si pozor. Spadl do sklepa a zlomil si vaz a myši ho snědly, než bys řekl švec, tak byla prkna zpráchnivělá.

Zato bylo z oken vidět na moře nebo aspoň do zálivu. Přímo naproti byla černá propast, které se říkalo Sokolí let.

Jednoho dne na podzim toho roku, kdy bylo Miklovi devět let, prorazilo

rací mládě okno a vletělo rovnou do kuchyně. Okenní rám se rozletěl a babičce, která právě seděla u kamen nad hrncem a loupala brambory, létaly střepiny kolem hlavy.

„Letí za ním sokol!“ křičel Mikel, který stál na dvorku a sledoval honičku. „To je ale kus! Drž racka, musím doběhnout zpátky ven!“

Racek spadl do hrnce i s okenním rámem. Sokol se postavil na střechu dřevníku, protože v dřevníku byly slepice a na to mají sokoli dobrý nos. Slepice kdákaly a babička křičela. Racek ležel s křídly do stran jako mrtvý a z očí mu svítila jen bělma.

Mikel se přihnál do kuchyně, a jen co stačil popadnout pohrabáč, už byl zase venku. V mžiku vyskočil na prázdný sud od petroleje vedle dřevníku.

„Teď uvidíš, zač je toho loket,“ křičel, „já ti dám zabíjet racky!“

Ale sud byl příliš nízký a pohrabáč příliš krátký. Sokol se nehnul z místa. Upíral na Mikla úzké, studené oči.

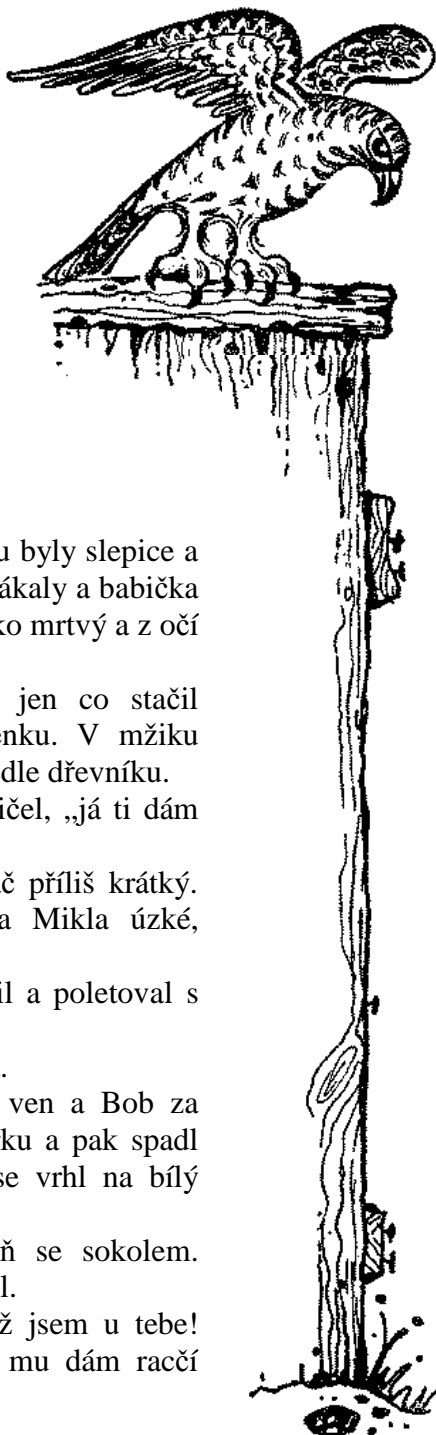
Ve světnici se zatím racek vzchopil a poletoval s babičkou a Bobem v patách.

„On mi uletí, Mikle!“ ječela babička.

V příštím okamžiku vyletěl racek ven a Bob za ním. Racek poletoval chvíli po dvorku a pak spadl na zem. Sokol vzletěl a jako blesk se vrhl na bílý chomáč v trávě.

Bob se k rackovi přihnál zároveň se sokolem. Udělal skok a v půli cesty se s ním střetl.

„Drž ho, Bobe!“ křičel Mikel. „Už jsem u tebe! Vydrž, Bobe ...! Teď to dostane, já mu dám rací

pečínku!“

„Bůh jim pomoz oběma,“ naříkala babička, dala si zástěru před oči a usadila se na zápraží, až pod ní prkénka zapraštěla.

Mikel se do toho chomáče z nohou a peří pustil pohrabáčem.

„Pryč!“ křičel. „Koukej zmizet, zloději, tu máš! Za racky! Za slepice! Za psy ...!“

Bob chytil sokola za křídlo, ale sokoli sekají do očí. Bob zakňučel a pustil, převalil se a zůstal bez hnutí ležet.

„Uteč, Mikle!“ křičela babička zpod zástěry. „Dej pozor na oči...! Ubohé zvíře!“

Sokol byl volný a tloukl křídly do země, než pod ně chytil vzduch. Pak vzletěl jako šíp přímo proti Miklovi, bleskurychle uhnul a ranou křídla ho porazil na zem.

V okamžiku byl vysoko nad střechou dřevníku, stoupal přímo proti slunci a zmizel směrem k Sokolímu letu.

Mikel zůstal sedět a dloubal se v uchu.

„Jak to s tebou dopadlo, jsi naživu, Mikle?“ bědovala babička a pustila zástěru s očí.

„To jsem,“ řekl Mikel. „Ale asi jsem ohluchl.“

Bob ležel na boku a prudce oddychoval a z jednoho oka mu tekla krev. Racek ležel jako mrtvý.

„To je ale neštěstí,“ bědovala babička a vzala bílý chomáč do náručí. „Vezmi psa, já vezmu racka.“

Zanesli je oba do chalupy a babička vyndala z kredence zelenou krabici s bylinnou masťou, která trpce páchla. Pak odříkávala bez přestání naříkavým hlasem:

*Plemeno myší a muší –
to krade, jak se sluší.
Sokol a rys jsou páni –
jen po krvi se shání.*

Mikel musel doběhnout pro pavučiny a popel.

„To staví krev,“ poučovala babička. „Jestli najdeš pavučiny s rosou, tak jich vezmi pořádný chomáč.“

Mikel nosil pavučiny a popel a babička šikovnými rukama stavěla

krev a léčila. Položila racka do koše s pilinami vedle kamen.

„Jestli se dožije rána, tak se z toho vylíže,“ řekla.

Den nato snědl racek jednu sledí hlavu. Třetí den vstal a kolébal se chvilku po chalupě sem a tam. Křídlo táhl za sebou, ale přelomené nebylo.

„Myslíš, že u nás zůstane?“ šeptal Mikel.

Babička zavrtěla hlavou. Bob seděl u kamen a lízal si rány. Na těle jich neměl tolik, zato přišel o jedno oko.

Pátého dne otevřela babička dveře. Racek se neobratně vystrachal na zápraží.

„Já bych byl moc rád, kdyby u nás zůstal,“ řekl Mikel.

Neměl jiné přátele než babičku a Boba. A babička byla stará a Bob byl teď jednooký. Na druhou stranu Strmého Klevu chodil Mikel dost nerad: ve vsi na něho přece pokřikovali, co že to má v botě.

„Racčí mládě v chalupě neudržíš,“ řekla babička. „Touží po moři. Jen se podívej, jak větrí.“

Racek bil křídly, ale nabrat vzduch se mu nedařilo. Zalezl zpátky do chalupy a chvilku odpočíval. Šestého dne smažila babička makrelu. Mikel se cpal, nadýchl se a cpal se zas, ale z racka přitom nespustil oči.

„Budeme ti říkat Bělopírek,“ řekl. „Kdybys jedl smažené ryby, tak bys kousek dostal.“

Racek ho pozoroval úzkýma očima a nakonec se uvolil sníst z Miklovy ruky další sledí hlavu. Odpoledne vstal a vykolébal se na zápraží. Zvedl

zobák k nebi a zakřičel. Pak poskočil a nabral pod křídla vzduch. Okamžik nato byl vysoko nad chalupou.

Bob poskočil za ním, ale svalil se na zem jako kámen. Mikel Mikelson zůstal sedět na zápraží a radši se ani nepokoušel vstát.

Racek se vrátil třikrát za sebou, přeletěl chalupu širokým obloukem, jako by chtěl poděkovat za pohostinství. Pak nabral výšku a zmizel nad mořem.

A tak byl Mikel zase sám s jednookým Bobem a babičkou Tuvesonovou. Po tátovi Mikelsonovi ani vidu ani slechu. Moře bylo prázdné. Ani sledi tam už žádní nebyli. Ti se odstěhovali dál na sever, tak to říkali ti, co tomu rozuměli. Takže nezbývalo než nabrat si na bramboru špetku soli a jíst z toho, co bylo, když člověku kručelo v břiše hladu.

Tuto zimu Mikel v noci často nemohl usnout, a tak ležel vzhůru a poslouchal, jak na Strmém Klevu vyjí lišky. Ty mají ještě větší hlad než on. Jednou ráno, když už se blížilo jaro, bylo ve sněhu kolem chalupy plno liščích stop a všechny čtyři slepice ležely v dřevníku zadávené. Babička, stará osoba, si sedla na špalek a dala se do pláče.

„Kdybych aspoň byla chlap a měla pušku,“ naříkala, „ale já, stará bába, nemám než tu prasklou násadu od* rýče.“

Zahrozila pěstí směrem ke kopci a uplivovala. Pak uvařila ze slepice, která tu po lišce zbyla, polévku.

Toho večera se Mikel Mikelson poprvé po třech týdnech dosyta najedl, než šel spát.

Měsíc svítíl.

Mikel v duchu děkoval, jak ho babička naučila:

*Za domov a jeho stříšku,
za polévku, co mám v bříšku ...*

Nato ho ale po tom slepičím mase přerušilo říhnutí, protože na tolik jídla nebyl Miklův žaludek zvyklý. Pak ještě zamumlal v polospánku:

Za světlo, za chléb, za bílé mraky.

Lištičko, tobě děkuju taky.

To poslední, to bylo poprvé, co se mu vydařil rým, a přišlo to dočista samo od sebe.

Třetí kapitola

CO DOKÁŽE NADĚLAT RYS

Docela bez zvířat se žije těžko. Měli Boba, ale z toho nekoukala ani vlna, ani vejce.

Z psího štěkotu člověk neztloustne, říkávala babička.

V rozbitém pouzdře od hodin měla babička na půdě uloženo asi tak deset korun, které si našetřila. A vůně po slepici ještě z chalupy pořádně nevyvětrala, když babička peníze z pouzdra vysypala.

Obula si nedělní střevíce, na hlavu si uvázala šátek a zmizela směrem ke Strmému Klevu.

To bylo na jaře, kdy se v chaluhách mrskají běličky a otvírají hubu po háčku. Mikel seděl na zápraží a ohryzával slepičí stehýnko. Studená slepice nechutnala zdaleka tak jako teplá. A kromě toho už dávno zbývala jenom kost. Dřevník byl prázdný.

„Bééééé!“ zaznělo najednou od Strmého Klevu. Miklovi vypadlo stehýnko z ruky. Zabečení se ozvalo znovu, nebyl to ani los, ani liška, nemohlo to být nic jiného než ovce.

A už tu byla babička, přes rameno měla přehozenou ovečku a po stranách se jí klátilo po dvou kopytech. Ovečka byla právě ostříhaná, bylo jí zima a chňapala babičce po uchu.

„Honem běž uklidit v dřevníku!“ volala babička už zdaleka. „První týden ji musíme mít zavřenou, jinak by nám utekla do lesa!“

Než Mikel z dřevníku vyklidil všechny třísky a peří po slepicích, byl už večer a chladno. Všechna sláma a smetí musely ven. Jen si pomyslete, ovce! A pak ze všeho největší starost: jak tomu zvířátku

bude říkat? Ovečka venku bečela, už ji omrzelo, že se nesmí volně pohybovat.

Ulrika, to je ono, řekl si, tak se bude jmenovat. A kromě toho jí budou říkat Vlnáček.

Ovečka vběhla dovnitř, poháněna babiččiným střevícem: BÉÉÉÉ!

Mikel chytil provaz, který měla kolem krku, a po chvíli přetahování sem a tam byla ovečka pevně přivázaná za hák ve stěně.

Tak tedy měli ovci. Statkář Sintor jich měl sice čtyřicet osm, ale žádnou, která by se jmenovala Ulrika.

Největší potíží byla v tom, že v okolí Starého hostince byla tak mizerná pastva. Ovce se spokojí s málem, ale kamení a vzduch, to je příliš málo i pro nejskromnější ovečku. Ulrika hubla, až jí žebra čouhala z těla. Ohryzávala stromy a plechovky a všelijaké haraburdí, co kde našla, a ne a ne z toho ztloustnout.

„Nedá se nic dělat, musíme ji odvést loďkou na Holm,“ řekla babička, „a to hned zítra.“

Holm byl ostrůvek uprostřed zálivu a patřil statkáři Sintorovi, i když tam, pokud bylo známo, bydleli jen raci a pobřežní straky.

„A zrovna když si už zvykla a spřátelila se s Bobem,“ povzdechl si Mikel.

„Tak si vymysli něco lepšího,“ řekla babička.

Bob se ze začátku pokoušel ovci sníst. Teď si ale lehával na podlahu a pochrupeval s hlavou zabořenou do její teplé vlny. Ovečka taky pochrupevala. Zima jí nebylo, ale dosyta se najedla zřídka kdy.

Nebylo jiné pomoci. Babička došla k Simonovi Hlupákovi vypůjčit si od něho loďku, kterou teď po zimním období zrovna nedávno dal na vodu. Mikel si sedl k veslům a babička se usadila na zádi a držela Ulriku, která bečela, jako by ji někdo ze zadu lechtal sídlem.

„Ona tam nechce,“ řekl Mikel.

„To chceš, aby nám umřela hlady rovnou před nosem?“ řekla babička. „Zaber pravým veslem, jinak se nikam nedostaneme.“

Mikel zabral. Bob stál na břehu a vyl a ovečka mu odpovídala bečením. Mikel se opřel do vesel.

„Ulriko,“ řekl pokaždé, když zabral vesly. „No no, Ulriko. Já k tobě budu chodit na návštěvu každíčkový den. A Bob taky. Ztloustneš

tam, až budeš jako statkář Sintor. A v neděli ti přinesu mrkev.“

V půli cesty k ostrovu začala do loďky zatékat voda.

„Zatéká!“ křičela babička. „Rychle vesluj, Mikle, nebo se utopíme.“

„Vesluju, co můžu,“ řekl Mikel. „Jen klidně sed'te, houpáte loďkou sem a tam! Radši vylévejte vodu!“

Jenže lopatka na vylévání vody ležela v zádi pod odklápěcím prkénkem, na kterém babička seděla. A kromě toho si netroufala ovečku pustit z rukou.

Voda stoupala. Ulrika si lízla, ale slaná voda jí nechutnala. Babička prohlásila, že jestli se dostanou na břeh živi a zdraví, tak bude chodit do kostela neděli co neděli, přestože tam bylo dobrých deset kilometrů cesty. Ovšem pokud nebude bláto, protože měla střevíce celé děravé. Mikel vesloval, až ho bolely ruce.

„Neznáte nějaké zaříkadlo, když teče do loďky voda?!“ křičel.

Babička chytila ovečku kolem břicha, protože se pokoušela vyskočit do vody a utopit se, a v paměti převracela všechna zaříkadla, která znala; jenže všechna byla proti bouřce nebo ohni.

Na tomhle pobřeží měli zaříkadla na všechno.

„Já si na nic nemůžu vzpomenout, Mikloušku,“ bědovala babička. „Myslíš, že by na to stačilo zaříkávadlo proti suchu?“

Mikel si tím nebyl docela jist, ale myslel si, že za pokus to stojí. Stejně se asi utopí, říkal si v duchu.

Ulrika mezitím dospěla zřejmě k názoru, že je lepší utopit se v moři než v loďce. Babička klečela ve vodě, která v loďce pořád stoupala, a držela ovečku za zadní nohy. Ta už hrabala předními kopyty přes okraj loďky. Babička to zkusila se zaříkadlem proti suchu, kterého se někdy před šedesáti lety tady na pobřeží užívalo:

*Jen ať pěkně naprší,
nežli rozední se.
Jinak scvrklé brambory
letos urodí se.*

Kdopak by tomu věřil, že zaříkávadlo proti suchu pomůže proti utopení na moři? Ale ovečka se opravdu uklidnila a začalo se jí zdát,

že bude přece jenom lepší umřít v loďce mezi přáteli. A za chvíli byli u ostrova.

„Komu je souzeno umřít hladu, ten se neutopí,“ funěla babička a chytila provaz, na kterém měla uvázanu ovečku. „Zvedni vesla do loďky, Mikle, já si stoupnu do vody a vytáhnu ji na mělčinu.“

Holm byl dlouhý, co bys osmkrát kamenem dohodil, a polovinu tak široký. Ale vřesu tam bylo dost, a ovce se v nejhorším spokojí i s vřesem. A místy bylo v úžlabinkách i trochu trávy. A pod skalkou byl pramen.

Tam si ovečka Mikla Mikelsona žila celé léto a zakulatila se po těle jako sám pan statkář Sintor. Úžina mezi ostrovem a pevninou byla jen co bys kamenem dohodil, a když bylo v létě sucho, dalo se tam přebrodit nebo přejít po suchých kamenech.

Toho jara vál severovýchodní vítr a vysušil břehy. Úžinou protékala voda jenom půldruhého metru širokým hnědým korytem!

Šestého června, v den, kdy babička Tuvesonová měla narozeniny, takže jí bylo zrovna 74 let, půjčil si Mikel od Simona Hlupáka loďku a zajel na Holm. Měl s sebou mrkev, to mají ovce rády. Ve vzduchu byla bouřka a Mikel slyšel z dálky bečení. Ovečka pobíhala po kamenech sem a tam, jako by měla v patách vlka. To bylo divné. Nemívala strach před bouřkou.

„Ulriko!“ volal z dálky. „Copak ti je, Ulriko?“

Ovečka bečela. Zvedl ruku s mrkví a ukazoval, co jí nese. Ale ovečka bečela a naříkala dál. Uvázal loďku a stoupal na břeh s ovečkou v patách.

Mikel se rád rozhlížel po kraji. Kdyby se náhodou briga Tři lilie vracela domů, chtěl by být první, kdo zamává na uvítanou. Hanba tomu, kdo ztrácí naději.

„No tak, Ulričko, ty blázínku, tady máš mrkev,“ uklidňoval ji. Ale ovečka jenom pobíhala sem a tam a bečela. Bouřka nepřicházela, ale nad kopci se ozývalo vzdálené hřmění.

Mikel si lehl do vřesu a rozhlížel se po moři. Nikde ani jediná plachta!

Vzdychl a stočil hlavu směrem k úžlabině. Ovečka si lehla vedle něho a položila mu hlavu na prsa. Cítil, jak jí srdce bije jako kladivo hned vedle jeho srdce.

Tu uviděl stín. Kočka, řekl si. Ale čím? Tady přece nikdo nemá kočku?

Kdepak – tohle bude něco většího, už to viděl. Na druhé straně úžiny stálo na břehu nějaké zvíře a čmuchalo po vodě. Pak se skrčilo a skočilo na první kámen. Mikla zamrazilo.

Rys!

Byl už tak blízko, že ho Mikel slyšel škrabat při každém kroku pazoury po kamenech. Ovečka ležela bez hnutí a dívala se tam co on.

Ve vsi se říká, že rysi už tady v kraji vymřeli, pomyslel si Mikel a přál si být o deset let starší a mít tady o kámen opřenou pušku, připravenou k výstřelu.

To bys pak viděl, panečku –!

Rys už mezitím vylezl na břeh, věřil a prskal. Byl větší než divoká kočka, srst se mu leskla, pracky škrabaly o kameny. „Pokud je rys vzteklý, tak skočí i na člověka,“ tak to jednou řekl Simon Hlupák.

„Dobrý bože, hod' ho do moře,“ šeptal Mikel, „zab ho kamenem nebo čímkoliv, kvůli Ulrice.“

Kámen ... to je nápad –!

Ležel na břiše a pod rukou cítil tvrdé, studené kameny, ležící ve vřesu. Ovečka se ani nehнула.

„Lež tiše, Ulriko,“ zašeptal, „snad si nás ani nevšimne.“

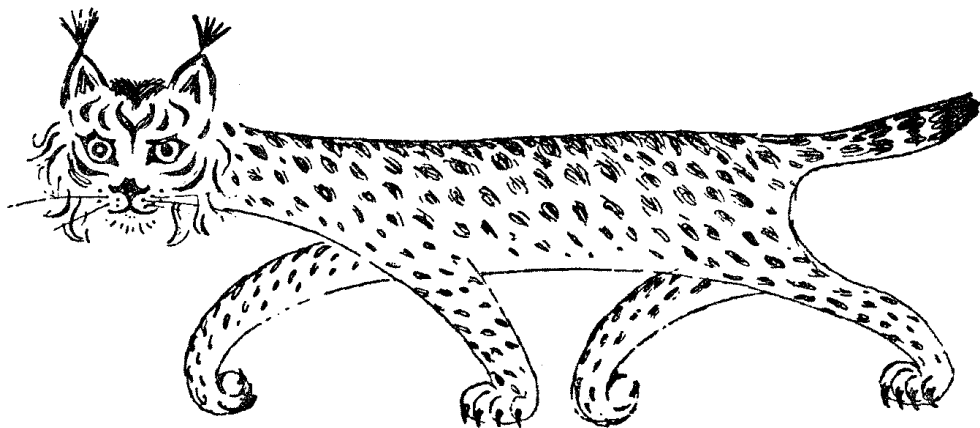
Jenže rys si jich už všiml. Teď teprv Mikel pochopil, co ovečku tak vyděsilo: ovce takové nebezpečí větví už z dálky. „Ty mají lepší čich než deset lidských nosů,“ říkával Simon Hlupák.

Rys byl už jen asi padesát metrů od nich. Mikel pozoroval a odhadoval. Před ním se svažovala tři metry vysoká skála. Tamtudy rys vylézt nedokáže. Obejde to, protože rysí jsou chytří. Pak jsou v pasti, Mikel Zaječí pracka i Ulrika Vlnáček. Tomu musí předejít, ale jak?

Opatrně se otočil. Kameny, které měl nejbliž, byly příliš malé, aby jimi mohl skolit rysa. A ty velké by ani neuzvedl. Ale co takhle kutálet –?

Bylo mu horko i zima. Co kdyby je kutálel – tři metry po svahu dolů – pěkný svah: Bum! A rys by se měl pokud možno octnout přímo pod kamenem, to se rozumí. Ale jak tam ten kámen dostane?

Lezl pozpátku a pokoušel se pohnout nejbližším kamenem. Šlo to, ale zvednout jej, na to nebylo ani pomyslení. Kutálet?!

Ted' uslyšel zřetelně škrábání prackek: škráb, škráb, škráb. Dlouhé, ostré rysí drápy. A za nimi hladový rysí žaludek. Nad nimi dvě planoucí rysí oči. Viděl, jak se ovce třese po celém těle, ale z místa se ani nehnu.

„Tiše, lež tiše,“ šeptal, „ještě chvílku, Ulričko, jenom ještě chvíličku. Hned to bude –:“

Kámen byl těžký jak – ó, to byla tíha – ale šlo to – pomalu, pomaloučku –

Drápy tam dole ztichly. „Ted' si tam stojíš a nasloucháš, ryse,“ zašeptal, „však já tě znám. Ted' si jdi až ke svahu, jen pojď!“

Ještě dva metry a měl kámen tam, kde jej potřeboval mít. „Jen aby, jen aby to – uхни, Ulriko,“ zašeptal, „uхни.“

Ted' zase drápy začaly škrábat. Ale jen aby to neobešel, jen to ne, protože pak...

„Ted' vstaň, Ulričko,“ šeptal. Postrkoval ji zezadu. „Vstaň,“ šeptal. Ulrice se nechtělo. „Jinak to přece obejde, nechápeš to?“ šeptal. „Jestli tě uvidí, dostane hlad a zapomene se a pokusí se skočit. Vstávej.“

Ulrika vstala na třesoucí se nohy a zabečela. Zaškrábání a zvuk dopadu svědčily o tom, že rys všechno uviděl a udělal první skok. Zbývalo jen několik málo metrů.

„Musím, musím ho tam dostat,“ šeptal Mikel. Zároveň se ale nesměl prozradit, protože to by rys obrátil, obešel by je a napadl je zezadu, je to prohnané zvíře. Ve vřesu zapraskalo a kámen se kutálel. Zbýval už jen kousek.

A vida ho – rys skočil, tentokrát chybil jen o půl metru, svalil se a zůstal chvílku ležet připlácly na zemi.

Ted'!

Kámen se valil. Ozval se skučivý výkřik. Pak temný zvuk, jak se kámen valil dál k moři. Pak nastalo ticho.

Mikel zamhouřil oči a přitáhl Ulriku blíž k sobě.

„Ty moje malá Ulričko,“ šeptal. „Podívej se, já si netroufám.“

Ulrika vesele zabečela. Mikel si klekl a vystrčil hlavu přes okraj svahu. Rys ležel s prackami do stran a ani se nehnu.

Když Mikel vesloval domů, ležel rys na přidi vedle kotvičky. Oči měl zavřené, drápy vystrčené a velké, chundelaté uši mu trčely

vzhůru.

Ulrika Vlnáček zůstala ležet na vyhlídce a chroustala mrkev.

čtvrtá kapitola

COPAK LIŠKA DOKÁŽE ZADÁVIT OVCI?

Pak si ale jeden z čeledínů statkáře Sintora všiml, že je na ostrově ovce. Stalo se to na podzim téhož roku. A jelikož ostrov patřil statkáři Sintorovi a Sintor byl o svůj majetek ukrutánsky úzkostlivý, došel babičce Tuvesonové příkaz: ovce musí pryč!

Rackové a straky na ostrov směli, zato ovce chudých lidí ne. Takový pán byl statkář Sintor.

Nezbylo, než že Mikel musel pro Ulriku dojet.

„Budeš bydlet s námi v chalupě,“ řekl, když ji zaháněl do loďky. „A lež, jinak se utopíme oba dva. Já žádná zařikadla proti potopě v loďkách neumím.“

Ovečka seděla v loďce pěkně zticha a chytala blechy. Tak dojeli domů k babičce a Bobovi. Mikel nahrabal vřesu a trávy za celé léto dost, takže hladovět ovečka nebude. Přesto se Mikel i Ulrika shodli v názoru, že statkáři Sintorovi by patřilo být celou zimu živ ze samého vřesu, pak by snad prošel dveřmi, aniž by se musel natáčet bokem, vtáhnout břicho a zadržet dech.

Babička rysí srst natáhla a přibila ji na zeď vedle kredence, rovnou nad fotografii táty Mikelsona. Mikel si dřepł na stoličku u kamen, a kde se vzal, tu se vzal, přiletěl veršík. V mžiku našel tužku a sáček od mouky. A na sáček si zapsal:

VERŠ napsaný Miklem Mikelsonem dne 29. srpna 1891:

*Šel malý rys a do křoví skočil,
stála tam ovečka, rys ji zočil.
Mikel však číhal. Klek si na zem,*

*roztlačil kámen nad tím srázem.
Rys ztratil hlavu. Začal poskakovat,
skákal jak blecha, neměl se kam skovat.
Kámen se valil, dupal, duněl, běžel,
rys jako placka rozplácnutej ležel.*

„Mikel Mikelson vlastnoručně“, podepsal se velikými, nahnutými písmeny. I když vlastně mu bylo rysa líto. Měl zvířata rád. A tenhle rys měl tak krásné, chundelaté uši a tak jemnou srst! Ale pak se Mikel podíval na Ulriku a řekl si: Copak by to bylo lepší, kdyby byl zadával Ulriku, ty hlupáku?

Pro jistotu připsal až dolů: „Tento rys byl skolen v sebeobraně. Tak dosvječuje Mikel Mikelson na svou čest a svjedomí.“

A tak plynula zima. Ulrika spala u Boba a Bob u Ulriky. Jednoho dne přišly po ledě tři lišky. Mikel právě seděl u okna a uviděl je. Párkrát obešly dřevník. Ale protože v něm nic nebylo, šly dál až k Sinatorovu kurníku a zadávaly jedenáct slepic s rodokmenem.

Ale rysa už žádného neviděl. Ani nikdo jiný v obci.

Přišlo jaro a po svahu Strmého Klevu se valila voda. Pod střechem Starého hostince pištěla špaččí mláďata a na dvorek vyběhla Ulrika Vlnáček, hubená jak dřevěná koza, protože poslední měsíc žila jen z vřesu a chlebových kůrek.

Nejdřív ji přivázali ke kůlu vedle chalupy. Ale Ulrika pobíhala dokola, až byl provaz po celé délce obtočený kolem, kůlu, a nakonec se jí zatočila hlava, že dostala závrať a upadla. Provaz byl příliš krátký a trávy bylo málo.

„Musí do lesa,“ rozhodla babička. „Pusť ji, Mikle. Něco trávy si vždycky najde. Večer ji přivoláme domů.“

A tak odběhla ovečka do lesa. Bob běžel kousek s ní, ale protože byl lenoch, na Strmém Klevu se zastavil a obrátil. Chvilku tam stál a vyl. Mikel se pokusil vymyslet o tom odchodu nějaké verše, ale nic ho nenapadlo, co by se rýmovalo se slovem Ulrika nebo hladový. Tak toho nechal.

Ostatně Ulrika se večer vrátila domů. Babička Tuvesonová vyšla na dvorek se skrojkem chleba v ruce a lákala: „Ulriko, Ulriko, Ulriko ...!“ Bob štěkal. Mikel tloukl na kus plechu. A už se objevila Ulrika

a uháněla k nim. A všem se jim zdálo, že od rána o poznání ztloustla.

Ale sedmý večer se nevrátila. Babička volala Ulříkóóó, až úplně ochraptěla, a Bob štěkal, takže nakonec ze sebe nedostali ani hlásku. Mikel si trochu poplakal, pak plech odhodil a utíkal do lesa s Bobem v patách.

Kdo jednou prošel lesem u Strmého Klevu, ten na to do smrti nezapomene. Jsou tam borovice, které sahají málem až na měsíc. Jsou tam močály, kde člověk může zapadnout až po uši, než se stačí pořádně rozhlédnout, a je tam bezedná tůň. Losy a srnci se to tam hemží jako sledi v moři.

Tehdy byl v tom lese jenom jeden jediný dům. Bydlel v něm Emil Švícko, který dělal bačkory a kromě toho neměl v celé obci sobě rovna, pokud šlo o řezání řemenů k uvazování ovcí. Jeho chalupa stála vedle tůně a v té tůni bydlel vodník.

V té době lidé ještě na skřítky a vodníky věřili, protože byli pověřiví. Když někdo tloukl máslo, udělal nad máselnicí křížek, aby mu máslo nežluklo. A koho trápily bradavice, namazal si je kůrkou od špeku a pak kůrku strčil pod kámen a odříkal říkanku proti bradavicím:

*Bradavici svou ti dám,
odnes si ji bůhvíkam.
Do láhve ji ouzké dej,
na popel ji rozdupej.*

A lidé věřili, že to pomůže.

Tenhle vodník měl být šest set let starý, tak to tvrdili ti, co to spočítali, a na hlavě měl chaluhy místo vlasů a nos měl dlouhý jako veslo.

Co si o tom myslet? Mikel chodil kolem tůně a volal na Ulriku. Nakonec došel k chalupě. Emil seděl na zápraží a přibíjel do řemínku cvočky. Vedle něho ležel nově upletený provaz s hákem na konci. Vedle zápraží byly do země zabodnuty rezavé nůžky na stříhání ovčí vlny. Bob zavrčel.

Emil byl nahluchlý, takže když jste mu něco chtěli, museli jste mu to napsat na břidlicovou tabulku, kterou měl přibitou hřebíkem na

zdi.

Mikel mu tam napsal: „Jestlípak jste, strýčku Emile, neviděl zaběhlou ovci? Je neostříhaná a patří mně, Miklovi Mikelsonovi.“

Emil zašilhal na tabulku a zavrtěl hlavou.

„Zato jsem ale předešlý týden viděl lišky,“ zabručel a švihl řemenem po Bobovi. „Tři lišky! A když jsou tři lišky pohromadě, tak to pak dokážou zabít třeba berana.“

„Anebo se taky třeba mohla utopit v tůni,“ dodal ještě Emil.

Miklovi se udělalo až zima, jak zesmutněl, protože tůň přece byla bezedná. Pokusil se chytit Boba, ale Bob pořád jen vrčel a nechtěl se nechat uvázat. Hned strkal čumák pod kamennou podezdívku a vyl, hned zas byl u chléva pod skalkou. Dvířka byla zřejmě na petlici. A hned nato byl zase zpátky a ňafal po Emilovi. Bílé zuby se mu v hubě jen leskly.

Emil se oháněl řemenem a netrpělivě vrčel:

„Jestli se nebojíte vodníka a máte pět kilometrů dlouhé lano, tak si tůň prohledejte ...! Jinak si koukejte jít po svém! Já nemám rád, když mi kolem chalupy pobíhá pes! A ovce taky ne! Pryč, potvoro –!“

Bob mu chňapal po botě, ale Emil po něm hodil hrstí písku, až mu kamínky létaly kolem uší, a tak se Bob nakonec se štěkotem rozběhl za Miklem.

„Však on není tak vzteklý, jak by se zdálo,“ řekl zamyšleně Mikel Bobovi, když došli na druhou stranu tůně. „Jenom je pořád tak sám. Chudák, potřeboval *. by psa. Nebo ovečku ...? To bych rád věděl, nač mu byl ten řemínek, Bobe, co myslíš? A nužky na vlnu?“...

Tůň se leskla, černá jak uhel, a v posledních paprscích slunce plavaly tři bílé chomáče vlny. Bob štěkal.

Kvečeru byli Mikel Mikelson i jeho pes zase doma. Babička stála na dvorku, ale už nevolala na Ulriku.

„Tak je tedy pryč, ta naše Ulrička Vlnáček,“ řekla. „Už asi jo,“ řekl Mikel.

Tu noc ve Starém hostinci nikdo nezamhouřil oka, ani Bob ne. Měsíc svítil oknem na rozviklaný sklápěcí stůl a na zeď, kde v rámu za sklem visel Miklův otec.

„Jestli nepřijde tatínek domů k vánocům, tak ať aspoň Ulrika

přijde domů ke svatému Janu,“ říkal si Mikel.

Když šlo na dvanáctou, zaslechl z předsíně slabé škrábnutí na dveře. Vztyčil se v posteli jako svíčka. Škráb, škráb, škráb, znělo to jako dráp nebo pracka. Vzpomněl si, co Emil řekl o liškách, a zamrazilo ho po celém těle, ruce se mu sevřely v pěst.

Jestli je to jedna z nich, tak dostane plný kožich olova, co se jen do ní vejde: „Za ovečku ...!“ Kdyby tak byl dospělý

mužský a měl pušku.

Našel v koutě starou násadu k rýči, to muselo stačit. Zase se ozvalo zaškrábání.

Bob konečně před chvílí usnul. A babička taky. Chrruu, chrruu, ozývalo se z lavice u kamen, jako když dřevým komínem táhne průvan.

„No počkej, jestli jsi to ty, ty tlamo nenažraná, ty kůže vypráskaná, jestli jsi Ulriku ukousala, tak se dočkáš ...“ šeptal. Dveře nebyly zamčené, ale šeredně zaskřípěly.

V příštím okamžiku stál na zápraží a pozorně se rozhlížel po dvorku. Nad Strmým Klevem visel žlutý měsíc.

Násada se mu chvěla v ruce, protože se k němu kolébavým krokem blížila nějaká podivná příšera. Musel se kousnout do rtu, aby se nedal do hlasitého křiku.

Zadní část byla ovce s krásnou, hustou vlnou, kolem ocasu pěkně načechranou. Přední část možná taky patřila k ovčímu tělu, aspoň se mu tak zdálo, když se podíval blíž, jenže kam se poděla

vlna? Oči se tomu zvířeti v měsíčním světle rudě leskly a bečení mu bylo povědomé. Kolem krku mělo zvíře zbrusu nový řemínek z tmavé volské kůže. Kdepak to už viděl...?!

„Ulriko,“ zašeptal. „Ach, Ulričko ...“

V mžiku klečel na studeném zápraží a štíhlý ovčí čumák mu ňafal kolem uší.

„Chudinko, ty ale vypadáš...“ hrozil se. „Propáníčka ... A zbrusu nový řemínek kolem krku ... Tak přece jenom jsi byla u lomila! Co jsem říkal: je sám a je mu smutno, chudákovi. Takže nezbývá než mu to odpustit, Ulriko. Však já to znám. Ten tě ale ostříhal. Jenže tys neměla chuť počkat, až s tím bude hotov, vid'...?“

Mikel se podíval na provaz, připevněný k řemínku: byl utržený!

„Vlastně jsi teď jenom půl ovce,“ řekl, otřásl se zimou a podrbal ovci na ostříhaném krku. „Ale co na tom, pojď dovnitř, jinak mi tu zmrzneš. Ale tiše, ať nevzbudíš babičku. Zítra dostaneš mrkev. Příští týden ti ostříháme zadek ... Pšššt!“

Mikel za sebou zavřel dveře. Ovečka zalezla do tepla u kamen. Mikel zavřel na zástrčku a zalezl si na pohovku.

Na tátu Mikelsona na stěně pořád ještě svítil měsíc.

„Vidíš, táto,“ řekl Mikel, zívł a vytáhl si pokrývku až po bradu. „Ulrika, ta se vrátila. Teď jsi na řadě ty. Uvažuj o tom. A dobrou noc.“

Pátá kapitola

MĚLI BYCHOM MÍT BÍLÉHO KONĚ, TATI!

V červnu, když kvetly svíce, stal se Mikel Mikelson pasákem ovčí na Sintorově statku. Ovce by nejraději celý den jenom skákaly přes plot do ovsa a jeteliny. Statkář Sintor jich měl čtyřicet osm.

Ráno ve čtyři hodiny vyháněli ovce z ovčína. To už měl být pasák ovčí Mikel Mikelson na statku. Jinak byl hned křik:

„Mikel Zaječí pracka! Kdepak zase vězí! Lidičky, viděli jste někde toho lenocha Mikla Zaječí pracku? Zasloužil by párkrát přetáhnout bičem!“

Mikel přicházel přes Strmý Klev se dvěma krajíci se sádlem, protože stravu si musel nosit z domova. Jen k obědu dostával v kuchyni sledě s brambory z toho, co zůstalo po ostatních. Večer mu žaludek kručel, až uši zaléhaly, jako by byl spolkl vrbovou pišťalu. Ale těch deset örů, co dostával za den, nebylo k zahození. Naštěstí bylo všude plno borůvek. Nehladověl, i když už těch borůvek měl až po krk. Kůže mu zhnědla, ruce mu ztvrdly a běhat se naučil ažaž.

Jen si pomyslete, uhlídat čtyřicet osm ovcí!

Jednoho dne se přijel sám statkář Sintor na svém koni Černá růže podívat, jak to na pastvině vypadá. Mikel se uklonil, div nenarazil nosem o kolena. Statkář Sintor zvedl pravé oční víčko.

„Tak co, dohlížíš, kluku, aby mi ovce neběhaly do jeteliny?“ řekl statkář Sintor.

„Já po nich bičem, jen co po jeteli začmuchtají,“ ujišťoval Mikel a uklonil se ještě jednou.

Statkář Sintor zvedl i levé oční víčko.

„Tobě říkají Zaječí pracka, co?“ řekl statkář Sintor.

Mikel zrudl jako rak a pro jistotu vrazil znovu bradou do kolenou.

„A jak jsem se doslechl, tak jsi syn toho lumpa Petra Johanese Mikelsona, co?“ pokračoval statkář Sintor. „Vnuk báby Tuvesonové ze Starého hostince. To já hned poznám, protože jablko nepadne daleko od stromu. Však jsi tátovi podobný. Ten u mne sloužil u krav, než se vydal do světa.“

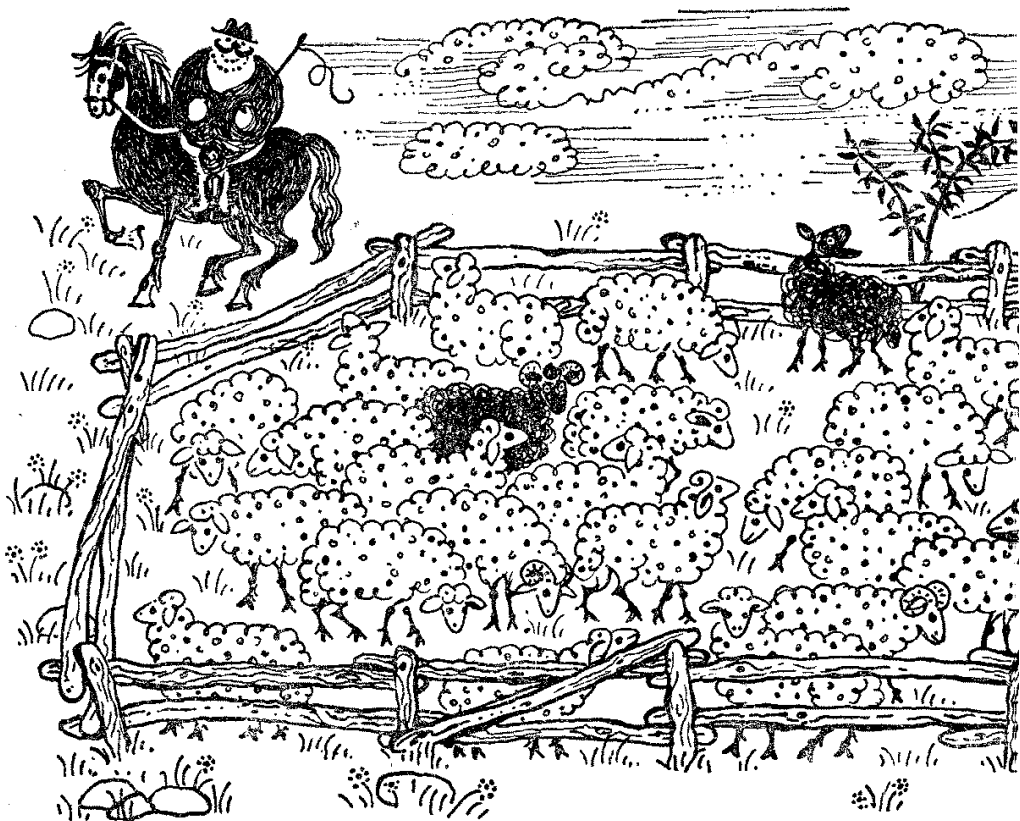
„Hm,“ řekl Mikel a cítil, jak mu srdce začíná tlouci jako o závod.

„Na Mikelsonovy nebylo nikdy spolehnutí, ale jestli uvidím ovce v jeteli, tak tě přetáhnou bičem, že na to hned tak nezapomeneš,“ řekl statkář Sintor.

Byl-li Mikel doteď rudý, zbledl najednou jako stěna.

„To... to je lež, že na tátu není spolehnutí,“ zakoktal. „A... a on se vrátí...“

„To si myslím, ten se určitě vrátí,“ chechtal se statkář Sintor. „Až naprší a uschne, aby bylo bláto, pak se určitě vrátí.“

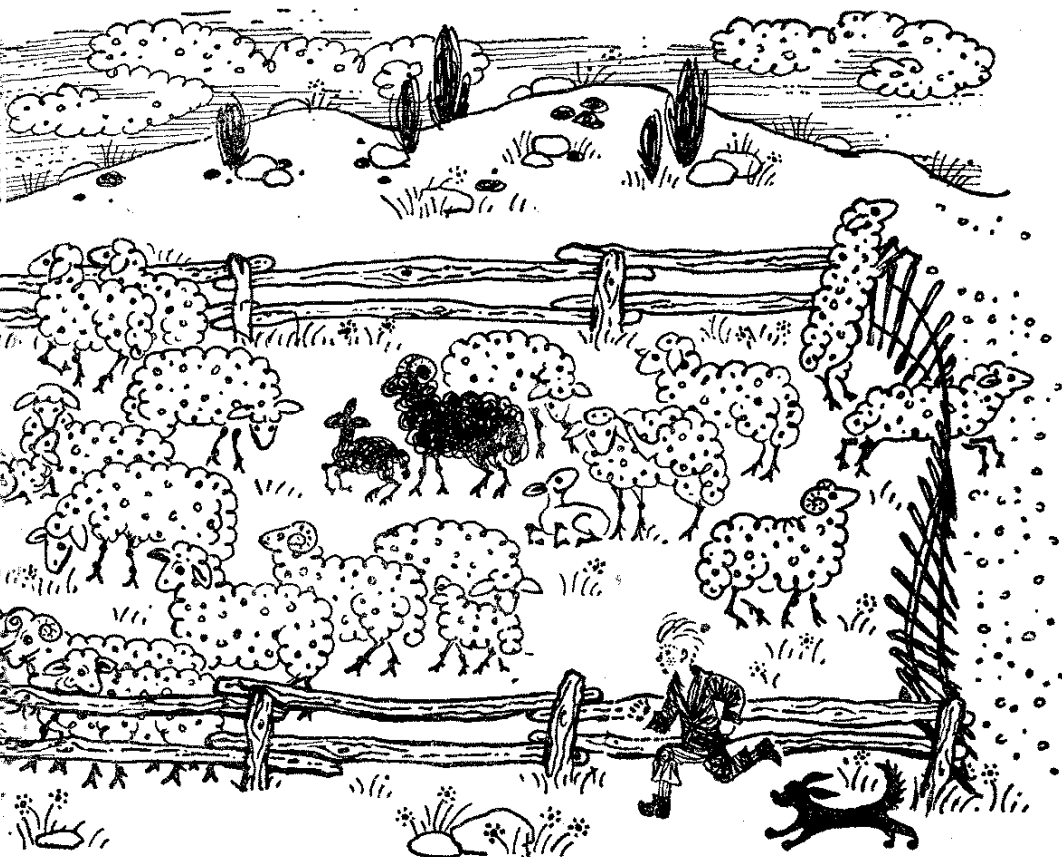
Černá růže zvedla ohon a statkář Sintor jí dal ostruhy. Mikel ze sebe nedostal slovo. Slzy ho v očích jen pálily.

Ani nevěděl, jak se mu najednou v ruce objevila hrouda hlíny, ale byla tam. A v příštím okamžiku to o zadek statkáře Sintor a jen mlasklo.

„Ty zatracený uličníku, já ti ukážu!“ křičel Sintor.

Slezl s koně jedna dvě, přestože byl tak tlustý. A nezapomněl přítom ani na bičků.

V tu chvíli a během dalších pěti minut to nebyl žádný med, jmenovat se Mikel Mikelson. Bičků šlehal, jako když padají kroupy: „Tu máš, a tu máš!“

A pak ještě přidal výprask holou rukou (protože bičík byl vejplůl) a nadávky a výpověď na hodinu. Mikel se ploužil domů a v kapse mu chrastila mzda pasáka ovcí za poslední den služby: deset ōřů. Kterákoli jiná babička by se nad takovým klukem dala do nářku. Zato babička Tuvesonová řekla jenom:

„Tak se mi zdá, řes dostal bičem, co, chlapče? Sundej kalhoty, namažem to krapet máslem. Namlátil ti, jak vidím, pořádně, vid’?“

„Dost,“ řekl Mikel a zařal zuby.

Co Sintor povídal o tátovi Mikelsonovi, o tom Mikel neřekl ani slovo. A o hroudě hlíny taky ne. Řekl jenom:

„Až se táta vrátí, koupíme bílého koně a pojedeme k Sintorovům a koupíme celý Strmý Klev, a pak se nebudeme nikoho o nic prosit.“

Babička zavrtěla šedivými chomáči vlasů a zavzdychala:

„Budeš rád, jestli vůbec přijde, Mikloušku. Kdepak ještě bílý kůň, to jsou řeči! Drž, já ti to namažu.“

Mikel si zapnul kalhoty a vylezl si na půdu. Visely tam na háku nedělní šaty táty Mikelsona, víc tu po něm nezůstalo. Malá okénka byla plná pavučin a mušinců, takže člověk viděl jen to, co chtěl vidět. Na vzdálenost jednoho metru od tátových svátečních šatů zůstal Mikel uctivě stát a mnul si bolavou zadnici.

„Namlátil mi pořádně, ale já nebrečel,“ řekl nedělnímu obleku, „ani slzu ne. Až se vrátíš, tak je zkrouhnem, slib mi to, táto. Všechny! A koupíme koně. Myslíš, že jsou bílí koně dražší než černí?“

Šestá kapitola

O TOM, KDO BYDLEL V PRVNÍM POSCHODÍ

Už jsem říkal, že Starý hostinec patřil obci?

Totíž to bylo tak, že tam nechali babičku Tuvesonovou bydlet jenom proto, že byla chudá jako kostelní myš a protože v takové barabizně stejně nikdo jiný ze vsi bydlet nechtěl.

Tehdy bylo hodně chudých lidí. Nejedli nic jiného než solené sledě s brambory a řepou a zapíjeli je hltem vody, aby se zbavili té slané chuti. A když nebylo ani to, tak hladověli. Ve Starém hostinci často hladověli, ale hodovali zřídkakdy.

Pokud nachytali dost ryb, šla babička do vsi prodávat tresky nebo jiné ryby, podle toho, co právě bylo. Když se vracela domů, měla v košíku mouku a vločky, kousek vepřového a trochu kostí pro Boba. Pak byly hody.

Ze všeho nejhorší bylo, že Bobovi začaly vypadávat zuby. Den ze dne se míň a míň podobal mladému chundelatému pudlíkovi s bílou hvězdou na prsou, jakým byl před deseti lety. A navíc mu teklo z očí.

Zato ale stačilo třeba pustit do vody kámen pomazaný sádlem, a to jste pak měli vidět, jak za ním skočil, a pokud tam nebyla větší hloubka než dva sáhy, našel jej a vylovil. Protože sádlo měl Bob rád.

O tomhle musel Mikel napsat veršičky. Byla to už jeho druhá říkanka a napsal ji zuhelnatělým polenem na pec; je tam napsána ještě dnes (ten kámen leží pod ní):

*Tenhle kámen, sádlem namazaný,
letěl z můstku. A Bob za ním
jako blesk. Vykouk z vody v okamžení,
v hubě kámen namaštěný.*

Jinak tu bylo spousta starostí. Jako třeba táta Petrus Johanes Mikelson kupříkladu! Ne a ne se vrátit domů!

Aťsi měl mosazných kotviček na kabátě, kolik chtěl, a aťsi byl třeba tři metry dlouhý, co z toho, když nebyl doma?

Ve vsi sice vědělo každé dítě, co jich tam běhalo s pěti prsty na každé noze, že briga Tři lilie někdy před sedmi lety ztroskotala za bouře nedaleko řížského pobřeží i s posádkou a se vším všudy. Dokonce o tom psali i v novinách.

Ale zkuste s tím přijít k tomu vzteklounovi Miklovi Mikelsonovi! To zas byla daleko větší legrace zacpat si uši a křičet:

„Zaječí pracko! Zaječí pracko!“

Mikel mlčel, zatínal zuby a věřil svému. Jestliže se briga opravdu potopila, tak byl táta jistě natolik chlap, že dokázal doplavat na břeh.

Mikel seděl na dvorku před Hostincem a díval se na moře, ve kterém bylo už tak málo sledů, že na západ od Strmého Klevu už nikdo nechtěl bydlet. Před sto lety vypadal Hostinec náramně pěkně, zato teď se zdálo, že stačí, aby někdo na schodech trochu víc zadupal, a domek se sesype.

A tím jsme se vlastně dostali k tesaři.

V tuto dobu bylo tesaři Grilovi něco mezi šedesáti pěti a sedmdesáti lety. Na hlavě měl vepředu špinavě šedý střepec vlasů, jinak byl plešatý. Kromě toho byl takový hromotluk, že vlastně nebylo ani trochu na místě, aby se procházel po zpráchnivělých schodech Starého hostince. Obočí měl bílé jako sůl. A taky měl

starou ručnici, která se nabíjela zepředu, a proto se jí říkalo předovka. K té se ještě vrátíme.

Tesař Grile bydlel ve velké síni nahoře v patře a to byla jediná místnost v celém Hostinci, kde nebylo plno haraburdí a myšího trusu a polámaného nábytku.

Když šel tesař po schodech nahoru, praskalo to ve zdech a tabulky v oknech se třásly. Uprostřed schodů, kde visely pavučiny z každého rohu, se vždycky zastavil a hulákal:

„Napněte plachty, lenoši líní!“ Pak zabušil do zdi a zařval: „Lod' je v pořádku, jen by potřebovala vydrhnout!“

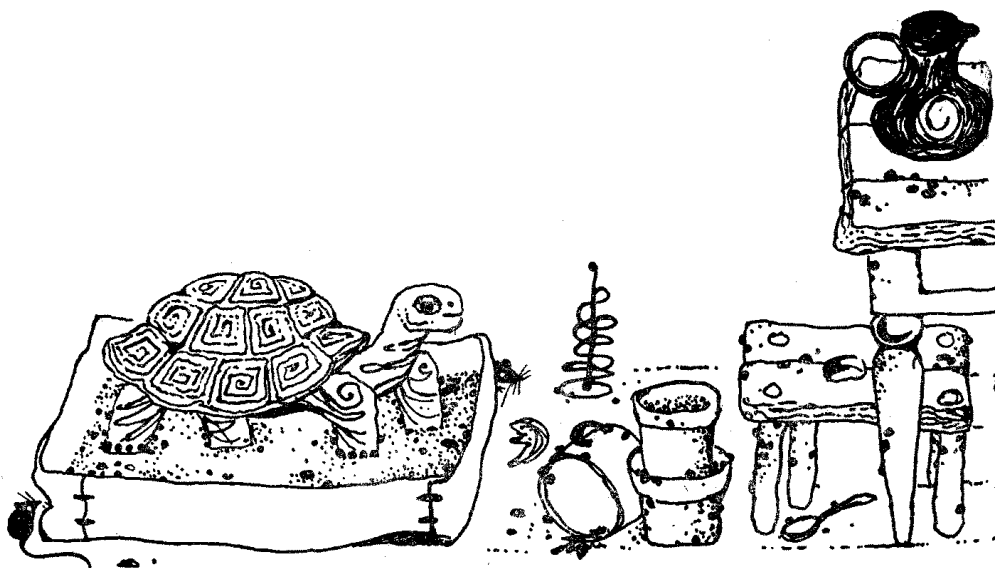
Babička, která měla plné ruce práce, aby udržela čisto u nich v kuchyni, si cpala do uší ovčí vlnu a prosila pánaboha, aby jí ušní bubínky uchovati ráčil. Tesař Grile měl kabát veliký jak stan. Co všechno bylo v jeho kapsách, to věděl jedině Grile sám.

Pět kroků za tesařem pospíchala špinavě hnědá želva s jednou nohou ovázanou plachtovou nití. Byla ze Západní Indie a bylo jí sedm set let, jak tvrdil Grile. Její jméno je Charlotta, říkával.

„Heran, Charlotta!“ hulákal.

Nato se želva vždycky přiloudala k němu.

„Schläfe!“ zařval dál.

A želva usnula. Mluvil k ní západně indicky, jak tvrdil. Západní indiština, to je jediná řeč, které tenhle druh želv rozumí, říkal. Když tesař udělal krok, musela jich želva udělat šestnáct.

Tesař Grile měl břicho jako buben a trčelo mu ze zeleného kabátu jak hlávka zelí. Na břicho mu visel řetízek od hodinek, upletený z buvolích chlupů. Měl malá, červená očka.

Teprve když bylo Miklovi Mikelsonovi šest let, odvážil se poprvé vystoupit po schodech posetých pavučinami nahoru k tesaři Grilovi. To bylo tehdy v zimě, jak se babička vydala na moře, aby si v ledu vykopala díru a chytala tresky, a dlouho se nevracela domů. Nad mořem se převalovala noční mlha a někde v té mlze byla babička.

„Dobrý bože,“ prosil Mikel za každým schodem, když stoupal nahoru, „nenech ji spadnout do moře, to bych už měl jenom Boba.“

Byla tma jako v pytli a do nosu ho lechtaly pavučiny. Nahoře si tesař zpíval hromovým hlasem:

*Hodina čtvrtá s půlnoci,
ohoj, a my tam v dáli,
v Malabar, s boží pomocí
jsme vodu nakládali.*

Mikel zaklepal.

*Kapitán, ohoj, to byl Skot
a náklad všechny lekal.
V Megapatam tu divnou loď
pan Turkimoso čekal.*

„Kdo tam?!!!“ zařval tesař.

„Já,“ vydechl Mikel do klíčové dírky.

„Tak pojď dál!“ zahřměl tesař.

Mikel otevřel dveře. Boba držel za kůži nad krkem, to kvůli želvě. Na stole stála čadící petrolejka. Po zemi se válely talíře a nemyté hrnce. O zeď stálo opřeno přelomené veslo. A u stolu seděl v polámané houpací židli tesař Grile, zelený kabát přes kolena a

veverčí čapku přes uši, protože bylo zima. Dýmku si v ústech překládal z koutku do koutku, aniž se jí dotkl prstem. Z úst a z nosu se mu valil kouř jako z prasklého komína. Houpací židle se houpala jakoby sama od sebe. Vypadalo to hrůzostrašně.

Mikel zavřel oči a myslel si: Jestli neumřu sám od sebe, tak mě zabije, co je lepší?

Tesař na něho upřel zrak:

„Hoří?? Nebo co se to děje, že se Mikel Mikelson odvážil po schodech nahoru až sem a ani se přitom nedrží babských sukni?“

„Babička ... babička je ...“ hlesl Mikel.

„To ji vítr sfoukl do moře?“ zeptal se tesař.

„Je na ledě,“ zašeptal Mikel.

Chytil Boba pevněji za kůži, protože želva ležela v bedýnce s pískem a prskala jako vydra. V pokoji bylo kouře k zalknutí. Na zdi visel námořnický dalekohled, dlouhý jako ruka. Vedle něho stará předovka s prachovnicí a sáčkem s broky, a vedle předovky luk a špinavé pouzdro se šípy.

„Na ledě, říkáš, no a co má být?!“ zahřměl tesař. „Tresky berou nejlíp za soumraku a východní vítr na báby nestačí. Sedni si!“

Mikel se usadil s vrčícím Bobem pod koleny. Kouř houstl a tesařova očka v něm svítila jako dvě červené lampy.

„Máš hlad?“ zahřměl tesař.

„Jo,“ řekl Mikel.

„To jsem si mohl myslet,“ řekl tesař.

V příštím okamžiku se z kouře vynořily dvě ruce a zmizely v zásuvce kredence. Objevily se dva krajíce chleba a mezi nimi plátek slaniny.

„Jez,“ řekl tesař.

Mikel jedl. Bob dostal kůžičku a tesař rozhybal houpací židli a dal se do vyprávění o svých zámořských cestách. Takové moře nebylo, po kterém by se Grile neplavil. Tu a tam hodil želvě pár drobtů chleba a řekl: „Schläfe!“

Mikel se díval na šípy, které asi byly z Afriky a určitě byly otrávené. Kolik asi skolily domorodců? Díval se na předovku a přemýšlel o divé zvěři, se kterou se tesař na svých cestách jistě setkal. Obzvláště nosorožci jsou zlomyslní a mají tvrdou kůži, to je

známá věc.

Tesař sundal se zdi námořnický dalekohled a řekl, že babka už jde. Venku sice byla tma jak v pytli, ale takovým dalekohledem bylo dobře vidět za každého počasí, na zemi i na moři a nejlíp v mlze.

„Je to možné?“ divil se Mikel.

„Tak si to zkus sám!“ zahřměl tesař.

Mikel to zkusil, ale viděl jen samou tmou.

„No, panečku ... to je ale,“ řekl.

„Už je dole v síni,“ řekl tesař a vzal si dalekohled zpátky.

Mikel pustil Boba, který se okamžitě vrhl na želvu. Tesař vzal Boba za kůži za krkem a vyhodil ho ze dveří. Pak hodil na želvu deku a zahřměl, že jestli je to tak, že Tuvesonová nachytala víc ryb, než co stačí sami sníst, tak jim rád pomůže. Ale musí být uvařené v pepři a v břiše musí mít petržel. To je ten pravý způsob, jakým se ve Španělském moři vaří žraloci.

V příštím okamžiku běžel Mikel po schodech dolů a tesař zpíval z plna hrdla.

*Kapitán, ohoj, to byl Skot
a náklad všechny lekal.
V Megapatam tu divnou loď
pan Turkimoso čekal.*

Tu noc se Miklovi Mikelsonovi zdálo, že na Strmém Klevu loví žraloky otrávenými šípy. Tesař Grile byl po celou dobu u toho, seděl na mohyle s želvou v klíně a křičel:

„Jen jim dej, Mikle! Jen jim je tam vraž, Mikle!“

Jenže vtom Mikel upozoroval, že šíp není vůbec žádný šíp, ale že to je starý kožený řemen, ve kterém se přes rameno nosí školní knihy. A žraloci nebyli vůbec žádní žraloci, ale byli to usmrkaní haranti ze vsi.

Zvlášť jednoho z nich dobře poznával. Byla to holka a poznal ji podle bradavic.

Bylo to tu zimu, kdy bylo Miklovi šest let. Rok nato začal chodit do školy.

Sedmá kapitola

MIKEL MIKELSON NAJDE PŘÍTELE A DOSTANE DESET TOLARŮ

Školní budova stála uprostřed vsi a staří lidé říkali, že kdysi byla červeně natřená. Komu má člověk věřit, starým lidem nebo vlastním očím? Mikel věřil jenom vlastním očím. A proto byla škola šedivá.

Kdo by měl chuť vysedávat v takové Šedivé barabizně víc, než je nutné? Rozhodně ne Mikel Mikelson!

A venku za okny se děly takové věci! Na jaře tam létali ptáci a na podzim tam padaly kapky deště, a jak je rok dlouhý, létaly venku mraky, veliké jako lodě.

A navíc ještě muset pořád myslet na otce Mikelsona!

A pak tu ovšem byla ta zaječí pracka v pravé botě! To bylo ze všeho nejhorší. Kdopak by dokázal myslet na katechismus, když má v jedné botě zaječí pracku? Kdyby to aspoň bylo tajemství, o kterém by kromě Mikla a boty nikdo nevěděl! Ale věděli o tom všichni.

„Vsadím se o cukrkandl za dva öry, že má Mikel Mikelson v botě zaječí pracku,“ šeptali si všichni mezi sebou.

Nikdo si netroufal vsadit ani jeden ör, že ji tam nemá. Tváře jim jen žhnuly a oči pomrkávaly. Všichni jen jen prasknout, jak byli napjatí. Když vyběhli na školní dvůr, dali se do křiku, že to bylo slyšet na půl cesty ke Starému hostinci: „Zaječí pracka! Zaječí pracka!“

Mikel odběhl dozadu za školu, sedl si a začal přemýšlet: to je všechno tím, že nemají tátu s mosaznými kotvičkami na kabátě, závidí mu to, a copak budou dělat, až se táta vrátí domů a koupí bílého koně?

Hryzal vztekle chleby, které dostal s sebou k svačině. Byly jak podešve a másla ani sádla bys na nich nenašel, ani co by se za nehet vešlo.

Pan učitel ve škole se jmenoval Esberg. Měl dlouhé, hubené ruce a byl z Esbjergu z Dánska. Ale mluvil tak dobře švédsky, že se nikdy ani nezakoktal, a na varhany hrál všemi deseti. Mikel uměl hrát

jedním prstem, jenže z toho nikdy nebyla melodie, a šlo mu to jen tehdy, když mu někdo šlapal vzduch.

Pan učitel bydlel ve školní budově ve druhém poschodí a nikdo nedovedl pochopit, jak jen může takový hubený a smutný muž mít tak překrásnou dceru. Jmenovala se Dorota po matce, která už nežila, ale neříkali jí jinak než Tua-Tua. Vlasy měla rudé jako leštěnou měď, oči zelené. Na pravé ruce měla okolo zápěstí sedm bradavic, na které nezabírala ani sůl, ani ocet. Většinou držela ruku za zády a nos nahoru.

Když pan učitel šel do kostela hrát na nedělní, vykračovala si Tua-Tua vedle něho a tvářila se, jako by jí patřilo půl vsi. Nebýt toho, že pokřikovala Zaječí pracko víc než kdo jiný, tak by se člověku skorem zdálo, že je anděl.

Toho roku někdo přišel s nápadem postavit ze starých bedýnek od cukru takovou jachtu, co se v ní jezdí po ledě, a s tou se pak děti vydaly přes Strmý Klev. Tua-Tua šla taky, i když se držela stranou, jelikož její tatínek byl sám pan učitel a ještě až z Dánska.

Mikel seděl doma a díval se na tu slávu kuchyňským oknem. Pustili jachtu po svahu dolů, že uháněla jako blesk. Na ledě zachřupaly kroky. Byla to Tua-Tua, která cupitala s bruslemi na zádech a s nosem v povětří.

Babička Tuvesonová řekla: „To jsou mi ale nápady, a u vtoku řeky je led slabý, jen aby si dali pozor.“ Dala Miklovi nůž a

náruč dříví, aby našťípál třísky. Mikel štípal.

Bylo to v březnu, venku mráz, až praštělo, a večery byly dlouhé. Celá tlupa dětí si nasedla na jachtu – a už se jelo. Mikel musel kopnout do dveří a vyjít si na chvilku ven na dvorek se podívat. Vítr napjal plachtu a už se hnali křížem krážem směrem k Sokolímu letu.

Ale kdepak zůstala Tua-Tua?

Břeh lákal. A Mikel postával u říčky a podupával, aby mu nebylo zima. Nůž na dříví držel ještě pořád v ruce. To ale byla jízda – jachta se hnala s větrem o závod. Teď zahrnula na sever. Tua-Tua, která byla příliš vznešená, než aby se tlačila mezi selskými haranty na ledové jachtě, bruslila si sama pro sebe kolem vtoku říčky, kde byl led tenký jako okenní sklo ve starém kurníku.

Mikel najednou rozvázal:

„U vtoku led neneš!“ křičel.

Kdepak by Tua-Tua Esbergová slyšela, co na ni volá nějaká Zaječí pracka. Tam v dálce letěla ledová jachta jako modrý blesk. A bááác –!

„Co jsem říkal!“ křičel Mikel a rozběhl se po ledě.

Tua-Tua zmizela v černé díře, ze které stoupaly bubliny. Mikel sebou plácl na břicho, protože led tu byl tenounký a teď šlo o vteřiny.

Jen aby ji proud nestrhl pod led, říkal si v duchu, protože to bychom ji našli až bůhví kdy – nebo že by dosáhla na dno?

„Halóó...kde jsi?!“

Zarazil nůž na dříví do ledu a ruku ponořil do ledové vody.

„Halóóó ...“ křičel znovu, jako by voda mohla odpovědět.

Supěl námahou a prohledával rukama tříšť ledu v díře, až chytil něco chundelatého a mokrého: vlasy! To muselo stačit. Nůž trčel pevně v ledě, ale jakmile ji Mikel začal vytahovat, hrozivě to zapraskalo. Voda se pěníla jak v prádelním kotli. A led praštěl. Ale Mikel zaťal zuby a táhl. Měla silné copy a za ně ji vytáhne celou – už ji měl nahoře!

Zaplat' pámbu, a jak se zdálo, byla ještě při životě. Musí ji odtáhnout ještě o pár metrů ke břehu – pro jistotu. V obličejí, bílém jako stěna, zamrkaly dvě vyděšené oči. Ještě pár metrů, a už byla mimo nebezpečí.

„Jak je ti?“ vydechl a začal si dýchat na ruce, zmodralé zimou.

„Děkuju, dobře, Mikle Mikelsone,“ zašeptala.

Huííí – ledová jachta prolétla kolem nich. Mikel rychle vstal a už z něho zase byl Mikel Zaječí pracka. Ale pět vteřin byl jenom Mikel Mikelson. Srdce mu pod svetrem jen bušilo.

„Dovezte ji domů, a rychle, jinak dostane horečku,“ řekl, když přiběhli z jachty. „Já mám jiné věci na práci.“

Babička ho našla v dřevníku a myslela, že tam seděl celou dobu. Štípal polena, až třísky lítaly.

„Pro pána krále, copak se to tam na břehu děje!“ křičela.

„Co by bylo, nic tam nevidím,“ řekl Mikel.

„Tak jsi ale dočista slepý,“ křičela babička Tuvesonová a rozběhla se tam, až jí za patami poletoval snůh.

Ale Tua-Tua už byla pryč, protože ji mezitím odnesli, a snášela se tma. Babička to vzala kolem Simona Hlupáka, ale od toho se nic kloudného nedověděla. Prý pod někým praskl led a spadl do vody. Byla tam díra, ale nikdo v ní.

„Vida, to se podívejme,“ řekl Mikel Mikelson.

Den nato ho ve škole zavolali na stupínek a dostal obálku s deseti lesklými stříbrnými toлары. Dám je do prázdné láhve od petroleje a schovám do duté jabloně, řekl si. Dutá jabloň stála vzadu za Starým hostincem. Pan učitel Esberg řekl:

„Nikdy na to nezapomeneme, Mikle Mikelsone. A teď třikrát hurá.“

Tua-Tua ležela nahoře v pokoji v posteli a pila horkou vodu s medem a byla tak ochraptělá, že ani nemohla volat hurá s ostatními.

„Hurá! Hurá! Hurá!“ křičelo třiadvacet hrdel.

Ale jestli není dočista hluchá, tak to slyšela, řekl si Mikel. Tiskl obálku s penězi v ruce a říkal si: Na loď to nestačí, ale co za to koupím? Bílého koně?

„Tak, a ještě jednou,“ řekl pan učitel Esberg.

„Hurá! Hurá! Hurá!“ křičely děti.

Mikel stál před celou třídou a drbal si záda o katedru a v duchu sčítal: kdyby vytáhl za den dva takové, jako je Tua-Tua, tak by mu to možná tak nejdřív za půl roku stačilo na loď, jenže v obci je jen jedna Tua-Tua. Že by ty peníze radši schoval pro tátu?

Po vyučování ho pozvali k učitelovým, protože Tua-Tua ležela v posteli a chtěla Miklovi Mikelsonovi podat ruku a poděkovat. „Tak jen pojď dál, chlapče,“ řekl pan učitel Esberg. Mikel řekl „děkuju“ a ukláněl se všemu, co mu přišlo do cesty. Že jen jsou na světě tak hodní a čist'ouncí lidé! Mikel si vzpomněl na babiččinu pěnovku, černou jako komín, a na vousy Simona Hlupáka, ve kterých bylo blech jak v olší komárů.

Mezi lidmi na východ od Strmého Klevu a těmi, co bydleli na pobřežní straně, byl rozdíl. Tua-Tua seděla v posteli a usmívala se na něho:

„Posad' se, Mikle.“

Mikel se posadil. Dostal mísu plnou koláčů a mohl si brát, kolik jich jen dokázal spořádat, a sklenici šťávy.

„Děkuju pěkně, děkuju,“ říkal. „Já jsem se sice pořádně najedl, než jsem šel z domova (snídal dva studené brambory a hlt kyselého mléka). Ale stejně. Pěkně děkuju,“ říkal.

Pil šťávu a říkal ano na všechno, co se ho ptali. Tua-Tua se pořád jen usmívala. Třeba možná i zapomněla na zaječí pracku?

Co když si na ni z ničeho nic vzpomene, napadlo ho a pokoušel se nohy nějak pod stolem zbavit. Ale seděla pevně jako klíště. K jaru odjedu do Ameriky, říkal si v duchu a s posledním hltem šťávy polykal slzy, mizerná zaječí pracka! A nakonec bylo po koláčích. Pan učitel

„Mikle Mikelsoně, tohle ti nikdy nezapomeneme. Jak se daří babičce?“

„Bolí ji záda,“ řekl Mikel.

„To bude věkem,“ řekl pan učitel. „Pěkně ji pozdravuj.“

A bylo po hostině. Když sešel se schodů, stála tam celá třída a koukala, takže teď si musel honem dodat odvahy.

„Ty jsi ale koumes, žes ji dokázal vytáhnout, Mikle!“ říkali.

„To je toho,“ on na to. „Vytáhl jsem ji levou rukou.“

„Levou rukou? A nekecáš?“

„V pěti vteřinách byla nahoře,“ řekl. „Myslíš, že to je moc pomalu?“

Po celé tři dny byla Zaječí pracka zapomenuta. Znovu a znovu musel Mikel vypravovat: nejdřív jsem udělal to a potom to, byla bílá jako stěna, pořádně jsem ji popadl za cop – hej rup – a už čouhala z vody ven – jestli to chcete slyšet dál, tak přijďte po svačině.

Po svačině jich ještě několik přišlo, ale už jich bylo míň než před svačinou. Nakonec je to omrzelo všechny a šli na klouzačku za školou. A den nato byl Mikel zase Zaječí pracka jako dřív.

„Zaječí pracka!“ rozléhalo se po dvoře.

Ale právě ve chvíli, kdy to bylo nejmíc slyšet, otevřela Tua-Tua okno a volala:

„Mikle, buď tak hodný a naštípej nám trochu třísek a dones nahoru!“

Všichni ztichli.

„To víš, že přinesu, když chceš,“ řekl jakoby nic.

Ale v prsou ho to trochu zalechtalo. Zalechtalo to dočista tak, jako když najdete přítele.

Osmá kapitola

NA MĚLČINĚ UVÍZLA LOĎ!

Když měli rybí polévku, vyvolávalo to v Mikelu Mikelsonovi vždycky spoustu představ a myšlenek. Polévka voněla mořem a chaluhami a dehtem, co schne na lodích vytažených na břeh, když svítí slunce.

A když se Mikel toho dne vrátil ze školy, vznášela se nad chalupou oblaka rybí vůně.

Stalo se to druhého prosince 1891, na ten den Mikel nikdy nezapomene. Ve vzduchu visela bouřka.

Od moře se ozýval praskot, protože se začaly hýbat ledy. Tesař seděl nahoře u okna s dalekohledem v ruce a vyhlížel na moře.

Možná čekal, že se objeví loď, která přiveze z Ameriky navrátilce tátu Mikelsona. Nebo ještě něco lepšího: briga Tři lilie, nepoškozená – jen si představte!

Miklovi nějak zvlhly oči a málem by byl zakopl o Boba, který ležel na zápraží a ohryzoval kůži ze sledí hlavy. Lidé sice říkali, že prý „ten chuděra Mikel Mikelson, otce má mrtvého a matku taky, ubohé dítě“. Ale být na cestách a být mrtvý, to jsou přece dvě různé věci, ne?

Bob štěkal, babička postavila polévku na stůl a řekla, že

*komu zatěžko je zdvíhat nohy v horku –
sklouzne a na nos padne hned na prvním dvorku.*

Sama byla suchá jak vydělaná kůže a běhala jako veverka. Vlasů měla jako roští, zub ani jeden. Ruce měla veliké a červené od práce a studené vody.

Venku se snášela tma, ale když máš hlad, lžíce se do pusy vždycky strefí, a tak byl kastrol za chvíli prázdný. Babička řekla: „Zaplat' pámbu ...“ A jak to dořekla, ozvalo se bouchnutí. Bob zvedl čumák do povětří a zavyl. Mikel seděl jako putička.

„To bylo od moře,“ řekla babička.

V příštím okamžiku se ozval další úder a tentokrát civěli oba z okna a uviděli, jak se daleko venku blýsklo z pušky. Okamžik nato vyšlehl v šedém soumraku žlutý plamen.

„Na mělčině zapalují ohně!“ křičela babička. „Na mělčinu najela loď! Chudáci lidi!“

Na dostřel od zálivu byla mělčina a běda lodi, která tam najela v bouři.

Než babička stačila dojít ke dveřím, zahřměl z předsíně tesařův hlas:

„Hekněte klukovi, ať mi jde pomoci s loďkou! Je vytažená na břeh! Teď jde o každou vteřinu! A ať vezme s sebou svítilnu!“

Na schodech duněly námořnické holínky a zmizely ve tmě a větru.

„Mikle – bůh ti pomoz, chlapče – slyšels, co říkal?“ bědovala babička. „Jakáž pomoc. Ale do loďky ať mi ani nev kročíš!“

Mikel už měl holínky na nohou.

„Slyšíš, Mikle!? Na můstku obrátíš a vrátíš se domů! Ach, chudáci lidi!“

Mikel přikývl. Kabát a čepici, a byl hotov.

„Bůh ti pomoz, Mikloušku,“ stkala babička. „Tady máš svítilnu. A pamatuj, co jsem řekla!“

Mikel otevřel dveře a do obličeje ho udeřil liják jako bič. Popadl svítilnu pevně do ruky a dal se do běhu k můstku.

Mikle Mikelsone, bilo mu za každým krokem v hrudi: představ si, třeba je to ona, Tři lilie –?!

Světlo svítilny poskakovalo po hromádkách sněhu. A už zahlédl tesaře ohnutého nad loďkou, jak tlačil a supěl.

„Zaber!“ křičel. „Postav svítilnu a nadzdvihni loďku v přídi!“

Mikel postavil svítilnu na zem a zvedl. Stará loďka, vytažená přes

zimou na břeh, zaskřípala. Stáčela se na bok a ne a ne sklouznout do vody, ale tesař tlačil a křičel: „Jen klouzej, ty stará potvoro!“

Mikel stál na druhé straně a sténal: „Už jde, už!“

Krrúúú – kýl vyryl v písku a vyschlých chaluhách drolivou brázdu až dolů do ledové vody. Tesař si odplivl a zapřísahal nebe, aby nezatékala – protože teď šlo o všechno! Vytáhl vesla.

„Pověš svítilnu na zád!“ křičel. „Musím mít světlo, aby poznali, že tu jsou lidi, a ne duchové!“

A už byl Mikel i se svítilnou v loďce. Tesař se napřel do vesel, div se nezlomil v pase, a ani nepomyslel na to, že má mít s sebou jen svítilnu, a ne Mikla Mikelsona. Ale to už se na loďku hnala první vlna.

„Fouká severák!“ zahřměl tesař do větru. „Jestli neuvízli v mělčině příliš hluboko, tak je vítr vyplaví.“

Mikel se schoulil na zádi a pokoušel se něco z lodi tam ve tmě rozeznat. Do běla zpěněné vlny se hrnuly přes ni. Trup lodi byl hodně nakloněný, ale zase ne tak, že by nebylo naděje. Což jestli to je briga Tři lilie ...!

Prásk – další výstřel. Tesař vesloval, sténal a vesloval, po námořnické vestě a z vousů mu tekla voda.

„Střílejí z pušky,“ supěl. „To jsou na tom špatně. Anebo jsou nervózní. Kočky a nervózní lidi by měli zůstat na pevnině.“

K lodi zbývalo už jen co bys kamenem dohodil.

„Hola hej!“ řval tesař. A z lodi se ozývala odpověď, i když slaběji: Hoolaaa!

V příštím okamžiku se přivalila vlna jako dům a nahrnula se proti levému boku loďky. Svítilna zhasla a tesař křičel do tmy:

„Vylévej, Mikle! Lopatka je v zádi! Vylévej - jinak tu zůstanem! Jen aby vesla vydržela!“

Promočený a roztrášený zimou vytáhl Mikel lopatku. Klečel v ledové vodě, dláčky se pod ním jen houpaly. První lopatku vody vychrstl proti větru, takže ji dostal všechnu zpátky do obličejce.

„Zažene nás to přímo na ni,“ slyšel tesařův hlas. „Pane, pomoz! Vylévej, chlapče, je zle!“

Mikel vyléval. Tamhle letěla ze tmy proti nim mělčina a na ní loď, vysoká jako kostel. Stoupala a klesala. Vítr se napřel, pustil, napřel se a pustil znovu. A vysoko proti černým mrakům se rýsovaly stěžně, ráhna a plachtoví jako holý dub v zimě. Hnalo je to přímo proti lodi...! Ted' – ted' –

Ne – Mikel vyléval vodu a v duchu si říkal: Jen ať se z toho dostaneme! Tesař se dřel jako zvíře, zase se mu podařilo namířit loďku proti větru, a propluli na dva lokte vedle lodi.

V témž okamžiku se u zábradlí na zádi lodi objevil muž. „Dvacet dolarů za svezení na břeh!“ křičel. „Zadrž loďku, ať do ní můžu skočit! Mám naspěch, zadrž!“

Tesař i loďka a Mikel letěli hnáni směrem k přídi, ale příští vlna je smetla zpátky k zádi. A znovu se ozvalo volání:

„Třicet dolarů, lidé dobří. Padesát! Mám naspěch, pozor, skáču!“

„Prachmiliónský blázne!“ sípal tesař, polomrtvý vyčerpáním. „Drž se na palubě, jinak ... Koukej ho, šílence, on chce skočit dolů!“

Vítr dul čím dál silněji od severu a v lodi to zaprašťelo. Se skřípotem se stáčela ještě jednou a ...

„Sto dolarů...!“ křičel muž na zádi. V podpaží držel cosi černého, hranatého, vypadalo to jako taška, a svítilnu zavěsil na zábradlí. „Zahněte s loďkou napravo od lodi, vy zelenáci!“ křičel a přehodil nohu přes zábradlí, černou tašku v podpaží nepustil ani na okamžik. „Dvě stě dolarů, jestli se dostanu na břeh v suchých kalhotách!“ křičel.

V tom okamžiku se přihrnula další vlna a loď se s praskotem vysmekla z mělčiny ven na volné moře. Muž na zábradlí ztratil rovnováhu, spadl naznak na palubu a taška spadla do loďky. Sletěla rovnou na příď a žuchla do vody na dně loďky. Loď, stěžně i louče zmizely beze stopy ve tmě.

„Něco... něco mu vypadlo ...!“ křičel Mikel.

„Vylévej!“ křičel tesař a obrátil loďku proti vlnám. „Budeme mít co dělat, abychom se vůbec dostali domů – i když nebude loďka napůl plná vody, natož takhle. Vylévej ...!“

V příštím okamžiku visel Mikel břichem přes záď a vyléval lopatku za lopatkou do větru. Muž byl zapomenut. Teď šlo o život. Břeh se blížil pomalu, metr za metrem, a světla ze Starého hostince jim vystupovala naproti. Zdálo se jim, že od té doby, co je viděli naposled, uběhly hodiny. Mikel vyléval, tesař vesloval a vesloval, vesla prašťela –

Dostali se do závětří pod mysem a byli v bezpečí.

Vlna je vynesla ke břehu, nohy jim čvachtaly ve vodě a ze tmy na můstku vystoupila kostnatá postava babičky Tuvesonové. V ruce se jí kymácela lampa ze síně.

Mikel pořád ještě vyléval. Polomrtvý únavou a chladem pokračoval, přestože už bylo po všem: jako stroj, který se nemůže zastavit. Lopatka ho páčila v ruku.

Pak se mu v ruku ocitlo něco tvrdého, hranatého, ale neměl sil uvažovat, co to bylo: korkový popruh, TAŠKA...? Nebo to byla svítilna? Přes okraj loďky se spolu s vylévanou vodou převalilo něco černého...

„Kluk jeden bláznivá!“ křičela babička z můstku. „Musel lézt do loďky, když jsem mu říkala, aby zůstal na břehu! Ale zítra uvidí,

doběhnu do lesa a uříznu prut!“

„Je to chlapík! Držte klapačku a chytejte!“ zahřměl tesař a hodil jí provaz.

Miklovi se udělaly mžitky před očima, podlamovaly se mu nohy.

Tesař ho chytil v podpaží a zvedl na břeh. Pak ucítil babiččiny ruce a uviděl, jak jí svítlna osvětila vrásčité obličej. Bok po boku šli ke Starému hostinci. Babička mu vyčítala, ale její hlas přicházel jakoby zdaleka:

„Na kluky není spolehnoutí!“ durdila se. „Neříkala jsem snad ...?! Jen řekni, jo nebo ne? Zůstaň na břehu, povídám! Hýbej nohama, ať už jsme doma. A promočil ses jako ...!“

Ve dveřích je přivítal Bob vřelým zaštekáním. Ještě na síni začala babička stahovat s Mikla šaty. A pak se dala do nářku:

„Bledý je jak mrtvola a zuby mu jen drkotají. Chlapče, chlapče ... Ale postavím mléko na kamna – Už ať jsi pryč, Bobe. Tady si sedni, Mikle, zabalím ti nohy do deky.“

Posadila Mikla ke kamnům, a za chvíli dostal teplé mléko. Byl v něm med a Mikel pil, až se trochu probudil k životu.

„Tak a teď mi vypravuj, chlapče, ale krindapána, ty vypadáš ...“ naříkala babička.

Mikel chvíličku vyprávěl, chvíli si pohověl a pak si vzpomněl na mužského, co se chtěl za sto dolarů dostat na břeh. Na to nesmí zapomenout.

„Sto dolarů, můj ty pane,“ zašeptala babička. „To jsou přece americké peníze. Víš to jistě, že říkal dolary?“

„Docela jistě,“ ujišťoval Mikel. „Nejdřív říkal třicet, ale my jsme popošli o kus dál, abychom si to rozmysleli, a tak pokaždé trochu přidal. Pak sliboval dvě stě, jestli ho dostaneme na břeh tak, aby si přitom nemusel zmáčet kalhoty. Jenže vtom přišel ten vítr a ...“

„Snad nechceš říct, že loď odplavala z mělčiny na moře ...?“ zašeptala babička.

Mikel přikývl, ale pak se odvrátil, protože si vzpomněl na tamtu věc, co tomu muži spadla rovnou do jejich loďky.

Pak si uvědomil, že tu věc přece jistý Mikel Mikelson asi musel vylít do moře, když z loďky vyléval vodu, až přitom málem vypustil duši.

Ucítil na těle pot. Což jestli vyhodil do moře tašku plnou amerických bankovek? Znovu se mu udělaly mžitky před očima, docela jako před chvílí tam venku na můstku ...

Pokoušel se vstát, ale babiččina velká ruka ho přimáčkla zpátky na židli:

„Jen zůstaň tady, tesař už jde.“

Tesař kopl do dveří a do chalupy se vevalil studený vítr. Stál tu, mokrý, až z něho voda jen crčela, a z vousů mu visely rampouchy. U dveří si stáhl holínky a požádal o něco k pití: ale musí to být něco horkého! – protože tady přišel chlap, kterému je zima, až mu zuby cvakají.

Musel se spokojit s teplým mlékem zrovna tak jako Mikel, přestože uplivoval a říkal, že mléko je žrádlo pro kočky, a ne pro lidi. Přihnul si zhluboka, vyždímal z vousů vodu a řekl:

„Jestli není naražená a nenateče jim do ní, tak se z toho dostanou. Dej jim bůh štěstí.“

„Byla to briga?“ zašeptala babička.

„Škuner to byl, ale dlouhý a silný,“ řekl tesař. „A měli tam na palubě nějakého blázna, co chtěl za plné bouře seskočit deset metrů hluboko.“

Mikel se neklidně vrtěl na židli.

„Nenašel jste v loďce něco, mistře?“ odhodlal se nakonec zeptat.

„To jsem teda našel, a sice spoustu vody,“ řekl tesař. „Ale teď je prázdná. A to se ví, na přídi rozbitou svítlnu.“

„Nic jiného?“ zeptal se zpod deky Mikel.

„Ani třísku,“ řekl tesař.

Tesař pil, až se zahřál, a pak šel nahoru do svého pokoje. Mikel ho slyšel, jak se sebe shazuje mokré šaty a přitom rozpráví se želvou. Pak nastalo ticho.

Babička došla ven pro dříví a Bob ležel ve svém obvyklém koutku a ze spaní chňapal po blechách. Mikel se sebe shodil deku a šel k oknu. Venku byla tma jako uhel. Neviděl ani jabloně, které byly z okna na dosah ruky. Žádná loď, nikde nic ...

Bajo, tamhle. Co bys několikrát kamenem dohodil, mrkala u Simona Hlupáka v loděnici lampa. To bylo to poslední, co si z toho večera pamatoval.

Devátá kapitola

PALUBNÍ DENÍK

Den před Štědrým večerem zamkl Simon Hlupák dveře loděnice a vydal se na cestu k ostrovům. Led byl pevný. Simon nesl na zádech pytel s loďkami, které vyřezal, a píku na zkoušení síly ledu.

Mikel a Tua-Tua stáli na Strmém Klevu u mohyly a dívali se za ním, jak se zmenšuje a mizí v dálce. Když Mikel přišel k vrátkům před školou a zapískal, byla Tua-Tua sama doma, protože pan učitel Esberg byl v kostele a přehrával vánoční žalmy. Měl se vrátit domů pozdě. Do kostela bylo deset kilometrů a cesta samý led, a to si ještě v podpaží nesl šest knih žalmů.

Tua-Tua měla s sebou sáček s chleby namazanými sádlem, dva z nich byly pro Mikla. Ale jak je jednou poučil Simon Hlupák, za mrazu není radno jíst venku, to kvůli zimním duchům. Takže prozatím neměli co dělat. Mikel hodil kamenem na mohylu a vyhlížel na zamrzlou hladinu.

Tři týdny uběhly od té doby, co na mělčině uvízla loď, ale po lodi, nebo po mužském s americkými dolary ani vidu ani slechu. Že by to byla strašidelná loď? Mikel se zachvěl a zašilhal na děvče.

„Heled', umíš mlčet?“ řekl.

Tua-Tua si škrábala bradavice, které byly větší než kdy dřív, podívala se překvapeně na Mikla a přikývla.

„Před třemi týdny uvízla na mělčině loď,“ řekl.

„Tamhle?“ otvírala Tua-Tua pusou. „O tom jsem nic neslyšela ...“

„Nikdo kromě nás o tom neví,“ skočil jí do řeči Mikel. „Vítj jí zahnal zpátky na moře, než jsme s tesařem stačili přijít na pomoc. Neřekneš to nikomu?“

„Nikomu,“ řekla Tua-Tua.

„Co když to byla strašidelná loď? A o takových věcech nemá cenu zbytečně žvanit.“

Tua-Tua zbledla: co je na strašidelných lodích za lidi?

„Heled'... myslíš, Mikle, že z té lodi někdo vyplaval na břeh?“

„Řekl jsem jen tolik, že to asi byla strašidelná loď,“ skočil jí

Mikel do řeči. „Možná že vyplaval, možná že ne. Uvízla na mělčině pořádně. Ale pak se do ní napřel vítr, že zas vyplula ven. A teď přijde to nejhorší.“

„A co, Mikle?“

Sedli si na mohylu a Mikel vyprávěl o muži, který chtěl, aby ho vzali s sebou na břeh, a přitom něco upustil do loďky.

„Co to bylo, to nevím,“ řekl Mikel. „Ale ať to bylo, co bylo, je to pryč.“ – Zdálo se, že ztratil chuť vyprávět dál.

„A to nabízel dvě stě dolarů?“ řekla Tua-Tua.

Mikel přikývl a polkl, protože mu kručelo v břiše.

„Kdybychom ho byli vzali s sebou na břeh, tak jsme teď byli boháči,“ řekl a vzpomněl si na chleby se sádlem, které se nemají jíst venku, když je mráz. „Takhle se dostat Simonovi Hlupákovi do loděnice, poslyš, co?“ řekl. „Odtamtud je na mělčinu dobře vidět. A má tam kamínka, takže tam ještě bude teplo.“

„Ty ses zbláznil,“ řekla Tua-Tua. „A já musím být před pátou doma. K cizím lidem se nesmí do domu, to by nás chytili četníci.“

„Jdi ty, dům a loděnice, to je přece rozdíl. Víš co, pojďme tam! Kdepak máš chleby?“

„Tady!“ volala Tua-Tua a ukázala si na kapsu u kabátu. „Ale víš, Mikle, já myslím, že bychom neměli...!“

Mikel byl už mezitím tak daleko, že ji ani neslyšel.

„Vezmi s sebou trochu roští na podpal, pro případ, že mu zhaslo v kamínkách!“ volal. „Já jdu napřed a ...“

Vítr odvál jeho hlas.

Když Tua-Tua přišla, opřel už zatím o zeď prkno a lezl po něm nahoru.

„Pro jistotu,“ řekl. „Chtěl jsem se podívat oknem, jestli tam někdo není. A taky že ne. A v kamínkách hoří. Ale zámek drží pevně. Je to starý kostelní zámek. Musíme tam prolézt podlahou.“

„Podlahou?“ řekla Tua-Tua. „Ale to se přece nesmí...“

„Jsou tam dvě volná prkýnka,“ řekl Mikel. „A vypadávají z nich hřebíky, protože jsou trámy shnilé.“

Vzal děvče za ruku a po ledě vlezli pod loděnici.

„Tady je to,“ řekl Mikel. „Simon by proti tomu nic neměl. Sám mi říkal, že když je mráz, nemá se jíst venku. Skoč pro kámen.“

Tua-Tua došla k můstku pro kámen a Mikel vyloupl dvě prkna. „Přítáhni sem taky dvě desky, ať máme na čem stát,“ řekl.

Tua-Tua došla pro dvě dřevěné desky, Mikel se protáhl otvorem a Tua-Tua vylezla za ním. V loděnici bylo šero, ale kamínka byla rozžhavená do ruda.

„Na stole je někde kousek svíčky,“ řekl Mikel. „Já mám sirky. Dej pozor, na podlaze leží svinutá plachta.“

Mikel škrtl sirkou a v plápolavém plaménku uviděli, jak loděnice Simona Hlupáka vypadá uvnitř. U jedné stěny stála stará postel s pytlí namísto deky, v rohu naproti ní kamínka. Uprostřed byl stůl a pod ním stolička, na stole stál v láhvi kousek svíčky, plechový hrnek a miska se zbytky sledě.

Mikel zapálil svíčku. Na přihrádce nad postelí stály tři ze Simonových lodí.

„Jestli se teď vrátí, tak umřu,“ řekla Tua-Tua.

„Přijde až k jaru,“ řekl Mikel. „Dřív ne.“

Sedli si na postel a rozdělili se o chleby. Bylo tu okénko směrem ke Starému hostinci a kulaté kajutové okénko směrem k moři, takže sem vnikalo trochu světla. Mikel spolkl poslední sousto a šel k okénku na mořskou stranu, plivl si do dlaně a utřel sklo.

„Tady je dobře vidět, pojď se podívat,“ řekl. „Tamhle máš mělčinu, jenže je teď zamrzlá. Asi to s tou lodí dopadlo nakonec dobře.“

Tua-Tua šla k okénku opatrně krok za krokem, protože podlaha praštěla.

„Co když někdo uvidí, že tu je světlo, a bude si myslet, že tu jsou zloději, Mikle?“

„Ale kdepak,“ řekl Mikel. „Nikdo ještě ani neví, že už Simon odešel. Každý si bude myslet, že to je on, kdo tu svítí.“ Kopl do kusu provazu, který visel z prkenné zdi. „Copak to asi je?“

„To já nevím,“ řekla Tua-Tua. „Ale já se ...“

„Ne, počkej,“ skočil jí Mikel do řeči. „Je někde zaklesnutý.“

Sedl si na bobek a v příštím okamžiku vyšťoural mezi prkny něco, co vypadalo jako veliké dubové poleno. Děvčeti začaly pihy jen hořet.

„Počkej,“ řekla Tua-Tua. „Víš co, tohle vypadá, jako by v tom

byla nějaká kniha.“

„Když to má takovéhle desky?“ divil se Mikel a zaťukal na tu podivnou věc kloubem prstu. „Jsou ze dřeva a několik palců tlusté, ty ses zbláznila. Ostatně Simon ani neumí číst.“

„Přece vidím listy, ne?“ stála na svém Tua-Tua. „Polož to na stůl.“

„Na mou duši,“ divil se Mikel. „Uhni!“

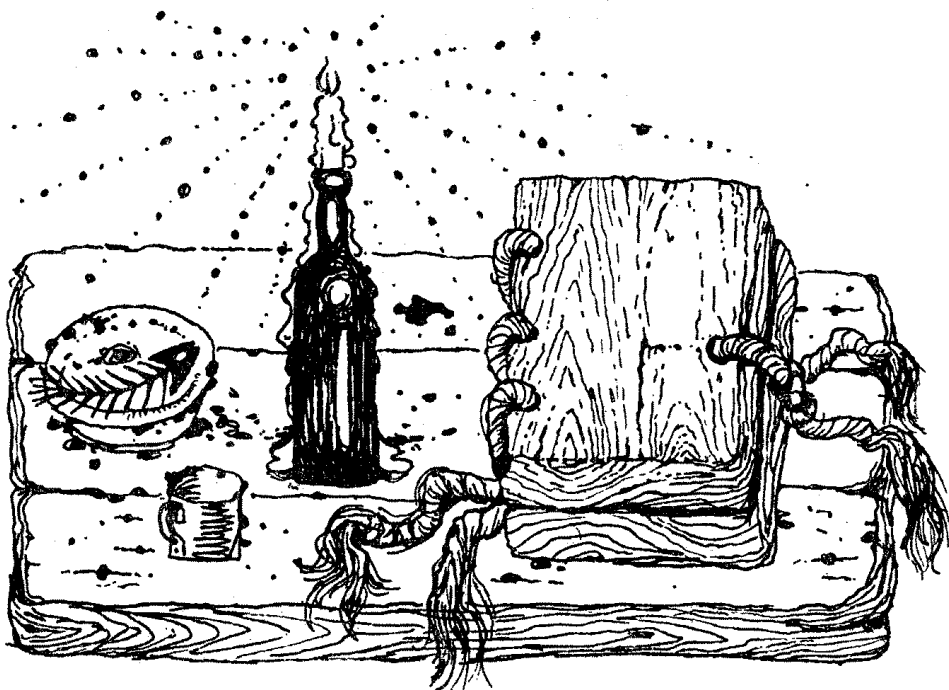
Ve slabém světle svíčky to vypadalo jako krabice. Dřevěné desky byly zřejmě kdysi modré, teď byly odřené a vlhkem zešedly.

„Musela dlouho ležet v moři,“ řekla Tua-Tua. „Stránky jsou dočista slepené.“

Mikel přikývl. Otevřel knihu na první stránce, vzal blíž svíčku a

...

Tua-Tua viděla jenom tolik, že se mu zachvěla ramena. Nedostal ze sebe ani slovo.

„Co to je, Mikle?“ zašeptala. „Co to tam stojí?“ Nečekala, co odpoví, naklonila se a sama slabikovala odřený nápis, napsaný inkoustem:

PALUBNÍ DENÍK VEDENÝ NA BRIZE TŘI LILIE 1883

„Mikle ...“ hlesla, víc ze sebe nedostala.

„To ... to je ta loď,“ řekl Mikel, aniž odvrátil oči od knihy. „Ta loď, co na ní byl můj táta, víš ... Já z toho vůbec nic nechápu ...“

„Čti dál, Mikle,“ zašeptala Tua-Tua.

Mikel obrátil list a četl na první stránce.

„Neděle 23. října,“ četl. „Odjezd s kulatinou do Emdenu. Vítr SV, silnější bríza s občasnými přeháňkami...“ Stáhl se mu krk a nemohl dál. „Víš,“ mumlal – „to je ta – Tři lilie – to je sen, nebo –?“

„Já jsem aspoň vzhůru,“ řekla Tua-Tua. „Listuj až do konce.“

Mikel musel listy skorem odtrhávat, protože byly slepeny, hlavně ty na konci.

„Tady to máme,“ řekl. „Tady to najednou končí.“ Roztřeseným prstem si Mikel ukazoval na rozmazané řádky a rozechvělým hlasem četl: „Hledání Darnerartského majáku ... To přece musí znamenat, že ten maják měli skoro v dohledu, ne?“

Tua-Tua netrpělivě přikývla.

„Jenže se asi k němu nemohli dostat,“ pokračoval Mikel, „protože koukej, tady stojí: Rostoucí bouře se silným vlnobitím. Gaflová plachta prasklá na dvou místech ...“ Miklovi se stahovalo hrdlo čím dál víc. „Vytrvalá bouře ...“ četl dál. „Darnerartský maják, kdepak asi leží, nevíš?“ Tua-Tua zavrtěla hlavou, nevěděla.

„To bude určitě v Německu,“ řekl Mikel. „Přece pluli do Emdenu, a to je někde v Německu. Koukej, tady stojí: Bouře sílí. A pak je tu veliká kaňka. A konec. Nic víc, vidíš?“

Tua-Tua sklopila oči a nevěděla, co by na to řekla. Ležela tu kniha v obrovských dřevěných deskách a v ní historie Tří lilí. Až k té kaňce.

„Uvidíš ... uvidíš, že se dostali na pevninu, Mikle,“ zkoušela mu dodat naděje.

Mikel se posadil na postel s rukama přes oči.

„Ne, tak to není,“ řekl.

Tua-Tua přemýšlela, pak se najednou rozzářila.

„Jak by se sem ta kniha jinak mohla dostat?“ řekla vítězoslavně
„Copak myslíš, že sem až z Německa doplavala?“

„To mě nenapadlo,“ řekl Mikel. „Kniha! Kdyby tu tak byl Simon. A až z Německa? I když zase má tak velikánské desky, a ze dřeva! Co myslíš ty?“

„Já si myslím, že se dostali na břeh,“ řekla Tua-Tua.

„V Německu? A že se vrátí, tak to myslíš?“

Tua-Tua přikývla.

„Určitě, Mikle. Ale teď už musím jít domů. Můžeme sem zajít zase po vánocích. Dej tu knihu tam, kde ležela, a jdem. Brrr, tady je zima.“

Sedla si na podlahu a spustila nohy do díry mezi prkny, led se pod ní ve večerním šeru matně leskl.

„Uvidíš, že se vrátí, Mikle,“ řekla.

Mikel uložil knihu, kde byla, a sfoukl svíčku.

„Víš, já si taky myslím, že k jaru přijde,“ utěšoval sám sebe. „Ale neřekneme o tom nikomu, vid', že ne?“

„Ne, nikomu ani muk,“ slíbila Tua-Tua. „Myslíš, že nás někdo viděl?“

„Kdepak,“ ujišťoval Mikel.

Na Strmém Klevu pod mohylou se rozloučili. Mikel šel ke Starému hostinci a Tua-Tua šla do vsi. Když došel kus po svahu dolů, obrátil se a zavolał:

„Nezapomeň, cos slíbila! Nikomu ani slovo!“

„Ani muk!“ odpověděla Tua-Tua.

A tak začaly vánoční svátky.

Desátá kapitola

TESAŘ VYHODÍ PRVNÍ VÁNOČNÍ SVÍČKU

Štědrý večer je jenom jednou do roka. To pak máte všichni doma stromeček, pokud jste si ovšem nějaký sehnali, a při štědrovečerní večeři se každý najíte tučného vepřového masa, ze kterého se kouří, div si nezkazíte žaludek. Štědrovečerní ryba je připravena a tlačěnka hotova. Lidé vstanou brzy ráno a řeknou si: Dnes je Štědrý den, nejlepší den v roce.

Pokud byste ovšem nebydleli ve Starém hostinci v Ljunze a nepsal se rok 1891. V tom případě byste asi z toho všeho neměli nic.

Babička Tuvesonová pěkně vyzdobila chalupu, na nic nezapomněla. Podlahu posypala rozsekaným jalovcovým chvojím a z oken vymetla mrtvé mouchy. Vonělo tu vánoce a trochu i vepřovým masem, jenže vůně vepřového masa přicházela shora z tesařovy světnice. Babička vařila tresku. Čerstvá, bílá, dobrá treska, to taky není k zahození. Je tu snad někdo, kdo si dělá chutě na kus vepřového, až málem vyplazuje jazyk, smím-li se tak ptát?

Mikel Mikelson seděl u stolu a listoval v novinách, starých osm měsíců. Stálo tam, že v Americe stavějí lodě, dlouhé celých pět kilometrů. Jenže to asi bude lež jako všechno ostatní. Bob ležel na podlaze s čumákem zastrčeným do Ulričina chundelatého kožichu a pochruoval. Tu a tam ze spánku chňapali po blechách, jednou Bob, pak zas Ulrika.

Z tesařovy světnice to vonělo vepřovým, až se z toho člověku motala hlava. Mikel by si byl nejradši zmáčkl nos kolíkem na prádlo. To jsou ale lodě, co je stavějí tam v té Americe!

Pak se najednou začaly otrásat schody, a to mohlo znamenat jen jedno: tesař Grile je na cestě. Mikel počítal schody: pět, čtyři, tři, dva. A už stál tesař za dveřmi. A zabušil. „Dále,“ řekla babička a zabafala z pěnovky. Tesař stál ve dveřích. Čepice z veverčí kožešiny mu visela přes oči, takže vypadal jak strašidlo.

„Chtěl jsem popřát veselé vánoce,“ řekl, vtáhl nosem vůni a kýchl. „Ztratil jsem čich, nebo je to treska?!“

„Copak to není dost dobré?“ řekla babička.

„Snad pro všední den,“ řekl tesař. „Ale na Štědrý večer, brrr! Ať už je ten hrnec s kamen pryč, bábo! Je prostřeno!“

Babičce vypadla dýmka z úst a žhavý tabák se z ní rozsypal po podlaze.

„Pokud ovšem nejste líní se zvednout a vylézt po schodech nahoru?!“ zahromoval tesař, otočil se a zmizel ve tmě na schodech.

Babička sundala hrnec s rybou s kamen a s Miklem v patách šla za ním. Ve dveřích do tesařovy světnice se zastavila, málem se jí podlomila kolena.

„Mně ... mně se zdá, že padnu,“ řekla.

„Jen si posloužej,“ zahromoval tesař. „Ale nejdřív se najezte. Bábám nesvědčí padat na lačný žaludek! Pojd'te dál, děláte mi tu průvan!“

Kastroly a ostatní haraburdí měl tesař naskládáno v koutech světnice, takže mohli dojít až ke stolu bez nebezpečí, že si polámou nohy. A na stole stála mísa vepřového. Kolem mísy byly rozestaveny rendlíky a misky s tlačenkou a jitrnicemi a máslem a sýrem a nakládanými sledi. Na jedné užší straně stolu byla obrovská mísa plná čerstvého žitného chleba z obchodu ve vsi a vedle toho všeho stály tři svíčky, zasazené každá do jedné láhve. Tesař se už zatím houpal ve své houpací židli a pukal z dýmky.

„Sednou si, teta,“ řekl. „Vstojte jedí jen Turci.“

Babička udělala pukrle a sedla si. Mikel se samými rozpaky šťoural v nose.

„Honem dovnitř, Mikle Mikelsone!“ zařval tesař. „Tvůj táta, ten šibal, ten se nikdy neupejpal, když mu někdo nabídl vepřové. Zavři dveře a pojd' si sednout!“

Usadili se kolem stolu. Tesař zůstal sedět v houpací židli, babička vedle něho a Mikel seděl naproti a lámal si hlavu, jak to šibalové vlastně dělají, když je někdo pozve na vepřové.

A co teprv táta Mikelson!

Miklovi z té vzpomínky začaly pálit oči, málem by už byl začal popotahovat nosem a chvílku to trvalo, než ho to přešlo. Během půl hodiny nepadlo slovo. Svíčky čadily, vepřové vonělo, z jitrnic stoupal kouř. Ten to ale uměl, tenhle tesař Grile! Bílé kníry se mu

leskly tukem. Krájel plátky vepřového, tlusté jako deska stolu, a polykal je bez žvýkání. A zapíjel pivem. A zpíval: „Když plul jsem, hola hó, po vodách španělských ...!“

Pak byl najednou syt, opřel se zády o lenoch židle a říhl, div svíčky nezhasly.

„Tak a teď si můžete jít k sobě do kuchyně a dojíst se treskou, jestli máte chuť,“ řekl.

Babička pokyvovala hlavou, tváře se jí leskly a žhnuly, protože ve světnici bylo zatopeno jako v parní lázni a jídlo bylo samý tuk.

Venku sněžilo. Na okně se vrstvily veliké vločky a tesař zesmutněl. Vytáhl zpod postele starou kytaru a znovu se dal do zpěvu, jenže tentokrát to byla mnohem smutnější písnička než předtím. Hlas mu stoupal a klesal, jako když šlapou vzduch do měchů u varhan příliš nepravidelně.

*Bud' vítán nám svatvečer tichý,
bud' vítán, bud' hostem nám všem!*

Najednou mu ruce s kytarou klesly, zamračil se a naslouchal.

„Co to bylo, Mikle Mikelsone? Slyším preludy, či co ...?“

Naslouchali všichni tři.

„To jenom zaštěkal Bob,“ řekl Mikel.

Tesař znovu zvedl kytaru. Znovu se ozval štěkot, tentokrát krátce, vztekla a pronikavě.

„Někdo je za dveřmi,“ řekl tesař. „Běž se podívat, Mikle Mikelsone. Nebo se bojíš? Dobrá! Vezmi si s sebou svíčku.“

Mikel opovržlivě ohrnul nos. Kdo by se bál, takhle najedený? A ještě k tomu v pokoji, kde se svítí? Mikel vzal svíčku a kousek vepřového pro Boba a kradl se po schodech dolů. Dole v předsíni uviděl Boba, jak rejdí čumákem podél skuliny ve dveřích a vyje jako vlk.

Bud' vítán nám svatvečer tichý,

halekal tesař nahoře ve světnici. Babiččin hlas se rozplýval v

nejasné mumlání.

Mikel odsunul třesoucími se prsty zástrčku a v příštím okamžiku mu vítr vytrhl dveře z rukou a zasypal jeho i psa mračnem sněhu. Svíčka zhasla a Bob s kňučením zalezl zpátky.

„Je tam někdo?“ hlesl Mikel a rukou hledal zástrčku. Bob kňučel. „Cítils ... cítils lišku, vid’?“ uklidňoval sebe i psa. „Ucítils něco, a tak ses dal do štekání. Co jsem říkal? To je ona!“

Ze Strmého Klevu pronikal větrem chraptivý křik lišky.

„Co to bylo, Mikloušku?“ zajíkala se babička nahoře na schodech.

„Liška,“ řekl Mikel. „Někde na Strmém Klevu.“

Ale věděl stejně dobře jako babička, že Bob nikdy nevyje kvůli liškám, pokud nejsou až u chalupy. Zavřel dveře na zástrčku a šátral tmou nahoru. Že jen člověk tak okřeje, když uvidí dvě hořící svíčky na stole!

„Taková liška nemůže žádného Mikelsona vyvést z míry,“ řekl tesař a šoupl kytaru pod postel. „Namaž si ještě jeden krajíc, ať ještě o dva palce vyrostěš.“

Ale Mikel měl už dost.

„Tak vyhodíme svíčku,“ řekl tesař. „To je starý, dobrý mrav: první vánoční svíčka se musí vyhodit z okna, než dohoří, aby se člověku příští rok vedlo dobře a aby nalovil hodně ryb. Otevři okno, Mikle Mikelsone!“

Babička vyndala dýmku z úst a ospalýma očima mžourala na Boba, který ležel pod stolem s ocasem mezi nohama: pes vidí často víc než lidé, jak se říká. Mikel otevřel.

*Odlet' v tichu, odlet' v míru, sviť zas v jiném domě,
jenom prejt a pánve sledů naděl ještě pro mě,*

odříkával tesař.

A svíčka letěla oknem ven. Proletěla velkým obloukem mezi holými větvemi jabloně až ke dřevníku. Mikel přitiskl nos na okenní tabulku a najednou vykřikl:

„U dřevníku někdo byl! Ne, tamhle!“

Ukazoval třesoucí se rukou z otevřeného okna. Svíčka zasyčela a zhasla.

„Ale jak jsem vyhodil svíčku, tak utekl!“ křičel. „Tam! Vedle jabloně!“

Tesař mžoural očima do tmy. Pak sundal se zdi předovku, položil ji do okna a plivl na hlaveň: to přináší štěstí při střelbě.

„Jestli to byl člověk z masa a krve, který přišel s poctivými úmysly, tak mu rána do vzduchu neuškodí,“ řekl. „A jestli to bylo něco jiného, tak ať zví, že o střelný prach by nouze nebyla. Ustup, Mikle Mikelsone!“

P A N G!

Babičce upadla pěnovka na zem během pouhých dvou hodin už podruhé. Výstřel probudil želvu, vylezla zpod postele. Ale tesař ji zahnal nohou zpátky a zabručel:

„O štedrovečerní noci zachovávají všichni klid a mír kromě psů a želv, schláfe, schláfe.“

Mikel chytil Boba za kůži za krkem.

„Jestli tam někdo byl, tak budou ve sněhu stopy,“ řekl tesař a nabil znovu. „Ale podíváme se tam až zítra. Pro jistotu pořádně zamkněte, co když se nám tu někdo potlouká kolem chalupy. Dobrou noc a pěkné svátky.“

Když babička a Mikel přišli dolů, bylo v kuchyni tma a zima. Mikel našťípál třísky a oheň v kamnech se rozhořel, takže ani nemuseli svítit – petrolej přijde draho. Pak se Mikel tiše svlékl a zalezl si na pohovku.

Babička se usadila na stoličce u kamen a v klidu si četla z vánočního evangelia. Byla šedivá a shrbená jako jalovce ve větru. A jaké měla hubené prsty! Ale hlas měla teplý. Odlesk ohně se jí třepotal po vrásčitých tvářích: usmívala se.

Mikel ležel na pohovce a mžoural proti světlu z kamen. Ozařovalo protějščí zeď a na té visel zasklený v rámečku Petrus Johanes Mikelson a díval se na Mikla. Takže vlastně tu byli přese všechno

pohromadě všichni tři.

V noci se Miklovi zdálo o brize Tři lilie a o bouři u Darnerského majáku. Starý šibal Petrus Johanes Mikelson seděl na palubě u levého zábradlí a vlny mu kolem nohou jen stříkaly. Byl bezvousý jako na fotografii a v zeleném světle majáku se mu na levé tváři leskla bradavice.

Jedenáctá kapitola

CO SE STALO S KAPITÁNEM MIKELSONEM?

Sněžilo celou noc a pak celé vánoce. Pak se vyjasnilo a byl mráz. Studna na dvorku nad Hostincem zamrzla a babička ucpávala štěrbinu v oknech ovčí vlnou. Ale stejně jim táhlo do kuchyně. Ulrika Vlnáček teď bydlela v chalupě s nimi, babička si do holínek nacpala hadry z plachet a nosila je i pro doma. Všem bylo zima.

Tyto dny cítil Mikel podivný neklid. Přemýšlel o tom, co řekl tesař. Co to vlastně znamená, když je někdo šibal? Je to vtípalík nebo budižkničemu, nebo dokonce hlupák? A co to vlastně říkal statkář tehdy na pastvě? Miklovi bylo zima.

V noci na druhý den vánoční se mu znovu zdálo, že se táta Mikelson prochází po chalupě a jde k posteli. Ale tentokrát měl na prsou plakát s nápisem:

Chce někdo, aby se ŠIBAL vrátil domů ze zámořských cest?

Mikel se chvěl po celém těle. Když se probudil, bylo v chalupě jako ve sklepě. Odkopal si deku a měl prsty na nohou zmodralé zimou.

A taky si neměl s kým povídat. Vůbec dočista s nikým.

Na půdě byla spousta všelijakého haraburdí. Ráno na druhý den vánoční tam vylezl, aby si mohl chvilku v klidu popřemýšlet, a našel tam v koutě balík starých papírů. Byly zežloutlé a plné skvrn, ale byly ještě použitelné. Udělal do papírů díru, provlékl konopným

provázkem a kniha byla hotova. Když nemáš s kým mluvit, spokojíš se i s knihou. Napříč přes první stránku napsal:

MIKEL MIKELSON: UDÁLOSTI DNE.

Na třetí den vánoční zemřela tesařova želva, to byla první událost, kterou tam zapsal. Jak se dostala se schodů dolů a z chalupy ven, to nikdo nevěděl. Stopy vedly nahoru na kopec a bylo dvacet stupňů.

„Čest její památce,“ řekl tesař. „Dožila se sedmi set let, to je pěkný věk.“

Pan učitel Esberg šel ten den do kostela přehrávat novoroční žalmy, takže když Mikel přišel a házel na okno sníh, byla Tua-Tua sama doma.

„Otevři, musím s tebou mluvit!“

Tua-Tua šla v punčochách až dolů ke dveřím a pootevřela je.

„Tatínek není doma, Mikle. Brrr, to fouká. Co chceš?“

„Pojď ven, něco ti řeknu,“ řekl Mikel.

Vzduch zhoustl mrazivou mlhou a z chalup blikala světla, přestože byl den. Tua-Tua si natáhla holínky a kabát a vyšla ven. Mikel vyprávěl, co se stalo o Štědrém večeru.

„Co když to byl někdo z té strašidelné lodi,“ šeptala Tua-Tua. „Já už tam radši nikdy nepůjdu, na mou duši, už tam ani nepáchnu.“

Mikel ji držel, aby neutekla, a řekl, že stačí nakreslit na dveře loděnice S a budou v bezpečí. S znamená síra, a té se strašidla bojí jako komáři kouře z dýmky, tak to říkal Simon Hlupák.

„A taky se musím ještě na tu knihu podívat,“ řekl Mikel. „Tři noci jsem nespal a myslel na ni. Myslíš, že se táta vrátí?“

Tua-Tua neochotně přikývla.

„A kromě toho umis číst líp než já,“ řekl Mikel.

Ale Tua-Tua přesto nechtěla. Mikel si postavil hlavu.

„Dám ti sklápěcí nůž,“ řekl. „Pojď. A dva háčky na makrely k tomu. Jenom na chvílku.“

Tua-Tua se nakonec dala přemluvit, a tak vyběhli do lesa naproti škole a došli ke studni u Starého hostince. Tesař seděl na stříšce studny a nasazoval násadu na piku na led. Měl neobvykle červené oči.

„Jestli, děcka, někde najdete Charlottu, tak ji pěkně pochovejte. Zazpívejte jí, měla zpěv ráda, a vyříd'te jí pozdrav od tesaře Grila.“

Zarazil píku do víka u studny, až zapraskalo. „Ostatně byla už odrostlá, sedm set let, to je na ženskou dost.“

„Je mu smutno, i když dělá jakoby nic,“ řekla Tua-Tua, když zašli za roh.

„Za celou noc nezamhouřil oči,“ řekl Mikel.

Nešli podél břehu, ale zahruli vzhůru na kopec, aby nikdo neviděl, že mají namířeno do loděnice.

„Jestli tam rozsvítíme svíčku, tak to bude z Hostince vidět,“ starala se Tua-Tua.

„Přitlučeme na okna pytle,“ řekl Mikel.

Vylezli podlahou jako posledně. Mikel položil prkna zpátky na místo a rozechvělýma rukama vytáhl knihu.

„Ta je ale těžká,“ řekl a zaťukal na ohromnou desku. „Slyšelas?“ Zaťukal znovu.

„Copak?“ řekla Tua-Tua.

„Je dutá,“ řekl Mikel. „Podej mi se stolu nůž, já to zkusím.“ Mikel zarazil nůž do dřevěné desky knihy. Zaprašťelo v ní.

„Počkej,“ řekla Tua-Tua horlivě. „Je tam uprostřed rýha. Koukni.“ Položila palec na nepatrnou štěrbinku a zatlačila. „Uvidíš, že tam je nějaká přihrádka,“ řekla celá udýchaná, „ale nemůžu s tím hnout.“

Mikel zaťal špičku nože do štěrbiny a přitlačil. Víčko, veliké jako talířek, sklouzlo a obnažilo v desce vyhlodanou díru.

„Prázdná,“ řekl Mikel, „to se dalo čekat. Třeba si tam kapitán dával krabičku se šňupacím tabákem.“

„To je možné,“ řekla Tua-Tua.

„Nebo třeba kalamář nebo něco takového,“ řekl Mikel. Listoval až na stránku s velikou kaňkou.

Tua-Tua seděla na bobku vedle něho a koukala se na polici, kde měl Simon Hlupák loď. Hotové loď asi odnesl s sebou v pytli. Ale na polici tu několik nedokončených nebo

nepodařených zůstalo. Všechny měly hlavní stěžň na zádi, jak to na správných škunerech má být, a do zábradlí byla vyhloubena jamka a do ní vložena svítilna s červeným světélkem.

„Dvanáctého listopadu,“ četl Mikel, „to bylo ten den, kdy začala bouře. Tady to stojí: Sílicí bouře ... tak to tady stojí. Vlny jako domy! Svinout plachty! křičeli. Ale kormidlo už bylo nadranc, takže narazili rovnou na Darnerartský maják – a na skály –“

„To tam taky stojí?“ zeptala se Tua-Tua.

Mikel zavrtěl hlavou. Zdálo se, že je někde daleko.

„Mně se o tom zdálo v noci na Boží hod, víš, proto to vím. Mezi jednou a pátou v noci po Štědrém večeru se člověku zdají pravdivé sny. Loď se rozbila napadrt, ale posádka se zachránila. Nevěříš?“

„Alespoň tvůj táta,“ řekla Tua-Tua. „Kapitáni umějí plavat jak tuleni. A tvůj táta byl přece kapitán, ne?“

Mikel si to myslel – skorem určitě byl kapitánem.

„Tak vidíš,“ řekla Tua-Tua, „Nemohl bys zapálit v kamínkách? Mně je tu zima.“

„Radši ne, kvůli kouři,“ řekl Mikel. „Tesař by si mohl myslet, že tu jsou zloději, a mohl by začít střílet do okna.“ Naslinil si palec a oddělil spleené stránky. „Den před bouří byli na břehu pro zásoby, mám to přečíst znovu?“

Tua-Tua přikývla.

„Úterý 10. listopadu,“ četl Mikel. „Upevnili jsme na stěžních pohyblivou výstroj, vydrhli palubu, byl přijat plavčík Flöjt.“

Naslinil si palec a obrátil list.

„Příští den ..., teď poslouchej. Záchranný člun spuštěn zkušebně na vodu. Dodána pitná voda. Námořník bez hodnosti Petrus Johanes...“

Že jen může nastat takové ticho – a tak najednou.

Na tuto chvíli Mikel Mikelson nikdy nezapomene. Na to, jak se mu stáhl krk, jak ho v očích pálily slzy. Tua-Tua řekla za jeho zády netrpělivě:

„Co je, Mikle? Proč nečeš dál?“

Díval se na svůj ukazováček a z ukazováčku sklouzl pohledem na knihu. Stálo tam: „Námořník bez hodnosti Petrus Johanes Mikelson odsouzen k pokutě ve výši poloviny mzdy za rámus a rvačku v

předním podpalubí...“

To nebyl vánoční sen, to tu bylo černé na bílém, slovo za slovem. A navíc námořník bez hodnoty! To snad na tom bylo to nejhorší.

Tak tohle je ten kapitán, co se ti o něm, Mikle Mikelsone, zdávalo. S ním jsi chtěl projet vsí na bílém koni a všem jim srazit hřebínek, i Sintorovi. Co teď, Mikle Mikelsone ...?

Rámus a rvačky – to asi bude přesně to, co tropí šibalové, řekl si a zaťal zuby. A... a to se nikdo nesmí dovědět! Ne, to si nechá pro sebe! Ani Tua-Tua se to nedoví...!

Jenže teď se ozvala znovu, svéhlavě jako beran:

„Tak co je, Mikle? Proč nečteš dál? Ukaž mi, co tam je...“

„Tady to někdo vytrhl,“ řekl co nejklidněji. A kniha o tátovi Mikelsonovi se zavřela. Už ji nikdy neotevře.

„Půjdu kousek s tebou,“ řekl. „Pojď, jdem.“

Tua-Tua rychle proklouzla dřinou, protože v loděnici bylo zima a v díře těсно. Mikel zastrčil knihu na místo a prolezl za ní.

„Jestli přijde tesař, tak řekneme, že jsme byli na ledě hledat liščí stopy,“ řekl. „Liška vyla celou noc.“

Ale to mu šla pusa jenom tak sama od sebe. Zato za košilí u srdce mu bušilo: táta, táta ... ale to se nikdo nedoví, nikdo, nikdo ...

Vyběhli na cestu nahoru na kopec. Už se smrákalo a pomalu padal sníh. V půli cesty do kopce stál větrem ovátý jalovec s několika suchými listy, mávajícími ve větru.

Tua-Tua se u keře zastavila a popadla Mikla za ruku. Na sněhu vedle křoví leželo nehybně něco černého.

„Mikle, podívej,“ zašeptala.

„To je přece kámen,“ řekl Mikel netrpělivě. „Pojď honem.“

„Kdepak, to je ona.“

„Kdo?“

„No přece želva ...! Tesařova želva ...!“

„Tak počkej, já se na ni podívám,“ řekl Mikel.

Brodil se sněhem ke křoví a obrátil želvu na záda.

I vespod byla tvrdá jako kus ledu a nohy jí trčely do povětří.

„Měla hlad, tak si chtěla natrhat listí!“ zavolal na děvče. „Je dočista mrtvá, co s ní uděláme?“

„Chudinka – to ji musíme pohřbít, Mikle!“ volala Tua-Tua. „Přece

jsme to tesaři slíbili. A zazpíváme jí.“

Mikel želvu zvedl a brodil se sněhem zpátky na cestu.

„Simon Hlupák má pod loděnicí rýč, ale jak vykopeme díru do země, když je zmrzlá na kost?“ řekl.

Tua-Tua navrhla, aby ji tedy položili pod kámen, ale Mikel kývl hlavou vzhůru k mohyle a řekl, že pod kamením leží jen mrtví Vikingové, a ne želvy.

„Ne, víš co?“ řekl. „Pohřbíme ji ve Sledím kostele. Všechny lepší lidi, hrabata a tak, pohřbívali za starých časů pod podlahou kostelů. Tak to musí být dost dobré i želvě. A v kostele není v hrobě nikdy taková zima.“

Sledí kostel byl na dostřel jižně za kopcem. Byla to stará kaple, postavená v roce, kdy bylo hodně sledů, a poničená požárem týž rok, kdy sledi zmizeli. Zbývaly jen zdi a zvonice, všechno tak zpráchnivělé, že i myši měly strach se tam uhnízdít.

Než Tua-Tua stačila odpovědět, byl tu Mikel zpátky s rýčem, který Simon míval schovaný za podpěrným kamenem.

„Vezmi želvu a jdem,“ řekl.

„A co když nás někdo uvidí, Mikle?“

„Nikde nestojí psáno, že se v kostele nesmějí pohřbívat želvy,“ rozhodl Mikel. „Teď jde jenom o to, který žalm jí máme zazpívat.“

Před nimi se v zimním soumraku tyčily do výše černé, holé zdi kaple. Vedle stála zvonice s prasklou střechou a prázdným otvorem dveří. Myši přehryzaly provaz zvonu, který ležel vedle, prasklý na čtyři kusy.

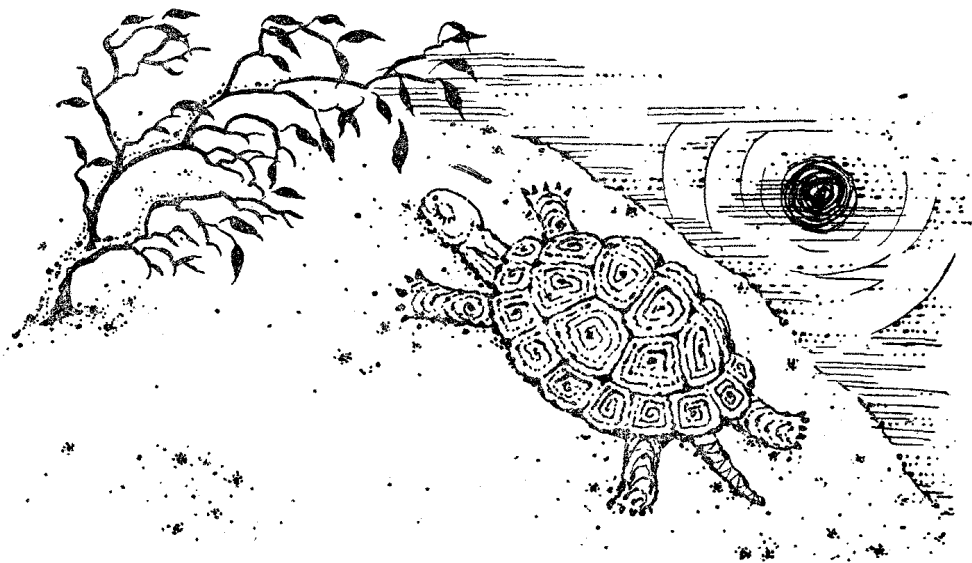
„Neměli bychom ji radši pohřbít tady venku?“ zeptala se Tua-Tua bázně. „Já budu zpívat a ty vykopeš jámu vedle dveří.“

„Do skály?“ řekl Mikel. „Jen si to zkus, vykopat ve skále jámu.“

„Já se tu bojím,“ zašeptala Tua-Tua.

„Jdi ty, snad se nebojíš za bílého dne,“ řekl Mikel. „Půjdem pět kroků dovnitř, budeme počítat do pěti a tam začnu kopat. A ty zpívej.“

Vešli holým vchodem, Tua-Tua šla poslední s mrtvou želvou v rukou. Střecha byla pryč, ale tlusté příčné trámy, černé a napolo zuhelnatělé, tu zůstaly. Z nejbližšího viselo za mosazný článek řetězu něco bílého, štlhlého: loď.

Na tomto pobřeží visela ve všech kostelích se stropu loď.

Tua-Tua počítala: jedna – dvě – tři – čtyři – pět. Tam Mikel zasadil rýč. Zem tu byla tvrdší, než si myslel. Tua-Tua stála vedle něho s mrtvou želvou v náručí a při každém zvuku sebou trhla.

„Pospěš si, mně je zima! Proč nekopeš?“

„Je to tvrdé,“ bručel Mikel. „A zpívej!“

Tua-Tua polkla.

*Sladce už spinkej, má malá, už spinkej,
kolébky náruč tě měkounce houpá.
Děti už musí...*

„Co to bylo, Mikle!“

„Narazil jsem rýčem na kámen,“ řekl Mikel.

„Mně se zdálo, že se někdo zasmál,“ řekla Tua-Tua a položila želvu na zem. „Neznáš nějaké zaříkávadlo, když straší v kostele?“

„Ne,“ řekl Mikel.

Ještě chvílku kopal.

„Tamhle v rohu někdo je!“ vykřikla Tua-Tua.

„A jdi ty, tobě se pořád něco zdá,“ řekl Mikel, ale pro jistotu

položil rýč na zem. „A kde?“

„Tam!“ Tua-Tua ukazovala chvějící se rukou. „Ne, tam!“

Mikel zase zdvihl rýč.

„Zůstaň, kde jsi,“ řekl. „Já se tam jdu podívat.“

Tua-Tua zavřela oči. Mikel šel a za každým krokem mu pod nohama skřípala tenká vrstva sněhu.

„Vždyť to jsou jenom nějaké pytle!“ volal z rohu. „A visí tu na hřebíku starý kabát, ten se ti asi zdál jako člověk. Ale jsou na něm pěkné mosazné knoflíky a kožený pásek.“ Mikel si kabát prohlížel.

„A je tu krabice s několika svíčkami, co se prodávají po dvou ořech,“ řekl. „To tu asi nechal nějaký tulák. Radši se toho ani nedotknu. A teď zpívej, ať ten pohřeb máme za sebou.“

Kroky se vracely. Tua-Tua otevřela oči.

„Tulák?“ řekla pochybovačně.

„Kdo jiný? Asi šel kolem, tak tu přespal a pak tady ty věci zapomněl.“

Tua-Tua měla jiný názor.

„Copak si myslíš, že by tulák někde nechal jen tak kabát s mosaznými knoflíky a s koženým páskem?“ řekla. „Toho tu můžeme mít každou chvíli zpátky. Já už tu, Mikle, nezůstanu ani minutu.“

Tua-Tua šla několik kroků ke vchodu, ale hned zase byla zpátky. Byla bílá, až jí obličej v šeru jen svítil. Rýč ošklivě skřípěl. Nakonec se Miklovi podařilo vykopat jamku natolik hlubokou, že se tam želva vešla. Položili ji tam a Mikel řekl „amen amen staň se,“ jak slýchal říkat faráře při pohřbech. Už se stmívalo a na další vyzpěvování nezbýval čas.

„Mně se zdá, že to byl takový zloděj, co vykrádá kostely,“ řekla Tua-Tua.

„Co by hledal ve vyhořelé kapli?“ řekl Mikel. „Co by tady mohl krást? Teď ji zaházíme. Pak dojdeme za tesařem a řekneme mu, kde jsme ji pochovali.“

„Já si myslím, že to byl kostelní zloděj,“ řekla Tua-Tua. Zadívala se na nejbližší stropní trám a na rezavý řetěz pod ním, na kterém visela loď.

„Třeba tu byl kvůli té kostelní lodi!“ vyhrkla.

„Nač by komu byla stará, shnilá kostelní loď,“ řekl Mikel a

uplácával rýčem hlínu. „Vždyť z ní zbyl už jen trup. Stěžně a ráhna shořely, když hořela kaple.“

„A co se to tam leskne, Mikle –?“

„Svítilna,“ řekl Mikel a ukázal násadou od rýče. „Takové svítilny dává na své lodě Simon. A vždycky jenom jednu na každou loď. Je to kousek červeného skla. Ale teď už jdem, pojď.“

Tua-Tua mlčela. Nahoře ve tmě mžikala svítilna jako červené oko, vítr profukoval prázdnými okny a v lodi praštělo.

Vyšli ven a pod nimi se až k ostrovům rozkládal studený bílý záliv. Mikel šel tiše s rýčem přes rameno. KAPITÁN Petrus Johanes Mikelson už neexistoval.

Dvanáctá kapitola

KDO TO PÁLÍ SVÍČKY U SIMONA HLUPÁKA?

Bylo to večer. Mikel seděl ve Starém hostinci v kuchyni u stolu a šťoural se v jídle.

„Copak jsi dostal spalničky, že ti sledi s brambory nejedou?“ řekla babička. „Jen jez!“

Mikel mlčel a nehtem palce ryl do stolu.

„Anebo ti straší v hlavě ten chlapík, co se tu na Štědrý večer potloukal kolem chalupy?“ řekla babička. „Copak jsi ještě nikdy neviděl tuláka?“

Mikel přikývl: to se rozumí, tuláků se nebojí.

„No tak,“ řekla babička. „Jsi bledý jak podolek, snad se ti nevrzili do střev červi?“

„Jaký byl?“ zeptal se Mikel.

„Kdo?“ řekla babička.

„Táta?“

Babičce poklesl dolní ret. Zdálo se, že chce něco říci, ale že ze

sebe nemůže nic vypravit.

„Tamhle ho máš,“ ukázala na fotografii na zdi vedle kredence.

„Ale jaký byl ve skutečnosti?“ zeptal se Mikel.

„To přece víš,“ řekla babička. „Vždyť jsem se ti už o něm navyprávěla dost. Správný mužský to byl, jenže měl smůlu a nevrátil se. Jez, ať rosteš a děláš mu čest.“

„A jak to bylo se Třemi liliemi?“ řekl Mikel.

„Co já vím, tak to byla dobrá loď,“ odpověděla babička. „Přišel tam jako obyčejný námořník, protože byl chudý a nechtěl vysedávat jako sůva doma u kamen.“

„Já myslel, že byl kapitánem,“ řekl Mikel.

„Když jím nebyl, mohl se jím stát,“ odsekla babička, „nebýt toho, že na ně v Německu přišla bouře.“

„U Darnerartského majáku?“ řekl Mikel.

Babičce vypadl z ruky hrnek, dolní ret se jí zachvěl.

„Jak ... jakpak to víš, Mikle?“

„Někdo o tom něco říkal,“ řekl Mikel.

Babička Tuvesonová si vzala židli a sedla si. Její vrásčité obličej vypadal, jako by jí bylo sto let.

„Bude nejlepší, když ti, Mikloušku, řeknu, jak to je,“ mumlala.

„Tvůj táta byl do větru. Teď to víš. Byl to veselý a hodný člověk, ale žádná vážnost v něm nebyla.“

„Myslel jsem si to,“ řekl Mikel.

„A hrál poker,“ pokračovala babička.

„Co to je?“ řekl Mikel.

„To je hra v karty, bůh mu odpusť. Byl to karbaník, Mikle. Ale štěstí ve hře neměl. Uvidíte, pojedu do Ameriky a nakopám zlato, říkával, a pak se vrátím a postavím si domek. Ale nedostal se ani do Ameriky, ani domů. Nekoukej na mne takhle, Mikle.“

„Já koukám na fotografii,“ řekl Mikel.

Nebylo divu, že mu sled s brambory nechutnal. Šel si lehnout a přetáhl si přes obličej deku. Přiběhl Bob jako vždycky a chtěl s ním dovádět a olízat ho, ale našel Miklovu hlavu až v nohách a prostěradlo mokré.

Čím to, Mikle Mikelsone?

Oknem svítil měsíc. Než si Mikel stačil uvědomit, oč jde, seděl s

jednou nohou přes okraj postele. Ted' nemá tátu, na kterého by mohl čekat. Led je silný. Může dojít až k ostrovům. Třeba teď hned v noci? Na některou loď ho vždycky vezmou. I když si babička asi sedne v dřevníku a bude brečet. Dočista ji viděl před sebou, jak tam sedí s kapesníkem na očích. Jakáž pomoc! Přehodil i druhou nohu přes okraj postele.

I když zase – je tu Tua-Tua. Stáhl nohu zpátky. Vydržel by to pomyšlení, že tam v dřevníku sedí dvě a brečí? Ne! Počká den a promluví si s ní, uvidí, co na to Tua-Tua řekne. Vytáhl si deku až po bradu a usnul, ani nevěděl jak.

Odpoledne den nato šel na kopec nařezat čerstvé proutí na chytání ryb pod ledem. Babička vytloukala už od brzkého rána v ledu díry. Pak nalíčili. Babička měla s sebou misku s chlebem a sušenými rybami, aby měla co jíst, protože tu chtěla zůstat do večera.

Mikel chtěl právě hodit na mohyly kámen jako obvykle, ale vtom za zády uslyšel hlas a zastavil se.

*Leť mi z ruky, bradavičko, leť,
vezmi druhé bradavice, leťte ještě teď'*

mumlal hlas.

Plížil se kolem mohyly. Seděla tam ve sněhu na bobku Tua-Tua a pravou ruku držela vztyčenou do vzduchu.

„Aha, to jsi ty,“ řekl Mikel.

„Pssst,“ sykla Tua-Tua, „jinak všecko pokazíš.“ Otevřela jedno oko, zašílhalo na ruku a vzdychla:

„Bradavice zůstaly, tak to musím zkusit s tou druhou.“ Vstala a oprášila si sníh. „Nejhorší bude sehnat liščí chlupy,“ řekla.

„Liščí chlupy?“ řekl Mikel.

„Na mast,“ řekla Tua-Tua. „Naučil mě to starý Salmon, zvoník z kostela. Sedni si, řeknu ti to. Tatínek jel ráno do města a zůstane tam celý týden a starý Salmon byl včera večer u nás spravit vůz. Ukázala jsem mu bradavice a on povídá: Natři to tenkou vrstvou ptačího tuku, říkal, a polož na to dva liščí chlupy křížem přes sebe, ale z živé lišky, jinak to nepomůže. Tak to nech přes noc, když je novoluní, a bradavice se ti odloupnou samy od sebe, povídal. Myslíš, že se to

podají, Mikle?“

„Z živé lišky, to nebude jen tak,“ řekl Mikel.

Vytáhl z pochvy nůž, dal se do řezání proutí a mezitím přemýšlel, co by jí řekl o svých plánech na útěk. Bude brečet jako babička?

„Dnes v noci je novoluní,“ řekla Tua-Tua. „A ptačí sádlo mám. Mezitímco je tatínek pryč, bydlí u nás teta Heda Sondelinová z Esbjergu, ale ta tak špatně vidí, že nerozezná ani velblouda od kamen. Nacpala jsem do svetru polštáře a položila na postel. Nejhorší bude sehnat ty liščí chlupy.“

Mikel se posadil na kámen a proutí si složil do klína. V šeru na ledě bylo vidět babičku, jak chodí od díry k díře a prohlíží proutí. Kus dál byl Starý hostinec a čtyři jabloně, nakloněné větrem na stranu. První jabloň hned vedle dřevníku byla dutá a v dutině byla láhev od petroleje a v ní deset tolarů.

To byla zvláštní věc, jaká s tím byla obtíž rozhodnout se k útěku.

Vedle Mikla seděla Tua-Tua se svými věčnými sedmi bradavicemi.

„Třeba bude mít tesař nějaké liščí chlupy, když zastřelil tolik lišek,“ řekl Mikel.

„Myslíš?“ řekla Tua-Tua.

„Víš co, vezmi to ptačí sádlo s sebou a půjdeme se ho zeptat,“ řekl Mikel.

Tua-Tua vzala kornout s ptačím tukem a šla s Miklem ke Starému hostinci. U tesaře se svítilo. V síni ležel Bob a hlídal. Mikel ho uklidnil: „To jsme jenom my, Bobe, k velikonocům dostaneš pořádnou kost.“

Bob zakňučel a zavrtěl se a Mikel a Tua-Tua vylezli po schodech nahoru.

„Říkej mu pane kormidelníku, aby dostal dobrou náladu,“ radil jí Mikel. Zaklepal na dveře a tesař zabručel:

„Dál.“

Mikel otevřel dveře, uklonil se a strkal děvče před sebou na světlo.

„Ona má bradavice,“ řekl. „Ví o jednom způsobu, jak se jich zbavit, ale potřebuje k tomu dva liščí chlupy.“

Tesař seděl jako obvykle v houpací židli, s dýmkou v zubech.

„Ale z živé lišky,“ dodal Mikel.

Tesař točil palci.

„Lituji,“ řekl do stropu, „ale momentálně nemám žádné chlupy z živé lišky doma. Posad'te se, já se podívám, jestli mi nezbyla troška medu.“

Tua-Tua a Mikel se usadili na posteli a tesař přinesl med a hrubý chléb.

„Medvědí bych měl,“ řekl. „Ale vy chcete mermomocí liščí? Vemte si a jezte.“

Jedli.

„Třeba by to šlo i s medvědími,“ řekl Mikel.

„Hlavní věc je položit je křížem přes sebe,“ řekla Tua-Tua.

Tesař přinesl dva dlouhé, tuhé chlupy, které se podezřele podobaly koňským žíním, Tua-Tua si namázla na bradavice trochu ptačího tuku a na to položila „medvědí chlupy“ křížem přes sebe. Pak se posadili a čekali.

„Měsíc vychází k osmé hodině,“ řekl tesař. „Nejlepší bude, když zůstanete tady. Po čem koukáš do okna, Mikle Mikelsone? Copak už svítí měsíc?“

„Ne, ale v loděnici Simona Hlupáka bliká světlo,“ řekl Mikel a rukávem otřel sklo.

„Už jsem si toho taky všiml,“ řekl tesař. „Simon se asi vrátil domů. Třeba měl děravý pytel. Už máš ty bradavice pryč, dítě?“

„Mast na nich musí zůstat celou noc, když je novoluní,“ řekla Tua-Tua a popošla ke dveřím. Dostala chlupy, a tak zas chtěla jít. „Teď musím domů, na shledanou a pěkně děkuji,“ řekla a udělala pukrle. „Půjdeš taky, Mikle?“

Mikel stál u okna, tiskl nos na sklo a myslel na Simona Hlupáka. Simon se vrátil domů. Třeba všechno ví? O ztroskotání u Darnerského majáku i o tom, jak se kniha dostala k němu? Ano, Simon Hlupák to určitě ví! I to nejhorší...

Miklovi zahořely tváře. Ale pravda musí ven.

„Musíme ještě něco vyřídit,“ řekl Mikel a šel ke dveřím. „Děkujeme za pohoštění. Mně se zdá, že nám přijde obleva?“

„V tom případě spadnou bradavice jedna dvě,“ předpovídal tesař. „A jestli ne, tak přijd'te zítra zas. Znáám jednu říkanku, která je dobrá

proti bradavicím a začíná takhle ...“

Dveře za nimi zabouchly a tesařův hlas se rozplynul v mumlání. Venku sněžilo. Dole na ledě se houpala babiččina lampa směrem ke břehu.

„Doběhnu k Simonovi, musím mu něco vyřídit,“ řekl Mikel. „Ale ty se mnou nechod'. Jestli nechceš.“

Tua-Tua mlčela. Držela ruku rovně vzhůru, jako by ji měla přivázanou k prkýnku. Šli mlčky starou cestou k loděnici. Zámek byl sundaný a dveře pootevřeny. Mikel je otevřel dokořán.

V rohu seděl na bobku Simon Hlupák a cpal do kamínek dříví.

„Dobrý den, Simone,“ zachraptěl Mikel. „Já jsem, totiž, jako ...“

Pak nastalo ticho. Tua-Tua vyděšeně vykřikla a přitiskla si ruku na ústa. Postava před nimi se vztyčila a obrátila se k nim. Nebyl to Simon Hlupák.

Třináctá kapitola

PAT O'BRIEN FOUKÁ DO MONÍKU

Nejdřív uviděli vousy, stejně chundelaté a rozrostlé jako Simonovy. Pak oči: byly šedé jako myší ocásky a pomrkávaly od kouře z kamen.

Kolem krku měl červeně kostkovaný šátek, kolem pasu široký pásek, na němž se u závěsu na nůž houpaly tři stříbrné mince. Tuhé, zablácené holínky ze světlé kůže mu sahaly až po kolena. Kalhoty měl roztrhané. V zubech mu trčelo tlusté cigáro.

„Evening, ducks*,“ řekl muž.

Mikel cítil, jak Tua-Tua hledá jeho ruku. Na stole ležel široký klobouk a ranec šatů. Na kamínkách ležela pánev a na ní čtyři prskající plátky slaniny.

„Zavřete dveře,“ řekl muž.

* Anglicky „Dobrý večer, milánkové“.

To byla konečně lidská řeč, a tak Mikel zavřel. Zvědavost brzy přemohla strach a Tua-Tua proklouzla za Miklem.

„Musím dohlédnout na slaninu,“ řekl muž a ohlédl se ke kamínkům. Plivl si na prsty, aby se nepopálil, a škulbl pánví, takže se plátky slaniny obrátily.

„Jste ze vsí?“ řekl obrácen k nim zády.

„Ano,“ vydechla Tua-Tua.

„Hodně jich tu rýžuje?“ zeptal se muž.

Na to nebylo odpovědi. Tua-Tua z toho byla celá zkoprnělá, pihy jí jen plály. Mikel si samými rozpaky strčil prst do nosu. Muž postavil pánev na stůl.

„Proto jsem se usídlil takhle stranou,“ řekl. „Jinak by to mohl někdo vyšťourat. A pak by se hnedka kdejaký sedlák dal do rýžování.“

„Rýžování?“ řekla Tua-Tua.

„Rýžování zlata, no,“ zamrkal na ně muž. „Ale neřeknete to nikomu, co? Já si na to ještě neohlásil zábor, víme.“

„Zábor?“ řekl Mikel.

„No, ještě jsem si žádný neohlásil,“ řekl muž. „Než někde začneš rýžovat, tak si musíš opatřit takový doklad, že jako »tohleto, to je můj zábor«, abys měl něco v ruce. Protože jinak aby ses o to třebaš potom s někým rval.“ Vytáhl z pochvy nůž a začal slaninu krájet na kostky. „Nejhorší na tom je,“ pokračoval, „že dřív než k jaru se s rýžováním začít nedá. Až když se v řece pohnou ledy.“

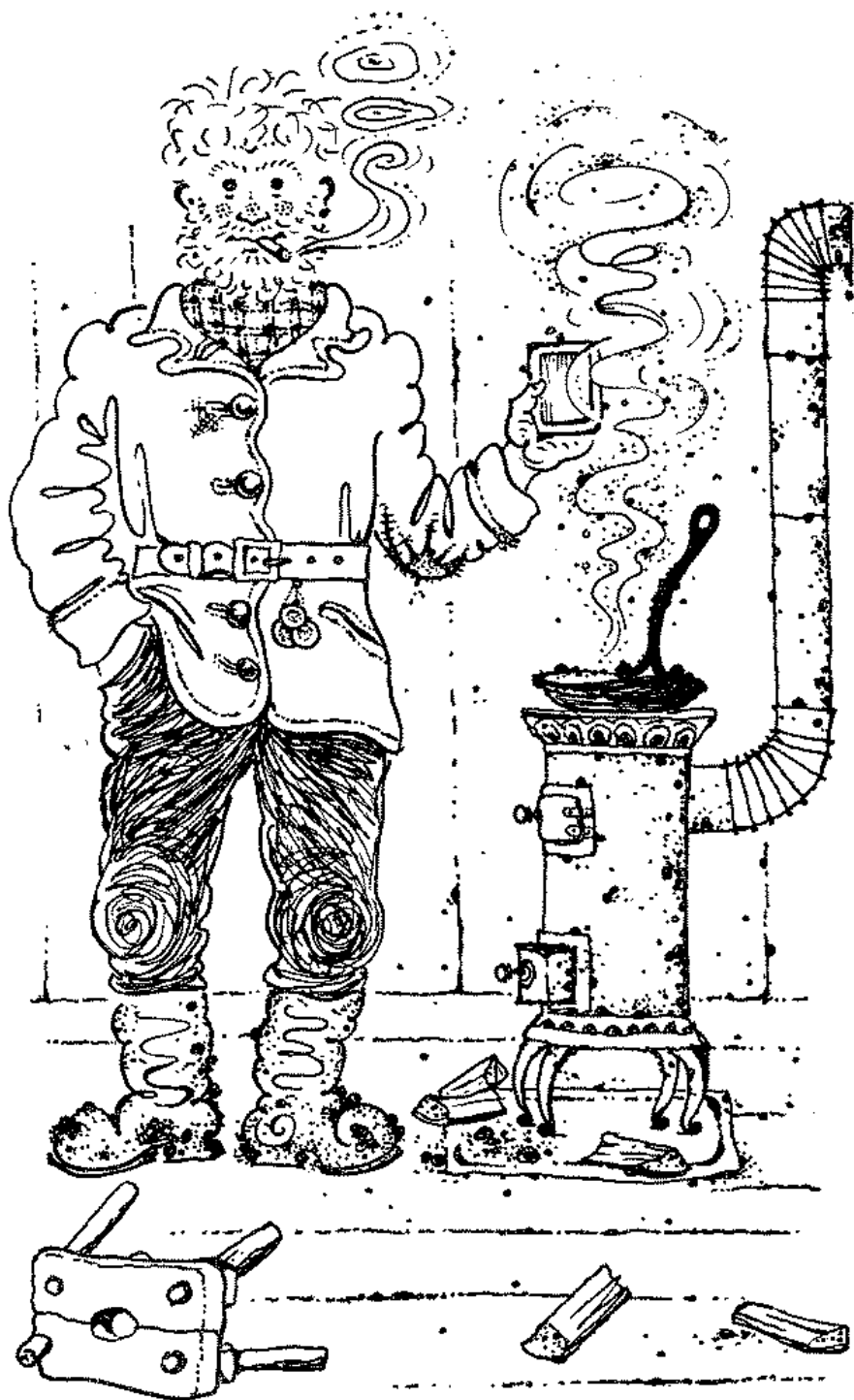
„V ... v řece?“ vydechl Mikel. „Copak je v řece zlato?“

„To vy nevíte?“ divil se muž. Napíchl na nůž kus slaniny a strčil si jej do úst. „V Americe jsou všechny řeky vyrýžovány,“ řekl, „už tam není zlata, ani co by se za nehet vešlo. Jenže já jsem se doslechl, že v Sintorově řece, okres Ljunga, hned v ohbí na východ od vodopádu, tam že má být spousta zlata, stačí být natolik chlap, aby je člověk vyrýžoval.“

„Panečku,“ vydechla Tua-Tua.

„Tak je to,“ řekl muž a napíchl nožem další kus slaniny. „Tak jsem sbalil svých pět švestek a tradá sem. A teď jde především o to, opatřit si papíry, že je to můj zábor. Sit down, ducks*.“

* Posad'te se, milánkové.

„Co?“ řekl Mikel.

„Povídám, posad'te se!“ řekl muž.

Sedli si na Simonovu postel, Tua-Tua blíž ke dveřím.

„Ale jestli se o tom někdo doví, tak je po všem,“ řekl muž. Říhl po jídle a zadíval se na ně oblakem modrého kouře. „Mohli byste se mnou jít do party, kdybyste chtěli,“ řekl.

„A rýžovat zlato?“ řekl Mikel.

Muž zamyšleně přikývl.

„Nejlepší je být na to tři,“ řekl. „Mne tu nikdo nezná. Každého by hned napadlo: Vida ho, zlatokopa, copak tu asi dělá, co? A než bys řek švec, už by byla řeka plná lidí, že by mezi nimi špendlík nepropadl. Kdepak – každý správný zlatokop má své lidi a ti mu vyčenicaháj, kde zlato je. A zlatokop, ten mezitím sedí doma, kouří cigára, přemýšlí, jak na to. Pak se najednou přiřenu jeho lidi a křičí: Našli jsme prima zlatou žílu! A zlatokop na to: Výborně, boys, za svítání skočíme do sedel a jedem tam.“

Muž odhodil zbytek cigára a řekl:

„To bylo poslední, kdepak máme Billa?“ Vstal a rozhlížel se na všechny strany. „Bille!“ volal.

„Kdopak je Bill?“ řekl Mikel.

„Aha, tady jsi,“ řekl muž s ulehčením. „Já tě hned neviděl. Všichni pomocníci zlatokopů se jmenují Bill. Zítřa přejdeš po ledě a koupíš krabici cigár.“ Hodil Miklovi usmolenou bankovku. „A kus slaniny. Anebo jste si to rozmysleli?“

„Doběhnu tam, jak se rozední,“ řekl Mikel.

„A kornout kávy za to, co zbude,“ řekl muž.

„A jak se budu jmenovat já?“ ozvala se ode dveří Tua-Tua.

„Počkej,“ řekl muž. „Betsy, to bude ono.“ Zdálo se, že Tua-Tua je se změnou jména spokojena, a muž pokračoval: „Říčku budeme mít pro sebe, nikomu ani slovo. Prozatím mi tady v loděnici seženete Simona Hlupáka.“

„Co, copak Simona v Americe znají?“ otvíral Mikel údivem pusu dokořán.

Muž se nejdřív zatvářil trochu nakvašeně, jako by se byl prořekl. Ale pak se vpravil do situace a vysvětlil jim, že v Americe se všichni znají.

Mikel si hned vzpomněl na tátu Johanesa Mikelsona. Simon je pryč, ale třeba ten Američan něco ví: jen si dodat odvahy a zeptat se ho.

Muž odněkud vyndal hřebík a kámen a začal k okénku na severní straně přibíjet pytel.

„Před osmi lety bydlely ve Starém hostinci jenom myši,“ bručel, pořád otočen zády k nim. „O vánocích jsem se tam chtěl nastěhovat, ale byli tam lidi.“

„Tak to střílel tesař na tebe?!“ zvolal Mikel.

„Asi to tak bude,“ bručel muž. „Byla mi zima, víš? Kdopak to je, ten tesař?“ Mikel mu vyprávěl, kdo je Grile a kde bydlí, a muž řekl: „A kdopak bydlí v přízemí?“

„Já,“ řekl Mikel.

Muž vážil v ruce kámen, jímž zatloukal hřebíky, a přátelsky se usmíval.

„A kdo to je já?“

„Mikel Tomáš Mikelson,“ řekl Mikel.

V okamžiku spadl kámen s hrozným rámusem na zem a odkutálel se pod stůl. Muž se zapřisahal, že mu kámen spadl na prst u nohy, chvíli poskakoval do kolečka na jedné noze a přitom se držel oběma rukama za druhou. Pak vlezl pro kámen pod stůl. Když zas vylezl, byl v obličejí bílý jako stěna.

„Spadl mi rovnou na kuří oko,“ řekl a zavrtěl nohou. „Když člověk kope zlato v příliš těsných holínkách, tak se mu udělají kuří oka.“

Pak se šel podívat ven, jestli svíčka pytlem v okně neprosvítá. Tua-Tua se vystrašeně přitiskla k Miklovi.

„Já mám strach, Mikle. Jak to mohl vědět, že ve Starém hostinci bývaly před osmi lety jen myši? Než jste se tam s Grilem nastěhovali. On je nějaký divný, Mikle!“

„Pšššt, už jde,“ zašeptal Mikel.

Muž vstoupil.

„Nebude to vidět,“ řekl. „Ale budu tady jenom v noci. Jistota je jistota.“ Sedl si na stoličku u kamínek. „Bille!“ zavolal.

„Tady jsem,“ řekl Mikel.

„Dobrá,“ řekl muž. „Potřebuju se dovědět několik věcí, abych si

to rýžování mohl pořádně promyslet. Co to je kupříkladu za lidi, co sem chodí v zimě ze vsi?“

„Sem nepřijde živá duše,“ řekl Mikel. „Na Strmém Klevu je totiž led a hrozně kluzko. Chodí sem jenom Tua-Tua ... chci říct Betsy. A tesař, to se rozumí, a babička a já a ...“

Muž zamával rukama.

„Dobrá, Bille, stačí.“ Vytáhl červenou tužku a načmáral něco na kousek papíru. „A kdo tu všechno má loď?“ řekl.

„Jenom tesař a Simon,“ řekl Mikel.

„Dobrá, Bille.“ Muž načmáral ještě několik slov. „Vezměme například takovou věc, která je pro zlatokopa zvlášť důležitá,“ řekl. „Řekněme tak před třemi čtyřmi týdny, právě když přišel led: byl tehdy někdo s lodi na moři?“

Miklovi se na okamžik zastavilo srdce. Počítal na prstech a shledal, že před třemi čtyřmi týdny – to bylo právě tehdy, kdy na mělčině uvízla loď. Samým rozčilením polykal a díval se na muže, který na něho mžoural oblaky tabákového kouře.

„Promysli si to dobře,“ řekl muž a vzal si kus slaniny do ruky. „Před třemi čtyřmi týdny? Jenom jako příklad. Pozdě večer.“

„To ... to by mohl být Simon Hlupák ...“ řekl Mikel mdlým hlasem.

„A nikdo víc?“ řekl muž a spolkl slaninu.

„Když ... když tak o tom uvažuju ...“ začal Mikel.

„Tak byl tesař ten večer taky venku?“ řekl muž. „Nebo cos chtěl říct?“

Mikel přikývl. Muž přikývl taky a vytáhl z kapsy velikou krabičku na šňupací tabák.

„Já se vlastně vůbec neptám proto, že bych to měl zapotřebí,“ řekl a zamrkal. „Mně vlastně úplně stačí zeptat se moníka.“ Zaťukal na krabičku a přiložil ji k uchu.

„Jenže teď právě spí,“ řekl.

Tua-Tua se celá rozpálila, až jí pihy jen žhnuly, neodolala pokušení a přistoupila blíž.

„Mo ... moník?“ hlesla. „Co to je?“

Muž vesele zamrkal a řekl, že to by chtěl vědět každý. Ale prozatím to nikomu neukázal.

„Jenže pokud jde o tebe, Betsy, tak ty vlastně k nám zlatokopům teďka patříš, to je fakt,“ řekl. „A ty taky, Bille. Tak dobrá, podívejte se na to.“

Tua-Tua už byla u stolu a Mikel s ní. Muž přidržel moníka ke světlu.

„Kdybych nevěděl, že to je moník, tak bych myslel, že to je tabatěrka,“ řekl Mikel.

„Vypadá to jako tabatěrka, to je fakt,“ poučoval muž. „Ale to je jenom proto, aby nikdo nepoznal, co to ve skutečnosti je. Je to moník. Když se na něj zaťuká a foukne do téhle dírky...“ Muž ukázal díрку po straně, velkou jako hrášek. „... tak vám moník řekne všechno, co chcete vědět,“ řekl.

Tua-Tua zpod rudých vlasů zvědavě zamrkala, Mikel byl nedůvěřivější.

„Co říká teď?“ zeptal se.

Muž nabral do plic vzduch a zafoukal do dírky.

„Není v něm vůbec žádný vzduch, to je slyšet,“ řekl. Zafoukal znovu. A tu se moník zřejmě probudil. Zdálo se, že se v mužově ruce pohybuje sám od sebe.

„Něco v něm zapraskalo,“ zašeptala Tua-Tua.

„Jestli dokážete být vteřinu zticha, tak si poslechnu, co říká,“ zabručel muž. Přiložil si moníka k uchu a naslouchal. „Je to možné?“ řekl sám pro sebe. „To je k neuvěření!“

„Copak?“ zašeptala Tua-Tua, která mohla puknout zvědavostí.

Muž kýval udiveně hlavou ze strany na stranu.

„To jsem blázen,“ řekl.

„Copak?“ řekl Mikel nedůvěřivě.

„Poslouchejte,“ řekl muž. „Moník říká, že ten večer, co jsem se na něj ptal, byl tesař se svou lodí na moři. A ty žes prý byl s ním!“

„Já?“

„Ano, ty,“ řekl muž. „Moník nikdy nelže. Říká, žes měl s sebou svítilnu a žes seděl na zádi.“

Tua-Tua byla ohromená.

„To ... to je pravda pravdoucí,“ šeptala, „každé slovo je pravda. Vždyť jsi mi o tom, Mikle, vyprávěl.“

„Tak vidíte, před moníkem se nedá nic skrývat,“ řekl muž.

„Pamatujte si to, až budeme hledat zlato. Pravdu a nic než pravdu.“ Naklonil se dozadu a přimhouřil oči. „Mohl bych se tě kupříkladu, Bille, zeptat, jen tak pro legraci: Proč jste s tesařem tehdy večer vypluli na moře?“

Mikel sklopil oči a díval se do stolu, ve kterém bylo po Simonově noži tisíce rýh.

„To ... to bylo kvůli té lodi,“ řekl rozechvělým hlasem. „Uvázla na mělčině. Vystřelovali signály o pomoc.“

„Přesně tak mi to řekl moník,“ řekl muž a usmíval se. „Taky tam byl přítom nějaký chlap, povídal moník, a stál na zádi a křičel a hrozně spěchal na břeh.“

Mikel cítil, že celý zrudl.

„Já ... já si nemohl pomoci,“ zašeptal. „Opravdu, neudělal jsem to schválně ...“

„A co?“ řekl muž a naklonil se přes stůl. A teď mu oči zpod hustých vlasů jen svítily. „K věci! S čím sis nemohl pomoci!?“

„Že mi to spadlo do vody,“ zamumlal Mikel. „Tamto, co mu spadlo k nám do loďky. Je to pryč.“

Zdálo se, že muž nějak pohasl. Hlava mu klesla do zaťatých rukou a pusa mu zůstala dokořán.

„Aha, tak ono ti to spadlo do vody,“ řekl. A neřekl „Bille“, ale „Mikle“. „Aha, tak ono ti to spadlo přes palubu, Mikle Mikelsone,“ řekl. Pak seděl dlouho jakoby pohřížen do snů. Tua-Tua zase zneklidněla a vzala Mikla za ruku. Pak najednou muž vstal, tak prudce, že se stolička překotila.

„Ale vždyť plave po vodě!“ křičel. „U všech čertů, vždyť plave po vodě!“

„Kdo plave?“ zeptal se Mikel.

Muž si zase sedl a řekl, že si vzpomněl na jednu věc, kterou mu moník jednou vyprávěl. Teď jde o to co nejrychleji zahájit pátrání po zlatě, prohlásil nakonec.

Řekl, že především budou muset důkladně prohledat pobřeží tady v okolí. Může tam být mořské zlato, řekl, a to je daleko lepší než říční. Všechno, co najdou, mu přinesou, i kdyby to byla jenom stará taška z voskovaného plátna a v ní kus dřeva. To je právě velice důležité: Taška z *voskovaného plátna* s něčím uvnitř, co by mohlo

vypadat jako *kus dřeva!!*

„Můžete mi říkat Pat O'Brien, nebo jenom Pat,“ řekl. „Od teďka jsme společníci, ať se děje cokoliv.“ Napřáhl ruku a podal ji nejdřív Miklovi, pak děvčeti. Miklovu ruku tiskl zvlášť dlouho. Kousal se do rtu a přitom se šklebil. Nakonec řekl:

„A nezapomeňte na cigára a na slaninu. A na kávu! Budu tady zítra večer v tu dobu co dnes.“

„My přijdeme,“ řekl Mikel. „A prohledáme pobřeží kousek po kousku. I kdybychom měli nadělat do ledu díry.“

„Dobrá, Bille,“ řekl Pat. „Spoléhám na tebe.“

A vypadal dočista dojatě.

Čtrnáctá kapitola

JAK SE VYPLAVE NA BŘEH NA KNIZE

Tak tedy Tua-Tua měla tetu a ta se jmenovala Heda Sondelinová a byla hubená jak pohrabáč. Nosila drdol, měla malá očka a pořád je mhouřila. Večer co večer vypila v posteli šálek bezinkového thé. Pak spala jako dudek až do devíti ráno.

Den po setkání v loděnici řekla Tua-Tua dobrou noc už v pět hodin odpoledne. V sedm hodin vypila teta Heda Sondelinová své bezinkové thé.

V osm byla venku tma jako v pytli, ale sníh zářil. A před osmou Pat v loděnici nebyl. Zato v osm!

Tua-Tua a Mikel se plížili po cestě. Přeplížili se přes silnici a nahoru na Strmý Klev. Tua-Tua měla ještě na ruce masť, ale medvědí chlupy někde ztratila. Ostatně teď nebyl čas myslet na bradavice.

Mikel se celý den potloukal po břehu a hledal mořské zlato, ale nenašel nic než rezavý kbelík bez držadla a půlku vesla.

„Myslíš, že to může mít nějakou cenu?“ řekl.

„Člověk nikdy neví,“ řekla Tua-Tua. „Taška z voskovaného plátna

s kusem dřeva, co to může být, Mikle?“

„Kdybych nevěděl, že to je vyloučené,“ řekl Mikel, „tak bych si myslel, že to bude palubní deník. Ten přece vypadá jako kus dřeva, ne?“

Hodili si každý jeden kámen na mohylu, ale na říkanku jim nezbyl čas. V loděnici byla tma. Že by tam Pat nebyl?

„Třeba se mu nechce zůstat tam až do jara?“ řekla Tua-Tua.

Mikel mlčel a přemýšlel o svých plánech na útěk: Jestli Pat odejde, půjdu s ním, řekl si. Hned nato ho úzkostí a očekáváním až zamrazilo. To se rozumí, řekl si, moník, ten ví všechno, a proto musí taky vědět, kde je táta. Musím se Pata zeptat.

K loděnici zbýval kousek cesty, co bys kamenem dohodil. Ale žádné světlo se neobjevilo.

„Asi si zabeđnil okno,“ řekla Tua-Tua. „Ani ze šterbin nesvítí.“

Mikel se sehnul k malé puklině a vytáhl kbelík, půlku vesla a balíček s jídlem, které si tu schoval.

„Jdi hned za mnou,“ řekl. Dveře nebyly zamčeny. Odstrčil je veslem. „Tady je ale tma,“ řekl. „Pat nepřišel. Vezmi veslo a kbelík, já rozsvítím.“

Tua-Tua mu dýchla do ucha:

„Já mám strach, Mikle, tady to tak divně smrdí.“

„Takhle to vždycky smrdí v loděnicích.“

Okamžik nato měla veslo a kbelík v náručí, zatímco Mikel tápal ke stolu, kde den předtím stála svíčka. Tua-Tua slyšela ve tmě Miklův hlas.

„Tady je to, jen co najdu zápalku –“

Hned nato uslyšela jiný hlas. Přicházel z postele Simona Hlupáka a byl temný, přidušený, jako když někdo křičí do plechového kbelíku:

„Radím ti dobře, Pate O’Briene,“ říkal hlas, „nespoléhej se moc na toho Billa. On před tebou ledacos skrývá.“

„To ... to je lež ...!“ odpověděl Miklův hlas ze tmy.

„Je to svatá pravda!“ zněl přidušený hlas z postele. „Je to právě takový podvodník jako ten jeho táta!“

„Můj táta není žádný podvodník!“ rozkřikl se Mikel do tmy.

V příštím okamžiku se objevilo světlo. Mikel stál uprostřed

místnosti a v třesoucí se ruce držel zápalku. A na Simonově posteli ležel Pat O'Brien a spal, jako když ho do vody hodí. Vousy mu ležely na prsou jako kožich. Břicho se zvedalo a klesalo, jak chrápal, a na břiše mu ležel moník. Mikel zapálil svíčku.

„Pate,“ šeptal a zatřásl Patovi lehce za rameno.

Tua-Tua byla zticha a vyřeštěně zírala. Pat se převalil a zasténal. Pak potlačil hrozitánské zívnutí a otevřel oči.

„No ne ... co to vidím ... To už jste tady? Trochu jsem si pospal. Máte všechno s sebou?“

„Máme,“ řekl Mikel, „ale ...“

„Co ale, o co jde?“ zeptal se Pat a sundal nohy z postele.

„Ten hlas,“ řekla Tua-Tua. Měla ústa pootvěřená a ne a ne je zavřít. „Někdo ... někdo tady mluvil, když jsme vešli.“ Pat vzhlédl se zdviženým obočím.

„Někdo tady mluvil?“ zašeptal. „To není možné.“ Neklidně se rozhlížel. Pak si všiml moníka, který mu spadl na zem, a zešíroka se usmál. „Aha, tak to byl určitě moník,“ řekl. „Asi jsem do něho nafoukal moc vzduchu. To pak nedokáže držet hubu a mluví pořád, třeba i sám se sebou. A co říkal?“

„Nic zvláštního,“ řekl Mikel. „Tady jsou ty věci. Přitáhl jsem je po ledě na sáňkách.“ Zvedl balík na stůl, až se celý zadýchal. „A tohle jsem našel na břehu.“

Pat otevřel balík s jídlem.

„To není špatné,“ řekl. Pak se zadíval na kbelík a půlku vesla. „To by taky nebylo tak zlé,“ řekl. „Nikde žádná taška z voskovaného plátna s kusem dřeva nebo něčím podobným uvnitř?“

Mikel zavrtěl hlavou.

„Všude je led,“ řekl. „Nejde to dostat se skrz.“

Pat si zapálil cigáro od svíčky a vyfoukl oblak kouře.

„Pak je tedy jasné, že z mořského zlata už nic nebude,“ řekl. „Budeme se muset zaměřit na pozemní zlato. To je vlastně ještě lepší, musíme mít oči na stopkách. Co to máš na ruce, Betsy?“

„Mast na bradavice,“ řekla Tua-Tua. „Ale vítr mi z toho sfoukl medvědí chlupy.“

Pat se jí podíval na ruku a kapesníkem opatrně setřel ptačí tuk. Zamlaskal a zatřepal rukama.

„To nebude jen tak se jich zbavit, to jsou pořádné bradavice. Ale dáme jim co proto. Dojdi ke kabátu, Bille, a sáhni do levé kapsy. Mám tam lékárničku.“

Mikel sledoval Patovy ruce. A tam – visel kabát. Kostkovaný zimník s koženým páskem a lesklými mosaznými knoflíky.

„Ve Sledím kostele jsme viděli zrovna takový!“ křičel Mikel. „Tos byl ty, vid', Pate?!“

„Docela možné,“ řekl Pat lhostejně. „Člověk se musí spokojit s ledasčím. Pro zlatokopa je hlavní věc, aby ho lidi nechali na pokoji. Našels tu krabici?“

Po dlouhém hledání vylovil Mikel z kapsy něco, o čem Pat prohlásil, že to je lékárnička.

„Sem s ní, uvidíme, co se dá dělat,“ řekl. Dostal ji a začal se v ní přehrabovat. V jednom rohu lékárničky chrastily dvě lahvičky a na nich byly nálepky s lebkami a zkříženými hnáty.

„Tohle je jenom proti zarděnkám a astma,“ bručel Pat, „snad jsem tu nejlepší neztratil.“ Chvilí se tam ještě přehraboval a nakonec našel něco, co vypadalo jako velmi dlouhá zápalka. Navlhčil tyčku v plechovém sálku na stole a řekl: „Lapisutapis. Tak a ukaž mi ty bradavice.“

Tua-Tua vystrčila nerozhodně ruku a Pat jí po bradavicích chvílku čmáral tyčkou. Pak vytáhl z kapsy zelený hadřík, veliký asi jako psí ucho.

„Tohle je americká náplast,“ řekl a přilepil ji na bradavici. „Vlastně je to na střelné rány, ale hodí se i na bradavice. Lapisutapis. Tak a za pět měsíců to můžeš sundat.“

„Dř ... dřív ne ...?“ vydechla Tua-Tua. „Radši ne,“ řekl Pat. „Tak a teď jsem ti odlapisutapisoval bradavice, Betsy. Teď mi teda řekni na svou čest a svědomí: Co to moník říkal, když jste vešli a já spal?“

„Říkal, že něco skrývám, ale to je lež!“ řekl Mikel rychle a zrudl až po kořínky vlasů.

Pat si zapálil cigáro, které mu zhaslo, a díval se smutně na své nehty.

„Jestli něco přede mnou chceš skrývat, Mikle, tak ol rajt.“

„Já nic neskrývám!“ křičel Mikel. „Opravdu ne! Co na tom, co žvaní stará tabatěrka?“

„Nezapomínej, že to je moník,“ řekl Pat.

„Copak ten něco ví?“

„Víš všechno,“ řekl Pat.

„A jestli můj táta žije, to ví taky?“ řekl Mikel.

V loděnici nastalo takové ticho, že by bylo slyšet spadnout špendlík na podlahu. Pat natáhl krk, jako by se mu v límci těžko dýchal. „Však se ho můžeme zeptat,“ řekl.

Mikel zaťal pěsti a cítil, jak ho v očích pálí slzy: teď nadešla jeho chvíle. Podvodník nepodvodník, táta je táta, a když člověk žádného nemá, tak je to, jako by měl v prsou místo srdce kámen.

„Zeptejme se ho,“ řekl Mikel.

Pat už zafoukal do moníka a přiložil si jej k uchu. Oči se mu zúžily, rty měl sevřeny. ,

„Co říká?“ zašeptala Tua-Tua.

„Že to je těžká otázka,“ řekl Pat. „Ale že zkusí na ni odpovědět. Pšššt, teď zas něco říká.“ Pat zrudl v obličejí, pak zbělel, pak znovu zrudl. S ulehčením si oddychl a odložil moník. „Říká, že žije,“ řekl.

„A vrát ... vrátí se domů?“ zakoktal Mikel.

Pat přikývl.

„Ale neví docela jistě, kdy. Řekl, že to záleží na tobě.“

Mikel nestačil odpovědět, protože Pat mu položil ruku na ústa a zašeptal:

„Pšššt, teď zas něco říká.“ Přiložil opatrně moník k uchu. Pomalu otevřel ústa, ale naslouchal přitom dál. „Je to možné?“ zašeptal. „To je k neuvěření! Za uvolněným prknem ve zdi na severní stranu?“

Tua-Tua a Mikel se na sebe podívali: Palubní deník!

Mikel se pokusil něco říci, ale Pat mávl rukou. Moníka držel pořád u ucha.

„Dobrá, hned to prozkoumám,“ řekl. Pak moníka odložil a vzdychl. „Jak máme kopat zlato, když přede mnou pořád něco skrýváte?“ řekl. „Moník říká: Za uvolněným prknem ve zdi na severní stranu je kniha. Copak je to za knihu, Betsy?“

„To je taková kniha, co je píší na lodích,“ řekla Tua-Tua. „Mají je pověšené na provázku na zdi a zapisují do nich, kdy je bouře a kdy došla voda a tak.“

Pat přikývl a řekl, že už o takových knihách slyšel. Sám byl na

moři, řekl. Jednou se plavil na škuneru, který se jmenoval Větrník, a jednou zase na parní lodi, co vozila do Austrálie kulatinu. A jednou, řekl, i když to už je dávno, jel na staré brize, která se jmenovala Tři lilie.

Zapálil si další cigáro.

„Co je s tebou, Bille?“ řekl a vyfoukl na Mikla kouř. „Ty jsi zbledl jako stěna, není ti zle?“

„Tři lilie?“ hlesl Mikel.

„No, jenže to bylo, ještě než jsem se pustil do rýžování zlata,“ řekl Pat. „Vážně ti není zle, Bille?“

Pat se tvářil starostlivě.

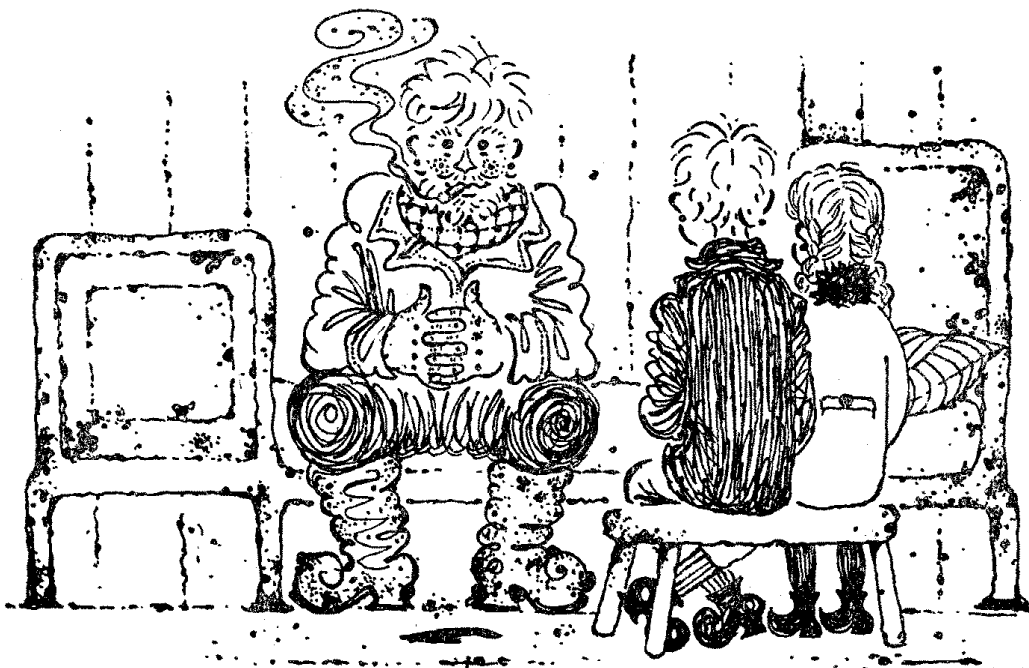
„Táta ... můj táta byl na té lodi taky,“ zašeptal Mikel.

To Pata velice překvapilo.

„Na Třech lilích? Je to možné?“ řekl. „Tak to asi bylo dřív, než se stalo tamto. Jak vypadal?“

Mikel popsal fotografii na zdi doma vedle kredence.

„Mně byly jenom tři roky, když odjel,“ řekl. „Bylo to rok předtím, než umřela máma.“

Pat žvýkal cigáro a tvářil se zachmuřeně. Šibalství bylo z očí totam.

„Takže jsem ho vlastně ani neviděl,“ řekl Mikel.

„Ne, to ne,“ řekl Pat. Chvilí uvažoval. „Petrus Johanes,“ zabručel. „Světlé vlasy, bezvousý, modré oči, na levé tváři bradavice. To musel být on.“

Tua-Tua tiskla ruce mezi kolena a ani nedutala.

„Ten, co byl s námi u Darnerartu,“ pokračoval Pat a znovu si připálil cigáro od svíčky, „ten byl ale do větru.“

„Já vím,“ řekl Mikel.

„Ale nic zlého v něm nebylo,“ dodal Pat. „A měl z pekla štěstí. Jako třeba u Darnerartu, když loď ztroskotala. To byl úplný orkán a vlny jako domy. Zadní stěžeň se zlomil, a už tam byla další vlna a převalila celý náklad na jednu stranu. Všichni do záchranných člunů! křičel kapitán. Ale jen co spustili člun, už tam byla vlna a mrštila jím proti boku lodi, takže byl v okamžiku na cucky. Já byl tehdy plavčík a nejmladší na lodi. Stojím a koukám, a najednou se přizene vlna, veliká jako dům, popadne mě a hodí do moře. Teď je konec, říkám si, ale vtom uvidím Mikelsona. Křiknu: Haló! A hned mám břicho plné slané vody, protože když je taková bouře, tak se nemá křičet.“

„Byl ... byl táta taky ve vodě?“ vykoktal Mikel.

„To bych řek, že byl, až po bradu. Protože ta vlna smetla s paluby všecko. Právě jak jsem začal klesat pod vodu, chytil mě za límec. Pak už si nepamatuju nic, až teprve jak jsem ležel na břehu a hlídač majáku na Darnerartu do mne lil horkou polívku.“

„A co Petrus Johanes Mikelson, jak to dopadlo s ním?“ zeptala se Tua-Tua.

„Ten seděl hned vedle mne,“ řekl Pat, „a právě prohlížel záchranný člun. Trochu se uvnitř zmáčel, povídá, zrovna jak jsem se probral.“

„Ale vždyť se rozbil, ne?“ divil se Mikel.

„To ten větší,“ řekl Pat. „Ale náš zůstal celý.“

Tua-Tua z toho nic nechápala a Mikel taky ne. Pat se zaklonil a zaplnil loděnici modrým kouřem z cigára.

„Víte, ono je to takhle, ducks,“ řekl. „První, nač kapitán pomyslí, když to vypadá na ztroskotání, to je palubní deník. Takže když se

briga Tři lilie začala obracet dnem vzhůru, tak první, co kapitán křičel, bylo: Johanes Petrus Mikelson! křičel, honem dolů do mé kajuty pro palubní deník! A Petrus Johanes, to se ví, ten hned nato: Rozkaz! a už uháněl s nasazením života do kapitánovy kajuty, protože ona se totiž loď nakláněla víc a víc na levou stranu. Ale dolů se dostal, a když se zase vrátil zpátky na palubu, měl palubní deník s sebou. Dal jej do tašky z voskovaného plátna, aby se nepromočil. A v tom okamžiku se přivalila ta vlna a smetla ho do moře. Ale palubní deník držel a nepustil, a to bylo jeho štěstí. Protože deník měl desky ze dřeva a tlusté jak černošský palec. Na té knize jsme vyplavali na břeh, Mikelson a já. Ležím takhle na břehu a lapám po vzduchu, a zrovna jak otevřu levé oko, povídá Mikelson sám pro sebe: Tuhle knihu si necháš, Mikelsone, protože ta přináší štěstí. Pak vstal, setřásl se sebe vodu a šel k Darnerartskému majáku na pivo. A od té doby jsem ho neviděl.“

Patnáctá kapitola

CO ŘÍKAL TÁTA MIKELSON ZE SPANÍ

Dlouho nikdo z nich neřekl ani slovo. V místnosti bylo kouře, že by se dal krájet. Nakonec si Mikel odkašlal.

„Ale ... ale snad žije, ne?“ řekl opatrně.

Pat přikývl.

„Díky té dřevěné knize“ řekl. „Vzal si ji s sebou. A teď přijde to nejpodivnější. Rok nato, když jsem byl na té lodi, co plula do Austrálie, tak jsem se od jednoho černocho doslechl, že Petrus Johanes Mikelson našel na zlatonosném poli v Klondyke hroudu zlata, velikou jako pěst. A že měl takové štěstí, povídá ten černocho, to bylo proto, že nosil všude s sebou takovou dřevěnou knihu. Protože dřevěné knihy přinášejí štěstí. Dával si ji pod hlavu, když spal, říkal ten černocho. On totiž Mikelsonovi tam v Klondyke vařil a v noci spal

na palandě vedle něho. Takže věděl, co říká. On totiž Mikelson mluvil ze spaní, říkal ten černoch.“

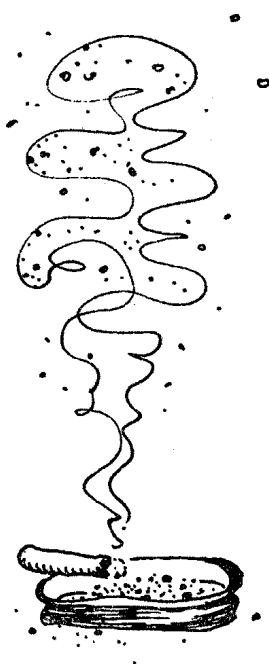
Mikel ani nedýchal, aby se náhodou neprobudil a neshledal, že to je všechno jenom sen.

„Co ... co říkal ze spaní?“ zašeptal.

Pat si připálil další cigáro a řekl, že mluvil různě, ale většinou že říkal, že ho mrzí, že opustil svou rodinu. Celé noci se převaloval a neměl klid. A v jednom kuse mumlal: Tys byl pěkný ptáček, Mikelsone, podvodník a budižkničemu jsi byl, ale až se vrátíš, tak to bude potom všechno jinak.

„Tak ale proč teda nejel domů?“ řekla Tua-Tua. Pat zavřel oči, zdálo se, že je teď v myšlenkách někde hodně daleko. Pak si rukávem od košile utřel oči a řekl, že ho kouř z cigára vždycky tak štípe do očí, až mu tečou slzy.

„Tak ale proč teda nejel domů?“ opakoval Mikel. „Tak ty bys to rád věděl, Miklouši?“ řekl Pat. Neřekl Bille, ale Miklouši. „Tak podle toho, co říkal ten černoch, to bylo proto, že Mikelson chtěl za každou

cenu přinést domů tolik zlata, aby si mohl na Strmém Klevu postavit domek. O to mu šlo. Podle toho, co tvrdil ten černoch, tak se Mikelson právě chystal odjet domů, když se doslechl, že jeho žena dostala kašel a umřela. Ten černoch taky říkal, že z toho měl Mikelson takový žal, že se z toho málem zbláznil. Víc o tom ten černoch nevěděl, protože pak nastoupil službu na té lodi, co jezdila do Austrálie. Tam jsem se s ním sešel. Ale poslední noc, kterou strávili spolu, jak vyprávěl černoch, mluvil Mikelson ze spaní tolik, co nikdy dřív. Dřevěnou knihu měl pod hlavou a mumlal pořád v jednom kuse jedno jméno.“

„Jaké jméno?“ zašeptala Tua-Tua. „Ten černoch si tím nebyl tak docela

jist,“ řekl Pat. „Ale říkal, že to bylo něco jako nykl nebo vikl nebo tak nějak.“

„Nemoh... nemohlo to být třeba Mikel...?“ hlesl Mikel.

„Že jsem na to nepomyslel dřív!“ zvolal Pat. „To se rozumí, že to muselo být Mikel! To bylo taky poslední, co od něho ten černoch slyšel. Jestli znám moníka správně, tak máme Petra Johanese Mikelsona brzy tady.“

Pat zatřásl moníkem a dal si jej k uchu.

„Ba ne,“ řekl, „asi je unavený, protože nic neříká.“ Strčil si moníka do kapsy a upřel oči na Mikla.

„Bille,“ řekl, „abych nezapomněl, co to bylo za knihu, cos ji schoval ve zdi?“

Než bys řekl švec, klečel Mikel u uvolněného prkna ve zdi. A už měl v ruce palubní deník z brigy Tři lilie a zvedal jej na světlo. Pat ze sebe nedostal slovo, tak byl překvapen. Ale kupodivu z něho překvapení zase rychle opadlo.

„Jak by ne, to je ona!“ volal. „To je přesně ta, co jsem ji viděl, když jsme u Darnerartu vyplavali na břeh. Dej ji sem, Bille!“

Mikel položil knihu Patovi do klína, Pat listoval a za každou stránkou vykřikoval: „To je ono – panečku – to je k neuvěření!“ Pak knihu obrátil a prohlížel zadní desku s rýhou pro posuvné víčko. Nehtem víčko odšoupl tak hbitě, jako by to byl dělal potisící. A nato řekl:

„Prázdne!“

Odložil knihu a zašilhal po Miklovi. Pak po děvčeti. Pak zas po Miklovi. Pak vzdychl, vyndal z kapsy moníka a zatřásl jím. Zatřásl na knihu a řekl:

„Tady ji vidíte. To je ta kniha, kterou míval Petrus Johannes Mikelson v Klondyke pod hlavou, když spal. Ta mu přinášela štěstí. Ale jak se dostala sem?“

„Zeptej se moníka,“ navrhla Tua-Tua.

„Zafoukal jsem do něho,“ řekl Pat. „Ale nepomáhá to. Když je unavený, neřekne ani popel. Ale chtěl jsem se ho zeptat ještě na jinou věc.“ Poklepal na posuvné víčko v desce knihy. „Říkám si, co tu jen mohl mít Petrus Johannes Mikelson schováno?“ řekl.

„O tom jsem taky přemýšlel,“ řekl Mikel.

„Kde jste ji našli?“ řekl Pat.

„Tamhle za prknem ve zdi, je to pár dní,“ řekl Mikel. „Visel tam provaz, tak jsem za něj zatahal.“

Pat zamysleně přikývl. Pak obě děti přitáhl k sobě a funěl jim do uší:

„Nikomu to neříkejte. Ale já si myslím, že měl Mikelson v té díře schované to zlato, co našel v Klondyke. A teď je to pryč.“

„Bylo to prázdné, už když jsme knihu našli,“ ujišťovali Mikel a Tua-Tua jeden přes druhého.

Pat ukousl špičku dalšího cigára, vzdychl a řekl, že jim věří. Jenomže je toho škoda, zvláště kvůli Petrovi Johanesovi Mikelsonovi. Teď už je jasné, že žádný domek mít nebude. Pravděpodobně se bude muset vydat na moře znovu a začít všechno od začátku. Jenže v Klondyke už moc zlata není. Taková hrouda zlata se najde tak jednou za sto let.

Pat si připálil cigáro od svíčky, ale zakuckal se a dal se do kašle.

„Co teď?“ kašlal. „Co je s tebou, Bille?“

„Jestli odjede, tak jedu s ním!“ křičel Mikel. „Třeba na konec světa, a bez zlata!“

Pat překládal cigáro z ruky do ruky, jako by mu najednou překáželo. A oči měl najednou samý kouř. Pořád aby si je mnul.

„No tak, Miklouši,“ řekl tiše. „Když budeme my tři držet pohromadě, tak třeba zlato najdeme. No tak nebreč, no, Miklouši. Zítra se dáme do hledání.“

Šestnáctá kapitola

TESAŘ NAJDE DOPIS A LEZE DOMŮ PO ČTYŘECH

Bylo to dva roky poté, co se tesař nastěhoval do Starého hostince, když šel jednou v zimě chytat tresky. Byl únor a kluzko. Když došel

na ledě kus od břehu, uklouzl a upadl. Padl přímo dopředu a poslední, co si uvědomil, byla palčivá bolest někde mezi bradou a obočím. Než se probral z mrákot, nos mu k ledu přimrzl. Prsty a to ostatní se mu podařilo od ledu odtrhnout, ale nosem ne a ne hnout.

Tesař křičel o pomoc. Ale kdo by slyšel člověka, který leží na břiše a křičí rovnou do ledu? Až za několik hodin přišel Simon Hlupák s tyčí a kbelíkem horké vody. Vodou led kolem tesařova nosu nahřál a tyčí v něm udělal díru.

„Jen neztrácej odvahu, Grile,“ řekl.

Pokaždé když Simon zvedl tyč k úderu, tesař se pomodlil.

Za několik hodin byl Grile volný. Simon mu obličej ovinul pytle a odvedl ho domů. Jak nos vypadal, o tom radši ani nemluvme.

Den nato si tesař koupil ve vsi teploměr a přišrouboval si jej na rám okna. Když bylo pod nulou, znamenalo to, že je venku kluzko, a v takový den by tesaře Grila nedostali ze dveří ani čtyřmi páry koní. Natáhl si veškeré vlněné ponožky, které měl, a kolem krku si ovázal tulení kůži. Nebo taky čepici z veverčí srsti a přetáhl si ji až k uším a nohy strčil do kbelíku s horkou vodou.

Když bylo venku jasno, seděl u okna a vyhlížel dalekohledem, aby se nenudil. Zimy byly na pobřeží dlouhé a dny jeden jako druhý.

Toho dne, kdy se Mikel Mikelson potloukal po břehu s hráběmi a hledal mořské zlato, seděl tesař jako obvykle v okně s dalekohledem v rukou. A vyhlížel.

Kluk se zbláznil, říkal si, chudinka dítě.

Obrátil dalekohled k loděnici. Z komína nevycházel kouř. Jinak ale vídal, že se večer v okénku na sever svítí. Tady něco není v pořádku. Jestli je Simon Hlupák doma, tak by už přece musel dávno zmrznout? Proč netopí? Proč si za celou dobu ani jednou nevyšel před barák trochu podupat a zamávat rukama, aby se zahřál?

O vousatém Patu O'Brienovi ovšem tesař nevěděl. Věděl jenom tolik: když je kluzko, tak není radno z chalupy strkat nos.

Znovu obrátil dalekohled za Miklem. Chlapec právě vyšťourával hráběmi z ledu rozbité veslo. Tohle nešlo tesařovi na rozum.

A jak to, že se Simon Hlupák neukáže?

Přemýšlel o tom celý den a ještě další den. Ale kvečeru už nebylo zbylí. Natáhl si námořnické holínky, na podešvích si vyřezal kříže,

aby se pojistil proti kluzku, a vyšel ven. Píku na led vzal s sebou.

V kuchyni seděl Mikel Mikelson a solil si bramboru. To byl jeho oběd, protože o ryby byla nouze. Za hodinu se Tua-Tua a on sejdou u Pata, tak bylo dohodnuto.

Jenže o tom tesař nic nevěděl. Pomalu, pomaloučku se štrachal po ledě. Za každým krokem zabodával píku do ledu. Chtěl totiž umřít v posteli, a ne ve sněhu.

V loděnici byla tma. Tesař nic nechápal. Předešlý večer tam přece v okénku na sever blikalo světlo.

Pomoc – už se natáhl! Naštěstí na záda, nos byl zachráněn.

Kutálel se pěkný kousek a hrozně přitom křičel. A píka na led se kutálela dál ještě tehdy, když se tesař kutálet přestal. Zasluchl, jak to cinklo, když zapadla někde na led. Zavřel oči a v duchu si řekl: „Grile, ty boží hovado, co tě to jenom napadlo lézt z chalupy ven?“

S hrozným funěním se dostal na nohy, ale pustit se rukama si netroufal. Lišky a psi nikdy

neuklouznou, řekl si, polezu radši po všech čtyřech.

Tamhle byla loděnice. Tesař Grile dolezl po čtyřech až k ní. Funěl a supěl. Po krku mu tekly potůčky potu, přestože bylo deset stupňů pod nulou.

Tamhle jsou dveře. Zaplat'bůh, šeptal tesař, s námahou se napřímil a opřel se o zeď. Ruce mu zmodraly zimou.

Zdálo se, že jsou dveře zavřeny na zástrčku, ale nebyly. Visací zámek byl trochu rozevřený, ale ne úplně. Tesař otevřel a strčil do dveří nos.

Tma! Ale páchl tam tabák a Simon Hlupák nekouřil, ten jenom šňupal. Tesař zapálil sirku a rozsvítil na stole svíčku. Nebylo tu živé duše. Podíval se pod postel. Nikde nikdo. Sáhl na kamna, byla studená. To všechno nemohlo znamenat nic jiného, než že to byla strašidla, co viděl včera večer. Rozhodně tu blikalo světlo, je starý, ale oči má dobré. Tesařovi se začala chvět brada. Ale okamžik nato se naklonil nad stůl a číchal. Ležela tam pečlivě okousaná kůžička od slaniny a slupka od salámu.

Copak strašidla jedí salám? Tomu tesař nevěřil. Hned byl klidnější. Vedle kůžičky od slaniny ležel kus popsaného papíru. A na papíru stará tabatěrka.

Tesař vytáhl brýle, otřel je vzadu o kalhoty a četl:

Ducks! Tímto Vás zdraví Váš přítel Pat O'Brien, ducks. Mnohokrát děkuju, že jste mi přinesli tu slaninu, jídlo a tak dále. Očekáváte mě tu. Jenže já jsem pryč. Nemyslete si, že se už nevrátím. To já se vrátím. Jenže věc je ta, že mořské zlato je už všechno fuč, jak sami víte. A říční zlato se smí rýžovat až po velikonocích, tak to stojí ve zlatokopeckém řádu. A do té doby, ducks, už na to na všechno budu mít hlášený zábor. A proto jsem si usmyslel tohle: můj starý kamarád Petrus Johanes Mikelson by mohl potřebovat pomoc s tamtím, však víte, ano, přesně tak. Pat O'Brien není ten, co nechá starého přítele na holičkách. Nikdy! Ale pátrat se musí podle určitého systému, to já znám z vlastní zkušenosti. Žádná lajdačina! Každá stopa vede někam, to ví každý, kdo v tom trochu umí chodit. První stopa vede k ostrovům a k určitému Mister Simonovi Hlupákovi, you know, ducks! Dokavad*

* Však víte.

se na moři drží led. Zatím mějte tam u vás oči na stopkách pro ten případ, že by přišli další zlatokopové a čenichali. Pak musíte ukázat, jakou máte školu, a nezklamat, kdyby šlo do tuhého. Vrátím se, až uzraje čas. Bud'tež pozdraveni od Vašeho přítele

Pata O'Briena

PS. Moník od včerejška nefunguje. Asi jsem se do něho příliš moc nqfoukal. To se někdy stává, že se takhle porouchá, a pak třeba dva měsíce drží hubu. Noste ho u sebe, dokavad se nevrátím, aby mu nebylo zima. Jako znamení ode mne pro Vás

Pat O'Brien

Tesař četl a potil se. Brýle se mu zamžily. Ruce se mu třásly. Pat O'Brien? Moník? Mořské zlato...? V jeho ubohé hlavě to bzučelo jako v úle.

Věděl tolik: Simon Hlupák je nekuřák. Simon Hlupák neumí psát. A kromě toho je Simon na ostrovech ...

Dvěma třesoucími se prsty vzal tesař dopis a zastrčil si jej do kapsy u kabátu. Sejde z očí, sejde z mysli, řekl si, a kapsu měl hlubokou. A kromě toho se jeden má držet doma, když je venku kluzko, to je jediné správná zásada, řekl si.

„Vari vari, duchové, strašidel nás uchovej,“ zamumlal, třikrát si odplivl a sfoukl svíčku.

Tabatěrku odhodil, jako by to byl jedovatý pavouk. Stejně byla děravá.

Nějakou minutu nato za sebou pečlivě zahákl dveře. V dálce se míhalo světlo ze Starého hostince. Grile se podrbl na zádech o roh loděnice a vzdychl. Pak se vydal na cestu. Píku na led ztratil. Lezl po všech čtyřech.

Sedmnáctá kapitola

ZBLOUDILÝ MEDVĚD

Toho dne v sedm hodin večer se měli Tua-Tua a Mikel sejít v loděnici s Patem. Pan učitel Esberg se ještě nevrátil domů. Teta Heda Sondelinová tentokrát vypila své bezinkové thé dřív než obvykle. Byla trochu nastuzená.

„S tím se musí opatrně, dokud je čas,“ prohlásila. „Jdi si pěkně lehnout a nezapomeň sfouknout lampu, petrolej stojí peníze.“

„Ano, tetičko,“ řekla Tua-Tua.

Půl hodiny nato stál Mikel dole u vrátek a hvízdal. Ve tmě se objevila Tua-Tua s nerozsvícenou svítilnou v ruce.

„Vzala jsem ji s sebou pro případ, že by na Strmém Klevu bylo moc kluzko,“ zašeptala. „Mluvil jsi s Patem?“

„Od včerejška jsem ho neviděl,“ řekl Mikel. „Šel jsem se tam v poledne podívat, ale nikdo tam nebyl.“

Když došli na Klev, vyšel měsíc a svítil na ostrovy, pravou stranu měl trochu odrbanou. Ale i tak svítil dost a dost.

„Svítilnu nepotřebujeme,“ řekl Mikel. „Ze Starého hostince by nás někdo mohl uvidět. Radši ji nech stát u mohyly.“

„Nevidím tam žádné světlo, Mikle,“ zašeptala Tua-Tua.

„Ále co, to asi Pat z opatrnosti přibil zevnitř na dveře kožky, aby světlo nepronikalo ven.“

Ruku v ruce se plížili k loděnici. Když zbýval jen kousek, Mikel, se najednou zastavil a Tua-Tua s ním.

„Teď tam zablikalo světlo,“ řekl. „To tam Pat bude. Psst, teď jde.“ Měsíc zašel za mraky, ale slyšeli zapraskat dveře.

„Neměli bychom na něho zavolat?“ zašeptala Tua-Tua.

„Radši ne, co když je tady někde blízko babička nebo někdo.

Pšššt –“

Dveře zaskřípěly znovu a hned nato zachrastil zámek. V příštím okamžiku vyšel zpod mraku měsíc, takže uviděli něco černého a nemotorného, jak se s mohutným supěním drbe o roh loděnice a pak leze pomalu směrem ke Starému hostinci – a po čtyřech!

Tua-Tua se celá třásla a tiskla se k Miklovi.

„Mikle, to je medvěd! Teď se obrací za námi, co budeme dělat? To je určitě divoký medvěd!“

„Bud' zticha,“ zasykl Mikel, „třeba si pomyslí, že jsme strom. Medvědi jenom větří, ale vidí špatně, pššt – teď kouká sem.“

Zvíře se zastavilo a* těžce oddychovalo. Tua-Tua zavřela oči.

„Jestli na nás půjde, tak si lehne a budeme dělat, že jsme mrtví,“ zašeptal Mikel. „Medvědi mrtvolu nežerou. A tenhle je veliký, koukej, jaký má zadek. Teď zas jde dál, vidíš ho?“

Zvíře s mohutným supěním a funěním zmizelo ve tmě. Tua-Tua pustila Miklovu ruku a vydechla.

„Jestli je to divoký medvěd, tak vyrazí dveře a sní babičku,“ řekl Mikel. „Ale jestli šoupne skříň ke dveřím, tak se k ní nedostane. Ostatně tesař má pušku.“

Tua-Tua vzala Mikla pevně za ruku.

„Mikle ... ach, na to jsem nepomyslela. Vždyť přišel z loděnice. To asi snědl Pata.“

Mikla strachem zamrazilo.

„Ale kdepak ... Pat má nůž,“ namítl.

Copak je ale nůž proti divokému medvědovi, řekl si hned ... Zaťal pěsti.

A to říkají ve vsi: tady v obci se medvěd neukázal dvě stě let. A taková to byla obrovitá bestie.

„Víš co,“ zachraptěl. „Musíme se tam jít podívat. Radši počkej tady venku.“

„Za nic na světě,“ zašeptala Tua-Tua. „Jdi, já jdu za tebou.“

Třesoucími se prsty sundal Mikel zámek a otevřel dveře. Všude ticho.

„Rozsvit', Mikle,“ řekla za jeho zády Tua-Tua vystrašeným hláskem.

Mikel zapálil zápalku a přiblížil ji ke svíčke na stole.

„Co jsem říkala, Mikle,“ naříkala Tua-Tua. „Pat je pryč. Medvěd

ho sežral, co budeme dělat?“

„Třeba tu Pat ani nebyl?“

namítl Mikel.

Přestože věděl právě tak dobře jako Tua-

Tua: když Pat řekl, že tu bude v sedm, tak tu byl v sedm.

Zahlédl pod stolem něco světlého, shýbl se a zvedl to. Byl to moník. Pat jej asi upustil, když ho medvědí tlapa skolila na zem.

Mikel zafoukal do rýžky, ale do nosu ho štípl zápach šňupacího tabáku. Zřejmě se mělo foukat určitým způsobem. Tua-Tua se chtěla taky podívat.

„Co to je, Mikle?“

„Moník,“ řekl Mikel. „Nic jiného tu po něm nezbylo.“

„Chudák Pat,“ zaštkala Tua-Tua. „A je nakrápělý.“

Mikel přikývl. Cítil, že ztrácí odvahu, až ho z toho šimralo v břiše. Pat byl jediný, kdo něco věděl o tátovi Mikelsonovi. Když je teď Pat pryč, jako by z obzoru zmizel i táta Mikelson. Provždy. Kapitán nebo obyčejný námořník, na tom nezáleží,

protože táta je táta.

Hned nato ale zaťal zuby. „Ten ale dostane,“ zašeptal. „Slyšíš, ten medvěd za to, co udělal, dostane na pamětnou. Tesař má pušku, jdeme k němu. Sfoukni svíčku, honem, protože teď jsem dostal vztek!“

„Ale ... ale vždyť je tu tma, Mikle ... počkej,“ prosila vyděšeně Tua-Tua.

„Vezmeme svítilnu,“ řekl Mikel. „Pojď.“

„Ale divoké medvědy má člověk střílet stříbrnými kulkami, o tom jsem slyšela,“ pokusila se ho Tua-Tua zastavit. „Počkej na mě, Mikle!“

„Stříbrem nebo olovem, to je fuk, hlavní věc je, že umře smrtí smrt'oucí,“ řekl Mikel Mikelson.

Osmnáctá kapitola

CO SE NAJDE AŽ NA DNĚ KAPSY

Tesař Grile ležel v posteli a nespal. Drkotal zuby. Konečky prstů měl rudé, nos taky. Právě se dostal do postele a u nohou měl čtyři , láhve s horkou vodou. Veverčí čepici si stáhl přes uši, kolem krku si ovinul starou tulení kůži. Ale přesto mu byla zima.

Jen si to zkuste, lézt pět set metrů po čtyřech, když je deset stupňů pod nulou, jestli máte chuť.

Tesař se pokoušel usnout. Ale pořád ho budilo cvakání zubů. Jen co zamhouřil oči, už mu v uších hučela podivná slova: moník, Pat O'Brien, zlatokopecký řád. Na břicho měl starý ovčí měchýř, plný horké vody; je to dobrý prostředek proti zimnici i nespavosti. Ale nic nepomáhalo.

Někdo zaklepal na dveře. Tesař zasténal:

„Já spím! Koukejte, ať jste pryč! Neslyšíte? Povídám, že spím!“

Venku pronesl temný hlas:

„Tady je Mikel Mikelson. Já jenom jestli bych si mohl půjčit předovku a pět nábojů. Olověné by stačily, ale nejlepší by byly stříbrné.“

Tesař zavřel oči a přemýšlel: Zdá se mi to? Pak se opřel o loket a křikl:

„Mikle Mikelsone, nemluv hlouposti! Já jsem nemocný, dej mi pokoj!“

„Nejdřív musí umřít ten medvěd,“ řekl za dveřmi hlas Mikla Mikelsona.

Tesař vstal tak prudce, že ovčí měchýř spadl na zem a praskl.

„Co ... co to povídáš!“ vydechl.

„Před chvílí jsme viděli před Simonovou loděnicí medvěda,“ ozval se jiný hlas, byla to Tua-Tua. „Má muže v břiše. Mikel říká, že ho zastřelí. Řekněte mu, strýčku kormidelníku, že nesmí!“

Tesař popadl džbán s vodou, který stál na nočním stolku, a dvěma hlty jej vypil až do dna. Po čele se mu perlil pot. Medvěd?! Srdce se mu rozbušilo. Předovku se stříbrnými náboji?! V takové situaci se mu vždycky vyjasní v hlavě, když si zašňupá, jenže kam to jen dal tabatěrku?

„Mikle Mikelsone,“ řekl slabým hlasem. „Jdi si lehnout. Tady v obci žádní... žádní medvědi nejsou, na mou duši. A předovka je stejně rozbitá. Já jsem hrozně nemocný. Řekni babičce, ať mi uvaří hrnek heřmánkového čaje. Já jsem v posledním tažení, Mikle Mikelsone. Počkej – kde zas je ta tabatěrka!“

Za dveřmi stáli Mikel a Tua-Tua. Tua-Tua držela v ruce hořící svíčku, protože na schodech byla tma. Vzala ji s sebou z loděnice.

Mikel se nedal a křičel klíčovou dírkou:

„Já chci půjčit předovku. A náboje. Pokud možno stříbrné.“

„Předovka je rozbitá, Mikle,“ sotva popadal tesař dech. „Vezmi tabatěrku, prosím tě, je v pravé kapse kabátu za dveřmi, a strč mi ji sem skulinou pod dveřmi. Propánakrále, mně je ale zle.“

Tua-Tua zvedla svíčku a vida, na háku visel zelený kabát, tál na něm sníh a kapal na podlahu. Strčila ruku do kapsy a vytáhla prázdnou láhev od piva.

„Nejdřív předovku,“ zněl klíčovou dírkou Miklův hlas.

Tesař seděl na posteli, kolena až pod bradou, a třásl se zimou. Z prasklého měchýře tekla po podlaze voda. Za dveřmi stála Tua-Tua a přehrabovala mu v kapse háčky na makrely, olůvka a staré klíče, chuchvalce tabáku a plaváky a hledala tabatěrku. Prohrabala se až na dno kapsy a vytáhla veliký, složený papír.

Tesař si na posteli klekl. Jeho tělem otřáslo mohutné kýchnutí.

„Dost hloupostí, Mikle Mikelsone,“ sténal. „Povídám, sem s tabatěrkou ... nebo ... nebo vez ... vezmu hu ... hu-ůůl...“

„Teď kýchl,“ řekl Mikel s okem na klíčové dírce. „Asi dostal rýmu. Teď zase zalezl do postele.“

Cítil, jak mu zezadu Tua-Tua dýchá na krk.

„Co to? To zas vstává?“

„Mikle, podívej,“ zašeptala Tua-Tua. „Honem –“

Držela v ruce popsaný list papíru a držela svíčku tak, aby na něj

bylo vidět. Mikel se narovnal a podíval se na papír.

„Drž svíčku trochu výš ... Ducks,“ četl. „Tímto Vás zdraví Váš přítel Pat O'Brien, ducks ...“

Okamžik nato zapomněl Mikel na medvěda i na klíčovou díрку.

„On žije! Pat žije!“ křičel. Vytrhl děvčeti dopis z ruky. „Pozdravuje nás! Ale jak se to propánakrále mohlo dostat tesařovi do kapsy?“

„O to se nestarej,“ pobízela Tua-Tua. „čti, Mikle ...!“

Mikel přečetl dopis od začátku do poslední řádky. Oči mu hořely, ústa měl dokořán.

„Co ... co píše?“ šeptala Tua-Tua a poskakovala napětím.

„Že odešel,“ zamumlal Mikel... „ale že se vrátí... Přidrž mi tu svíčku blíž, takhle na to nevidím ... A moníka si máme nechat jako znamení, píše. Slyšíš? Jako znamení, že se vrátí!“

„A máš ho, Mikle?“ zašeptala Tua-Tua.

„V kapse u kalhot. Vidíš, jéje, tak se vrátí! A táta taky...! Jestli už jsi tu tabatěrku našla, tak mu ji šoupni pod dveře, ať má pokoj!“

Třesoucími se prsty složil Mikel dopis a zastrčil si jej do boty.

„Pat žije! Táta taky, uvidíš! Honem mu to tam zastrč! Na medvěda se vykašlem! Jé, já ti mám takovou chuť zakokrhat!“

Tesař se mezitím posadil na postel, košile mu plandala kolem nohou. Vykulenýma očima zíral pod dveře, kde se ve skulině objevila jeho tabatěrka. Srdce mu bušilo, z nosu mu teklo.

„Byl... byl to veliký medvěd, Mikle Mikelsone?“ zeptal se slábnoucím hlasem.

Ale nikdo neodpovídal. Mikel a Tua-Tua už byli mezitím dole v síni. Dveře za nimi bouchly.

Nad loděnicí vyplul měsíc a leskl se jako zlatý pětidolar.

Den nato si šli prohlédnout medvědí stopu. Tua-Tua řekla: „To ale byl obr.“ Mikel řekl:

„Měl na zadních nohou holínky. A na podešvích měl vyříznuté kříže. Na toho by asi nestačila ani stříbrná kulka, vid’?“

STATKÁŘ SINTOR LETÍ SE SCHODŮ

Nezapomněl jsem vám popsat statkáře Sintora?

Břicho se mu nadouvalo přes kolena jako pytel důkladně nacpaný moukou a nahoře svázaný černým provázekem. Ten černý provázek, to byl Sintorův knírek. Ten knírek a všechno ostatní na něm vypadalo, jako by to vězelo přímo na břicho. Pak se divte, že statkář Sintor musel procházet dveřmi bokem.

Nad knírkem byl nos, malý a ohnutý vzhůru jako věšák na čepice. Nohy, na kterých vězel ten pytel s moukou, byly malé a křivé, protože statkář Sintor jezdil na koni, a vězely věčně v hnědých holínkách z volské kůže.

A teď přejděme ke kopci.

Strmý Klev patřil Sintorovi, ale co s ním měl počít? Na poli roste obilí a na louce pastva. Ale co roste z kamení? To Sintora zlobilo.

Jednou za měsíc si vyšel na Strmý Klev, posadil se na mohylu a přemýšlel. Co s tím? říkal si.

Jednou dostal nápad: na čem to vlastně sedí? Na mohyle –! A neslychal snad už jako kluk vyprávět, že pod tou kamennou mohylou leží pohřben Viking pohromadě s dvanácti bednami zlata, naloupeného v Británii?

Moudří lidé sice tvrdili, že mohyla není nic jiného než docela obyčejná orientační značka pro lodě a že ji tu navršili proto, aby lodníci v zálivu poznali, kde je Strmý Klev. Ale Sintor věřil spíš na zlato.

A teď najednou udělal statkář Malkolm Mikuláš Sintor něco velice neobvyklého. Shodil se sebe kabát a začal nosit kamení. Jinak nikdy nehnul prstem. Jenže mohyla byla stará a zarostlá. Pachtil se asi tak hodinu, když pochopil, že to je práce na týdny. Hlupáku, řekl si, radši sem pošli pár chlapů, ať to vyhodí do povětří dynamitem, to bude jednodušší.

Nato si zas oblékl kabát a vestu, posadil se a začal počítat na prstech. Bude z něho boháč, to byla jasná věc. Kolik si za to bude moci přikoupit ovcí? Padesát? Nebo dokonce sto? Zalapal po vzduchu. Možná i dvě stě?

Ale pak si vzpomněl, že těch čtyřicet osm, co už má, se beztak do ovčince málem ani nevejde. Copak v noci nebečely, že ani živá duše oka nezamhouřila? A to tedy znamená, že taky musí dát postavit nový ovčinec!

Když v myšlenkách dospěl až sem, zvedl víčko levého oka a uviděl pod kopcem Starý hostinec. Byl křivý a oprýskaný jak stará dřevá bárka.

Na tomto pobřeží panoval mezi lidmi názor, že ovčince se mají stavět ze starých prken, lidé říkali, že to přináší štěstí. A pokud možno se měla ještě navíc pod prahem navrtat díra a do ní se měl nacpat živý had. Ale ze všeho nejdůležitější bylo stavět ze starých prken. A statkář Sintor byl pověřivý. Proto tedy uvažoval: koupím tu barabiznu a dám ji strhnout, ovcím na tom nezáleží.

Týden nato byla koupě hotova. Domek patřil obci. Statkář Sintor jej dostal za babku, kdo by taky cpal velké peníze do ovčince?

Tři dny nato přijel ke Starému hostinci na koni a poručil: „Do prvního máje ať mi to vyklidíte, protože pak tady začnu bourat!“

Černou růží přivázal k duté jabloni, kde měl Mikel svou skryš s pokladem. Ani Sintor, ani jeho kuň netušili, že v tom stromě je ukryta láhev s deseti říšskými tolary.

Nejdřív šel do chalupy za babičkou Tuvesonovou.

„Ale pane statkáři, kdepak potom budeme bydlet?“ plakala babička.

„Po tom mi nic není,“ řekl statkář Sintor.

„Já s chlapcem a pes a ovečka! Přeci nemůžeme bydlet venku?“ plakala babička.

„Nemůžete?“ řekl statkář Sinton. Pokrčil nos, protože babička vařila rybí polévku. „Když se nic jiného nenaskytne, tak do chudobince vás vezmou vždycky,“ řekl.

Chudobinec byla šedá barabizna za vsí, plná myší a štěnic a starých chudých ubožáků, kteří se neměli kam podít.

Babička se rozplakala. Statkář Sinton si zacpal nos a bokem vyšel ze dveří. Ohnal se holí po vrčícím Bobovi a šel nahoru k tesaři. Grile měl po té cestě po čtyřech k loděnici a zpátky ještě pořád rýmu, opuchlý nos a prachšpatnou náladu. Kolem krku měl tulení kůži a nohy v kbelíku s horkou vodou. Kolem něho stoupal kouř. Statkář Sinton vešel bez zaklepání, u chudých lidí on nikdy neklepal.

„Musíte dům vykli...“ začal.

Dál se nedostal, a už měl tulení kůži na hlavě.

„Ven!“ zařval Grile. „A jestli chtějí dovnitř, tak tamhle jsou dveře a na ty se klepe!“

„To ... to je ale drzost...“ vydechl statkář Sinton a vymotal se z tulení kůže.

„Musíte dům vykli...“ za

Tesař sáhl po předovce, kterou měl ležet na stole,

protože ji právě čistil. Ale jelikož nebyla nabitá, vyndal nohy z kbelíku s vodou a milého Sintora shodil se schodů.

„Tohle ... toho budete litovat...!“ křičel Sintor ze síně.

Na zádech mu praskl kabát. A kampak se poděla pravá holínka? Bob chňapl po klobouku a utekl s ním do dřevníku.

Statkář Sintor odkulhal ke koni v jedné holínce a odjel bez klobouku.

Mikel seděl nahoře na půdě s nosem přimáčknutým ke sklu a viděl, jak si Černá růže vykračuje do kopce. Knížku Denní události měl na klíně, a na poslední stránku napsal: „První máj. Příklad' už, táto! Než nám to přijdou zbourat.“

Zdalo se mu to nějak moc krátké. Plivl na tužku a připsal: „Můžeš si v předním podpalubí dělat rámusu kolik chceš, mně to nevadí, to ti slibuje Mikel Mikelson.“

Dvacátá kapitola

JAK STRMÝ KLEV PRASKL VEJPŮL

Mikel a Tua-Tua seděli ve Starém hostinci v kuchyni. Jaro už bylo ve vzduchu. Ledy se hnuly, rackové se potápěli do vody, a když vzletěli vzhůru, mrskal se jim v zobáku sled. Na jívách už naskočily pupínky a ze Strmého Klevu proudila voda z roztáleného sněhu.

Ale kde byl Pat?

Ten den šla babička k Sintorovým stříhat ovce a měla se vrátit až večer. Tesař celou noc rybařil při ohni a dopoledne vyspával. Ulriku Vlnáčka už pustili ven, běhala po lesích. Jenom Bob byl doma, našel si na podlaze čtvereček, kam se oknem opíralo slunce, a pochrupoval.

„Za dva dny přijdou bourat.“

Na stole ležel moník.

„Nemá to ani cenu do něj foukat,“ řekla Tua-Tua. „Stejně neodpovídá.“

„A víš proč?“

Tua-Tua zavrtěla hlavou.

„Protože to s tím moníkem byla všechno samá lež,“ řekl chmurně Mikel.

Tua-Tua smutně ohmatávala náplast na bradavicích. Bylo to čtyři měsíce, co ji tam Pat nalepil. Takže za měsíc ... Ne, nechťelo se jí tomu ani věřit, že by Pat...? Že by i lapisutapis byla lež ...?

„Jak by potom mohl vědět, že byl ve zdi zastrčený palubní deník?“ vyhrkla.

„Asi ho tam našel den předtím, když jsme odešli,“ řekl Mikel.

„No ale co ten hlas, co jsme slyšeli ten večer, když ...?“ namítlá Tua-Tua.

Mikel mávl rukou.

„Víš, co si myslím?“ řekl chmurně. „Já si myslím, že to byl Pat a že změnil hlas nebo mluvil břichem nebo tak nějak.“

Tua-Tua zadržovala slzy: že by Pat opravdu ...?

„V cirkuse, co byl vloni na jaře na Laurensově pláni, tam byl taky takový pán, co mluvil břichem,“ řekl Mikel.

„Třeba se to teda Pat naučil od něho,“ řekla Tua-Tua.

Mikel ponuře přikývl a vyryl do stolu P.

„Teď jde jenom o to, víš,“ řekl, „jak Pat mohl vědět o té lodi, co uvízla na mělčině, a o tom mužském, co chtěl na břeh.“

To Tua-Tua nevěděla a Mikel vytáhl z boty Patův dopis. Byl celý ohmataný, protože jej od té doby, co jej našli v tesařově kabátě, pročítali už stokrát.

Mikel četl znovu a Tua-Tua poslouchala.

„*Zatím mějte oči tam u vás na stopkách pro ten případ, že by přišli další zlatokopové a čenichali...* To myslí ty, co hledají zlato,“ řekl Mikel. „Vidělas někoho takového?“

Tua-Tua zavrtěla hlavou. Mikel četl dál.

„*Každá stopa vede někam, to ví každý, kdo v tom trochu umí chodit,*“ četl Mikel. „*První stopa vede k ostrovům a k určitému Mister Simonovi Hlupákovi, you know, ducks. Dokavad se na moři drží led...* Jenže teď už je led pryč,“ řekl Mikel. „A po Simonovi ani Patovi ani vidu ani slechu.“ Četl dál: „*Vrátím se, až uzraje čas. Co má znamenat to uzraje?*“

„Až najde Simona,“ navrhla Tua-Tua.

„Ale stejně je to od něho hezké, že si dá tolik práce, aby našel tátu,“ řekl Mikel. – „Ticho, co to bylo?“

Bob zvedl hlavu a nastražil uši. Oba poslouchali.

„Znělo to jako rána palicí,“ řekla Tua-Tua.

„To ne, spíš jako když někdo mlátí železnou tyčí do kamene,“ namítl Mikel.

„Slyšíš, zase!“ řekla Tua-Tua.

„Nestarej se o to a poslouchej,“ řekl Mikel a četl dál: *„Jenže věc je ta, že mořské zlato je už všechno fuč, jak sami víte. A říční zlato se smí rýžovat až po velikonocích, tak to stojí ve zlatokopeckém řádu ... A do té doby, ducks, už na to na všechno budu mít hlášený zábor...“*

„Myslíš, že Pat teď právě ten zábor zařizuje?“ řekla Tua-Tua.

„To teda docela určitě,“ řekl Mikel.

„Slyšíš? Zase!“ řekla Tua-Tua.

Teď nastražil uši i Mikel.

„Někdo bije palicí na vrták,“ řekl, „to já poznám podle zvuku. Nejvýš dvě stě metrů odtud.“

„Myslíš, že tady někde budou střílet skálu?“ strachovala se Tua-Tua.

Mikel chmurně přikývl.

„Právě o tom přemýšlím. Proč není v dopise nic o zlatě ve skálách? Myslíš, že si Pat zapomněl ohlásit zábor na skály? O mořském zlatě tu píše, o říčním taky, ale o skalním ne?“

„Podívej se ještě jednou, Mikle,“ žadonila Tua-Tua.

Mikel prohlédl dopis.

„To on asi o tom jenom zapomněl napsat,“ řekl. „A v tom případě patří kopec Patovi.“ Naklonil se přes stůl. „A vzpomínáš si, co tam stojí ještě? *Zatím mějte tam u vás oči na stopkách pro ten případ, že by přišli další zlatokopové a čenichali...*“

Tua-Tua přikývla.

„Pak musíte ukázat...,“ pokračovala z paměti.

„Jakou máte školu,“ doplnil Mikel. „To je ono, vidíš. A nezklam, kdyby...“

Než dořekl větu, dům se zachvěl. Okenní tabulky zachřestily a měděné poklice nad kamny padaly jedna za druhou na podlahu.

Znělo to jako šest výstřelů rychle po sobě. Slunce zašlo za mraky a v chalupě se rozhostilo modravé šero.

„To ... to byl výbuch, někde střílejí skálu,“ hlesl Mikel, „a opravdovým dynamitem.“ Slunce vyšlo zpod mraků a to mu dodalo odvahy. „Počkej tady, půjdu se podívat. Musíme je přistihnout při činu, až budou ...“

Než došel do půli cesty ke dveřím, otrásl se domek znovu. Mikel se posadil. Bob mu s kňučením vlezl mezi nohy. Mikel se kousl do rtu a díval se do stropu, který sloužil tesaři za podlahu.

„Byl celou noc na rybách,“ řekl. „To bude spát až do zítřka večer. Slyšíš, jestli se tam nahoře hýbe?“

„Ne ...,“ vydechla Tua-Tua.

„Stejně má uši zacpané ovčí vlnou,“ řekl Mikel. „To on vždycky, než jde spát. Teď bychom si mohli u něho vzít předovku a vůbec by nic nepoznal.“

Tua-Tua zbledla.

„A co s ní, Mikle?“

„Copak to není náš zábor?“ řekl Mikel. „Náš a Patův. Pusť, Bobe, já dojdu pro pušku.“

Tua-Tua oživila.

„Počkej, Mikle! Tam já nepůjdu! Postřílejí nás!“

„Ale kdepak, když půjdeme hned teď, tak ne,“ řekl Mikel. „Teď to tam ztichlo, slyšíš? To znamená, že tam cpou další dynamit a zápalnici.“

Než Tua-Tua stačila otevřít pusu, už byl ze dveří a uháněl po schodech nahoru. Bylo tam zakouřeno a tma. Grilovy dveře byly zavřeny. Podíval se do klíčové dírky, ale ta byla zevnitř ucpaná.

„Strýčku tesaři!“ křičel a čekal, jestli se ozve.

Žádná odpověď. Vyndal z kapsy nůž a zastrčil jej do štěrbin u dveří, zavřených zevnitř na zástrčku. A už byl vevnitř – s botami v rukou, aby nenadělal hluk. Grile ležel na posteli a chrápal, břicho se mu pod příkrývkou pravidelně zvedalo a klesalo. Zpod příkrývky vyčuhovaly zablácené holínky. Bylo na něm vidět, že probděl noc venku. Pro jistotu se Mikel nad ním naklonil a zakřičel mu do ucha:

„Na Strmém Klevu se střílí!“

Tesař pozvedl levé víčko, pak spal dál.

„Drž Boba, povídám,“ zasykl Mikel, když Tua-Tua vešla do dveří, celá roztřesená a bílá jako stěna. „Nebo to všechno zkazíš!“

„Než tam doběhneme, budou tam mít nandanou novou zápalnici,“ zanaříkala Tua-Tua. „Nemohli bychom počkat...?“

„Až vyletí celý zábor do povětří, ne?“ skočil jí Mikel do řeči. „Co by pak řekl Pat, nevíš to náhodou, Esbergová?“

Předovka visela vysoko na zdi a Mikel musel vylézt na skříň, aby na ni dosáhl.

„Co když je nabitá, Mikle?“ naříkala Tua-Tua.

„To se ví, že je nabitá,“ šeptal Mikel. „Copak jsi někdy slyšela, že by zlatokopové hájili zábor s puškou nabitou špunty od lahví? Na, chytej, jinak vystřelí.“

Tua-Tua vzala pušku a držela ji opatrně jako kojence.

„Tak, a teď mi ji zas dej a jdi napřed,“ sykl Mikel, když seskočil. „Teď jde o všechno, rozumíš!“

Schody šeredně praštěly, ale jak by mohlo praštění schodů tesaře vzbudit, když ho nevzbudil ani výbuch dynamitu. Za dvě minuty byli v půli cesty nahoru na Strmý Klev. Prozatím tu nebylo vidět nic. Bob poskakoval za nimi, ale držel se v uctivé vzdálenosti. Staří psi jsou opatrní. Pod nimi se ve slunci čeřilo moře jako stříbro.

Bylo dvacátého dubna, ale jaro letos začalo pozdě. Mechem zarostlé svahy byly zasypány celými závějemi podbělů. V úžlabinách hučely jarní vody a pronikaly botami i ponožkami. V suchém vřesu se modraly macešky.

Mikel zůstal stát a vzal děvče za ruku.

„Co jsem říkal! Jsou u mohyly! A to je všechno Patův zábor! Ještěže máme pušku.“

„Mikle, já mám strach,“ vydechla Tua-Tua.

„Jen se drž za mnou,“ uklidňoval ji Mikel. „To jsou ale lumpové, co? Takhle krást! Ostatně otravovat mrtvé Vikingy, to se jim taky nemusí vyplatit. Vidíš je, tamhle jsou.“

Proti obloze se jim zřetelně rýsovaly tři postavy. Dvě z nich zvedaly železnou tyčí kameny a třetí stála vedle nich s rukama na zadku a udělovala rozkazy.

„To jsou Sintorovi čeledíni,“ řekl Mikel. „Toho, co stojí, poznávám. To je Mandus Koukej ven. Má kolem krku ruličku

zápalnice. Hledají zlato, na to dám krk. Jenže na zábor zapomněli. Vidíš, teď pokládají zápalnici.“

Tua-Tua zbledla jako stěna.

„To budou střilet, ne, Mikle?“

„Pšššt, ještě ne,“ uklidňoval ji Mikel. „Podle toho, jestli mají střelný prach, nebo dynamit. V každém případě tam nejdřív musí dát rozbušku a pak teprv zapálit. Kde je Bob? Neboj se, mám přece pušku. Pojď, půjdem pomalu blíž.“

Bob se držel hned za Miklem. Tua-Tua šla poslední.

„Ať nás neuvidí,“ okřikoval Mikel. „Na lidi, co jiným vykrádají záborny, se musí najednou, a když to nejmíň čekají. Drž se vlevo, tam se schováš za jalovce.“

Mikel těžce oddychoval, puska byla těžká. Chvílemi ji držel u boku, chvílemi hlavní vzhůru.

Takto vyzbrojení obešli ve skrytu Strmý Klev směrem k mohyle. Slunce pánilo. Čeledíni statkáře Sintora měli co dělat s balvany a nedívali se kolem sebe. Kromě toho už byly vrty hotovy a připraveny k dalšímu odstřelu a Sintor neměl loudání rád. Už ráno udělil rozkazy: „Celé to rozstřílejte, a žádné loudání!“ Co pod tou mohylou hledal, to si mohl každý domyslet.

V té době nebyl dynamit tak obvyklý jako dnes. Musel stačit střelný prach. K odpalovacímu otvoru zavedli pořádný kus zápalnice. Pak vzali nohy na ramena a každý uháněl nejmíň pět kilometrů od místa výbuchu a vrazil si prsty do uší. A bác ho!

Mandus Koukejven měl veliké, široké zuby jako dělané na překusování zápalnice. Oba ostatní čeledíni už odpelášili pryč. Slunce pánilo a nad chaluhami křičeli rackové. Mandus Koukejven se zakousl do zápalnice.

„Ta je ale fest,“ řekl.

Vřesem se plížili Mikel a Tua-Tua. Mouchy se už probudily a bzučely kolem nich. Mikel nesl pušku a byl celý zpocený, byla těžká, jako by byla plná olova. Poslední lezl Bob.

„Co chceš dělat?“ šeptala Tua-Tua.

„Řeknu jim, ať ukážou, jestli mají papíry v pořádku,“ řekl Mikel. „Jestli ne, tak je to Patův zábor.“

„A co když žádné nebudou mít?“ řekla Tua-Tua.

Mikel mlaskl a řekl, že v tom případě to bude horší pro ně. Zvedl pušku, ruce ho brněly.

„To by pak nezbývalo než střílet,“ řekl.

„Ne, to nesmíš,“ šeptala vyděšeně Tua-Tua. „Mohl bys někoho zasáhnout. Pšššt – tamhle jsou.“

Před nimi se objevila vysoká postava. Byl to Mandus Koukejven a stál nakloněn zády k nim. Zápalky byla překousnutá a ležela připravena. Zbývalo už jenom třikrát na ni plivnout na „šťastný odstřel“ a pak zapálit.

„Ruce vzhůru,“ řekl Mikel.

Mandus Koukejven upustil sirku, otočil se a otevřel pusy. Černá hlaveň mu ukazovala přímo do břicha. A za hlavní byl Mikel Mikelson, jinak zvaný Zaječí pracka.

Ostatně Mandus je znal všechny, děvče i psa. Plivl si na palec, protože se popálil sirkou, a zašilhal po hlavni.

„Co to vidím,“ usykl, „to jsou k nám hosti, a uprostřed tejdne. Mikel Zaječí pracka, a s puškou k tomu. Jenže počítám, že není nabitá, co, Mikloušku?“

„Já to zkusím, jestli je nabitá nebo ne,“ řekl Mikel a přihrčil prst na spoušti.

„Néé, probůh, Mikloušku ...!“ křičel Mandus Koukejven a ruce mu vyjely k nebi. „To nedělej! Doufám, že se babiče daří dobře a že je zdráva. Polož tu pušku tamhle na kámen, dostaneš pak dva öry.“

„Nejdřív chci vidět papíry,“ řekl Mikel.

„Jaképak papíry, Mikloušku?“ řekl Mandus Koukejven.

„Jestli taky máte hlášený zábor,“ řekl Mikel. „Jestli na to nemáš u sebe doklady, Mandusi Koukejven, tak v tom případě bych byl nucen tě zastřelit. Tak to stojí psáno ve zlatokopeckém řádu.“

Mandus Koukejven pomalu otvíral ústa, ale nevyšla z nich ani hláška.

„Protože tohle je totiž Patův zábor,“ řekl Mikel.

„Kopce patří Sintorovi,“ řekl Mandus Koukejven.

„Má na to hlášený zábor?“ řekl Mikel.

To Mandus nevěděl.

„Co tomu říkáš?“ řekl Mikel a obrátil se na děvče. „V tom případě bude asi nejlepší zastřelit pro jistotu taky Sintora, vid’?“

Tua-Tua měla zavřené oči a zacpané uši, takže od ní by se rady nedočkal. To Mandusovi Koukejven dodalo odvahy.

„Jak jsem řekl, kopec patří Sintorovi,“ řekl. „A Sintor, s tím nejsou žádné hračky. Ten když dostane vztek, tak vezme uzdu a protáhne ji solí. A zadnice, co potom tu uzdu ochutná, ta se v nejbližším půlroce židle ani nedotkne. Polož pušku na kámen, Mikloušku. Dostaneš pět ōrů, protože jsi správný kluk a sirotek. A kromě toho já ty papíry, co jsi o nich mluvil, mám, jenomže jsem je zapomněl doma na kredenci.“

Tua-Tua mezitím zřejmě otevřela oči, protože Mikel ucítil v zádech její ukazováček.

„Mikle, někdo připlouvá na loďce k můstku,“ dýchla mu vzadu na krk. „Co když je to Pat?“

„Kde?“ řekl Mikel a puška mu v rukou klesla.

Na to právě Mandus Koukejven čekal. V příštím okamžiku se nahnul dopředu, škrtl sirkou o zadnici u kalhot a přiložil ji k zápalnici.

„Zapálenóóó!“ křičel. „Prýýýč, tady to bouchnééé!“

Bob zavětril střelný prach a s řevem uháněl do křoví. Tua-Tua uháněla za ním, klouzala, klopýtala a křičela na Mikla:

„Poběž! Na co čekáš? Copak nevidíš, že je zapáleno?!“

Mandus vytáhl zpod kabátu červený praporek.

„Zapálenóóó!“ zněl pokřik kolem Strmého Klevu. V dálce odpovídali ostatní čeledíni jako ozvěnou: „Zapáálenóóóó!!“

S puškou přes rameno uháněl Mikel za ostatními do křoví. Voda mu stříkala kolem nohou. Praštil sebou na břicho a skulil se do úžlabinky vedle Boba a děvčete. Byl rudý v obličeji.

„Teď at' si střílejí, jak chtějí,“ sykl. „Vidělas ho, vid', toho v loďce?! To byl určitě Pat, slyšel výbuchy a řekl si: to mi určitě někdo leze do rýžoviště ... Teď si to Sintor schytá. Slyšíš mě?“

Tua-Tua zašeptala:

„Ano, ano, Mikle, slyším. Ale lež! Ó, teď to bouchne.“

„Naposled, spolehni se. Myslíš, že už přístál? Pšššt, co to bylo?“

„Zapáálenóóó!“ křičel někde daleko Mandus Koukejven.

Tua-Tua ležela ve vřesu a dala se do breku. Zápalnice syčela. Mikel vstal na kolena.

„To ne, něco jiného. Něco ... něco ...“

Kdyby byla Tua-Tua v tom okamžiku zvedla hlavu, uviděla by obličej bílý jako stěna. Miklova ústa se chvěla a jediné, co ze sebe vymáčkla, bylo: „Ul... Ulrika.“

Co ji tam přilákalo, to nikdo neví, ale právě v tom okamžiku přihopsala z lesa Ulrika Vlňáček. Bylo to její zabečení, co Mikel zaslechl. Z tlamy jí visela čerstvá větvička jívky. Třeba se jí zastesklo po Bobovi. Mikel popadl Boba za kůži za krkem, protože pes ji taky uviděl, a křičel:

„Utíkej, Ulriko! Střílej!“

Bob se dal do radostného štěkotu a chtěl se rozběhnout za ní. Ovečka přátelsky bečela a chtěla se honit. Ostatně tam to tak divně páchlo. Co když je to něco k jídlu? Šla tam. V dálce se ozýval hlas Manduse Koukejven:

„Zapááálenóóó!“

Syčení zápalnice se blížilo k rozbušce. Zbývaly jen tři metry, nebo snad jen dva? Mikel odehnal Boba k děvčeti a sykl:

„Jestli nechceš, aby ti to urazilo hlavu, až to bouchne, tak se přitiskni hlavou k zemi. A drž Boba, já tam mezitím ...“

Tua-Tua popadla vztekajícího se Boba za kůži za krkem a Mikel si opřel o chomáč vřesu pušku s hlavní šikmo vzhůru.

„Mikle ... co ... co to chceš dělat...?“ naříkala Tua-Tua.

„Chci ji odtamtud vyplašit, co jiného?“ odsekl Mikel. „Volat na ni nepomáhá. Lež, povídám!“

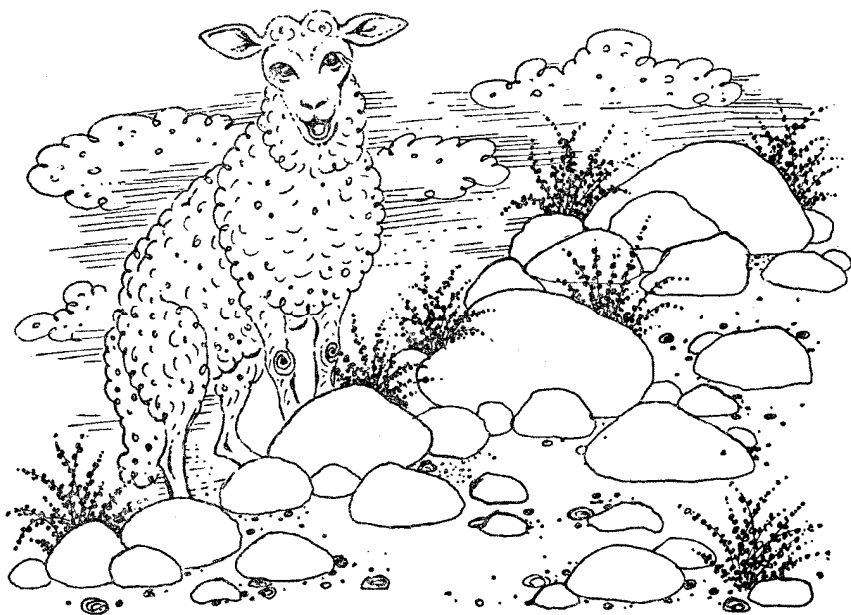
Ulrika doběhla na mohyly a rozhlížela se směrem k moři. Tohle byla nová hra, tak hloupá ona nebyla, aby to nepoznala. Ona si tu poskakuje a tamhle leží ostatní a volají. Ulrika bečela a o nic se nestarala, teď by si všimla leda tak velblouda, ale rozhodně ničeho menšího. Očmuchávala zápalnici, ale čerstvá jíva voní příjemněji.

Mikel zalíčil.

„Zacpi si uši, pro případ, že tam je náboj,“ zašeptal. „Teď!“

Přimhouřil oči a stočil prst kolem spouště. Ta ale šla ztuha. Tiskl silněji. Bob zabořil s kňučením čumák do vřesu. Tua-Tua přestala dýchat.

PRÁSK! Puška spustila.

Ulrika vyletěla do povětří jako chomáč vlny, spadla dolů s nohama do stran a křičela, až se hory zelenaly. Pravým zadním kopýtkem uvízla ve skulině mezi kameny a zůstala viset. Nemohla se hnout.

Staré ručnice šklubou a Miklovi se zdálo, že se rozsypal celý Strmý Klev a zavalil ho. Neviděl vůbec nic. Měl oči i nos plné střelného prachu.

„Mikle ... ach, Mikle,“ slyšel za zády něčí nárek. „Ulrika tam uvízla, Mikle!“ Byla to Tua-Tua.

Dým z rány se rozplynul ve vřesu. A tam nahoře se šklubala Ulrika na třech volných nohách a křičela. Kamení a vřes litaly kolem ní. A zápalnice hořela.

Mikel odhodil pušku a naříkal: „Jestli nám Ulrika umře, tak se utopím! – Kde je Bob?“

K mohyle bylo padesát metrů. Za dvacet vteřin, možná za deset bude Ulrika Vlnáček ...

Tua-Tua postrčila psa dopředu a Mikel ho přitáhl k sobě.

„Bobe,“ zašeptal. „Hodný, hodný Bobe, odežeň ji, jinak ji to

roztrhá na cucky. Štěkej a hoň ji, ať uteče, a po všech čtyřech. Slyšíš mě, Bobe? Jinak máme po Ulrice. Bobe?!“

Bob štěkal a lízal mu ruku a v příštím okamžiku ho Mikel postrčil kolenem, aby mu dodal rychlost. Svah byl strmý a Bob byl starý pes. Ocas mu stál vzhůru jako kormidlo a Bob štěkal, jako když natrásáte plechovku s hrachem. Ale běžel.

„Rychleji!“ křičel Mikel. „Rychleji, Bobe!“

Bob uháněl, co mohl. Ulrika sebou škubala a bečela. Bobovi zbývalo třicet metrů. Snad jen dvacet. Jenže copak to jde vyprostit štěkáním ovečku z kamení, když v něm uvízla za nohu?

Tua-Tua ležela na bříše ve vřesu a brečela.

„Já nic nechci vidět, Mikle. Už tam doběhl?“

„Hned tam bude,“ utěšoval Mikel. „Mně se zdá, že se pomalu z toho kamení dostává. Tahá za nohu, co může ...! Vidíš?“ křikl najednou a klekl si. „Už se skoro vytrhla, už...“

Jeho hlas zanikl v bečení Ulriky a štěkotu Boba. Bob uviděl ovečku a ovečka uviděla Boba. Ulrika pohazovala hlavou, jak mají ovce ve zvyku, když uvidí přítele, a tahala vši silou. Ovčí noha je křehká – a už byla venku. Bob skákal z kamene na kámen.

„Už je venku!“ křičel Mikel. „Kulhá, ale jde jí to. Teď běží dolů ke břehu. Bobe! Vrať se, Bobe!“

Ale Bob neslyšel. Staří psi špatně vidí a ještě hůř slyší. Bob už měl jenom tři zuby, zato jeho nejlepší přítel se jmenoval Ulrika Vlnáček. Jestliže v tuto chvíli byla v jeho psí hlavě nějaká myšlenka, pak to byla tato: Ulrika je na mohyle, za chvíli jsem u ní. Jazyk mu visel z tlamy, v prsou mu hvízdalo. Na štěkání nebylo ani pomyslení.

„Bobe! Bobe! Bobe!!“ povzbuzovaly ho dva hlasy.

Slyšel je Bob? Už byl skoro až nahoře. A tolik toužil po ovci, která měla tlustý ocas, po kterém se tak pěkně ňafalo a se kterým si mohl hrát, a teplý kožich, do kterého si mohl složit hlavu, když bylo po hraní.

PRÁSK!!!

Výstřel z tesařovy pušky předtím zazněl jako hrom, ale výbuch zněl jako sedm hromů. Mikel a Tua-Tua se ocitli v dešti kamení, střepů a hlíny. Kámen, veliký jako taška se střechy, spadl na jívky hned za nimi a voda stříkala široko daleko. Ve vřesu šustilo drobné

kamení, jako když padají kroupy.

V Miklově mozku byla jediná myšlenka: Teď je po Bobovi.

Kouř ze střelného prachu se pomalu rozptýlil. Z dálky bylo slyšet Mandusův hlas:

„Hotovóóó!“

Mikel se převalil na břicho. Když sebou plácl hlavou napřed, narazil si zub. Ale co znamená jeden zub? Bolelo ho na prsou a pálily ho oči. Za ním stála Tua-Tua s rukama přes oči a brblala:

„Já se bojím, já se bojím ...“

„Už to bouchlo, už je po tom,“ řekl Mikel a olízl si něco slaného se rtu. „Už je po všem, slyšíš, jen se koukni...“

Tua-Tua otevřela oči.

„To už jsem mrtvá, Mikle?“

„Jsi na Strmém Klevu,“ řekl Mikel, „a žiješ. To jenom on je pryč. Ach...“

„Kdo ...?“ řekla Tua-Tua a brada se jí zachvěla. Poprvé viděla Mikla Mikelsona brečet. Brečel s rukama přes obličej.

„Bob,“ šeptal. „Byl zrovna na mohyle, když to bouchlo, a teď je po něm. Ale Ulrika tomu ušla.“

Zkoušel jazykem rozviklaný zub a pátravě vyhlížel k loděnici, kde Ulrika kulhala sem a tam a ochutnávala, jaká tam roste tráva.

„Ten na té loďce, co jsme ho zahlédli, ten teď přistává,“ řekl.

Tua-Tua si klekla a pihy se jí zapálily.

„Uvidíš, že to je Pat, Mikle!“

„Na tom mi teď nezáleží, abys věděla,“ řekl.

Na mohyle se objevil Mandus Koukej ven s červeným praporkem. Přiložil si ruku k ústům a zakřičel:

„Mně se zdá, že jste nějak pobledlý, děcka! Jestli se teďka chcete kouknout na ty papíry, tak pojd'te!“

Mikel si utřel slzy a křičel zpátky:

„Copak jsem se neptal, jestli na to máte hlášený zábor, co?! Teď si s tím porad'te jak nejlíp umíte! Jen se podívej do zálivu, Mandusi! Tam jde Pat! Dneska večer bych nechtěl být v Sintorově kůži!“

Ale Mandus Koukejven neposlouchal. Stál k nim obrácen zády, ruce založeny v bok, a prohlížel si, co zbylo z mohyly. V hromadě kamení byla hluboká díra.

„Na mou duši, Strmý Klev praskl vejpůl,“ řekl.

Dvacátá první kapitola

MUŽ, KTERÝ SE NEJMENOVAL PAT

Jen ten, kdo měl psa, ví, co to je o něho přijít.

Bob měl jen tři zuby, ale kousat jimi uměl moc dobře. A psa, který dokáže vylovit sádlem pomazaný kámen z vody na dva sáhy hluboko, tak jak to uměl Bob, takového psa hned tak nenajdete.

Nejhorší ze všeho ale bylo, že Bob už neměl na zádech jediný chlup. Kdybyste hledali jak chtěli, nenašli byste mu tam ani jeden.

„Nechci nikdy žádného jiného psa ani vidět,“ prohlásil Mikel. „A jinak taky nikoho. Ani Pata.“

Mikel seděl na tom, co kdysi byla mohyla, a Tua-Tua se usadila vedle něho. Sintorovi čeledíni šli domů najíst se sledů s brambory a povídali si „o tom psisku, co vyletelo do povětří“. Bylo zamračeno a bezvětří. Muž v zálivu vytáhl loďku na břeh a šel po svahu vzhůru.

„To není on,“ řekla Tua-Tua.

„Kdože to není?“ řekl Mikel.

„To není Pat,“ řekla Tua-Tua. „Takže mu to nemusím říkat, cos řekl. Tenhle nemá vousy. A je mladší než Pat.“

Mikel myslel na Boba:

„Mít pušku, byl bych s ním honil lišky,“ řekl. „U cirkusu na Laurensově pláni měli medvěda a ten chodil v límečku, a když mu vrazili tyčí jednu do zadku, tak uměl počítat do pětadesáti. Jako by to bylo bůhvíco. Jenže ty jsi Boba nikdy neviděla skákat do vody pro kámen, vid’?“

Mikel nakopl trs trávy s podběly. Tua-Tua seděla zticha a dívala se na muže, který šel směrem ke Starému hostinci.

„To bylo něco,“ řekl Mikel. „Dva sáhy hluboko. Proti Bobovi byl tamten medvěd učiněné nic. Stejně je všechno jenom samá lež a

podvod. Jako třeba to, co říkal Mandus Koukejven, že Strmý Klev praskl vejpůl, protože tam položil hrst prachu. Samá lež! Nepraskl víc než můj nehet u palce. Ale takoví jsou. Když jsem byl malý, tak jsem si myslel: na velikonoce jedu do Ameriky. Jenže copak jsem měl nějakou loď? Ani halř jsem neměl! A to mi kdekdo křičel Zaječí pracko rovnou do obličejce ... Ale já si říkal: Jen počkejte, až se vrátí táta Mikelson a pojedeme vsí na bílém koni, pak uvidíte, pak budete koukat, až vám brada spadne až na kolena. Lež to byla, nic než lež. V noci se mi jednou zdálo, že přišel po špičkách k posteli, naklonil se ke mně, a šeptá mi do ucha: Miklouši, já se vrátím. Jenom samá lež a podvod to bylo a nic jiného. Zato Bob, to je jiná. Stačilo namazat kámen trochou sádla a hodit do vody na dva sáhy hluboko, a než bys mrk, už byl zpátky s kamenem v tlamě. To bylo něco. Měl už jenom tři zuby a teď je po něm. A to s Patem, to byl taky podvod. Nebo jsi ho snad viděla přijít zpátky? Led je pryč a Simon Hlupák taky. Všechno je vzhůru nohama. Ať si roztrhají Strmý Klev třeba na sedmašedesát kusů, a Starý hostinec zrovna tak. Já nejsem z těch, co brečí kvůli volovinám. Ostatně Bob byl starý jak Metuzalém. Takže pokud by tě to zajímalo, tak jsem si chtěl od tesaře půjčit pušku a zastřelit ho ...“

Po tomhle už ale Mikel nenalézal slov. A Tua-Tua mlčela taky, protože když je někomu smutno, protože mu umřel pes, tak nemá nikdo právo ho vyrušovat.

V řídkém zeleném lese křičely žluvy a straky jako o závod. Mikel Mikelson plakal.

„Já myslím, že by bylo nejlepší odtud zmizet, protože za chvíli zas přijdou střílet skálu,“ řekla opatrně Tua-Tua. Stínila si oči proti slunci. „Už je u Starého hostince,“ řekla. „Třeba je to takový, co prodává stínidla na lampy a jehly a tak.“

„V tom případě si tam může stát a bouchat na dveře, jak dlouho chce,“ řekl Mikel. „Protože nikdo není doma. Jenom tesař, a toho nevzbudí, ani kdyby střílel z děla.“

Přiběhla Ulrika, vrtěla ocasem, Mikel ji vzal za srst za krkem a šel s ní ke Starému hostinci.

„Ahoj, Mikle!“ volala za ním Tua-Tua.

„Ahoj,“ odpověděl.

Z komína se kouřilo. Tuláci bývají kolikrát hodně drzí, zvlášť když mají hlad. Ale že by chodili do prázdných chalup a rozdělávali v kamnech oheň? řekl si. Nahoře u Grila byla záclona zatažena, takže tesař to nebyl. Čím přicházel blíž, tím víc si přál, aby teď měl s sebou Boba.

„Zaštěkat na tuláka a vyhnat ho, na to ti tlama nedorostla,“ řekl Ulrice. „Jsi hubená, a to je tvoje jediné štěstí, protože jinak by mohl dostat hlad, když tě uvidí, a strčit tě do hrnce.“

Pak si najednou vzpomněl, že nechal u mohyly tesařovu pušku. Teď je bez pušky i bez psa, to je nadělení! S kulhavou ovečkou, která poskakuje s kopce za ním. Ovečka běžela a upozorňovala zdaleka: Už jdem! Jenže proč by se na druhé straně zase měl plížit domů jako zloděj?

Dveře byly dokořán. Copak jsem je nezabouchl, když jsem odcházel? řekl si Mikel. Nikdo nevycházel. Babička byla ve vsi a tesař spal.

„Zůstaň tady, jdu se tam nejdřív podívat sám,“ řekl Mikel ovečce.

Do kuchyně Starého hostince svítilo slunce oknem plným mušinců a v paprscích se vznášela oblaka kouře. Mikel zůstal stát na prahu a litoval, že nevzal ovečku s sebou.

Před zrcadlem vedle kredence uviděl muže, který k němu stál zády. Žáda – viděl přiléhavé kalhoty z bílého manšestru, pod nohavicemi hnědé kožené holínky, kostkovanou vestu a nahoře široký zátylek s hrubými žlutými vlasy, vlnícími se až k límci. V zrcadle se mu mihl silný, bezvousý obličej. Právě si břitvou seškrabával poslední chloupky.

„Sit down,“ řekl muž.

„Co?“ řekl Mikel.

„Sedni si, Bille,“ řekl muž.

Mikel si sedl.

„Hned jsem hotov, Bille,“ řekl muž a zašklebil se do zrcadla. „Tyhle břitvy jsou tupé až hrůza. Nemohl bys mi dát trochu pavučin, Bille? Já jsem se totiž pořezal.“

Pavučin bylo pod pecí habaděj. Mikel strhl pořádný chomáč a muž jej přijal, aniž se k němu otočil.

*Když tě kousne břitva křivá
nebo v lese liška lstivá
nebo doma líná svině –
jdi se léčit k pavučině,*

prozpěvoval si muž. „Vidíš, co jsem říkal, Bille, krev se zastavila na to tata. Podej mi naběračku vody, já se opláchnu.“

Mikel nabral vody a muž ji od něho vzal, aniž se otočil, a začal si s obličejem oplachovat mýdlovou pěnu.

„Slyšel jsem, že střílejí skálu,“ řekl.

„Jo, nahoře u mohyly,“ přisvědčil Mikel. „A cpou tam hromadu prachu, bouchá to až hrůza.“

„Jen ať si střílejí,“ řekl muž. „Ti hlupáci si myslí, že pod starou námořní značkou najdou zlato. Takhle jim praskne celý kopec.“

Venku bečela Ulrika, muž zamlaskal a řekl:

„Skopové, to je dobrota, ale musí se dlouho vařit, aby z toho vyšla ta vlněná příchuť. Fujtajbl, holení je soužení, horší než sezení, řek ten, co si sed na břitvu.“

V tu ránu se muž otočil. Obličej se mu po holení leskl do ruda. Z kapsy u kalhot vytáhl hbitě cigáro a strčil je do úst.

„Zapal mi, Bille, co tak koukáš? Copak jsi jakživ neviděl cigáro? To cigárům nedělá dobře, kousat je takhle nasucho příliš dlouho.“

V kamnech byl ještě žhavý popel a Mikel připálil třísku, muž se k němu naklonil a zabafal. Na levé tváři měl přilípnutou pavučinu jako chomáč vousů, protože pavučiny staví krev.

Mikel řekl jediné slovo:

„Pate.“

„Co?“ řekl muž a zdálo se, že vůbec nic nechápe. „Pate povídáš?“ řekl a podíval se do stropu. Pak si přes kostkovanou vestu navlékl kabát. „Tohle bude nějaký omyl, Bille. Znal jsem jednoho, ten se jmenoval Pat, ale ten byl kuchařem na jedné lodi, co dovážela do Sydney prkna.“

„Přestaň si už dělat legraci,“ zaprosil Mikel. „Přece si pamatuješ, žes bydlel u Simona Hlupáka v loděnici a žes čekal, až přijde jaro, abychom začli rýžovat.“

„Rýžovat?“ řekl muž a svraštil čelo.

„No přece rýžovat zlato!“ rozbrečel se už málem Mikel. „V Sintonově řece, tak jsi to sám říkal. Jenže pak jsi odešel, aby sis na to ohlásil zábor. Tak jsi to napsal v tom dopise, cos nám ho tam nechal. A říkals, že pomůžeš tátovi najít to, co měl schováno v palubním deníku Tří lilíí. Copak jsi tohle taky zapomněl, Pate?“

„Paměť mi už neslouží, jak mi sloužila,“ řekl muž a jazykem si přendal cigáro z jednoho koutku úst do druhého. „Tři lilie?“ řekl a přimhouřil oči.

„Právě že Tři lilie!“ odsekl Mikel, protože tohle už ho rozzlobilo. „A stejně jsi Pat, přestože ses oholil a koupil sis nové kalhoty a vpředu sis dal ostříhat vlasy. Nebo si nepamatuješ ani tohle?“ řekl Mikel a vytáhl z kapsy moníka.

„Vida, tabatěrka,“ řekl muž. „Lituji, ale nešňupám.“

Mikel cítil, jak se mu až někde v krku mísí vztek a pláč. Vytrhl z kapsy dopis a přidržel jej muži před očima.

„A co tohle, tohle jistě taky nepoznáváš, co?!“

Muž vzal cigáro do jedné ruky, dopis do druhé. Pak vytáhl z kapsy lupu.

„Jsem kapánek krátkozraký, víš, Bille.“ Zamlaskal a dal se do čtení. Chvilku dokonce četl nahlas: „A proto jsem si usmyslel tohle,“

mumlal. „*Můj starý kamarád Johanes Petrus Mikelson by mohl potřebovat pomoc s tamtím, však víte ...*“

Pat znovu ztichl, díval se do stropu a bručel: „– Co jen to má znamenat, tohle *s tamtím, však víte?*“

Mikel zatíнал pěsti.

„To ty moc dobře víš, a jsi Pat!“ křičel. „Přestože děláš jakoby nic a oholil sis fousy. A cos řekl tehdy večer v loděnici, když jsme ze skryše vytáhli palubní deník, to víš stejně dobře jako já. Jen nekoukej do stropu a nezamlouvej to, Pate O'Briene. Protože já to slyšel na vlastní uši, jaks říkal: Já si myslím, že Petrus Johanes Mikelson měl všechno své zlato z Klondyke schované v desce tady té knihy, tak jsi to řekl. A pak jsi řekl: Jestli budeme my tři držet pohromadě, tak to určitě najdeme, to je jistá věc, tak jsi to řekl. A den nato, když jsme přišli do loděnice, tak jsi byl fuč. Ale jednou jsi to napsal a já to mám černé na bílém, i když jak se dostal dopis do tesařovy kapsy, to teda nevím. Ale tvůj dopis to je. A moník zrovna tak, i když neumí mluvit víc než moje boty. Všechno to byla lež a tady ho máš, jen si ho vem!“

Mikel praštil moníkem o zem a dal si ruce přes obličej. V chalupě nastalo ticho, že bys uslyšel spadnout na zem špendlík. Venku na dvorku stála Ulrika s čumákem vzhůru a bečela steskem po Bobovi.

Někdo pohladil Mikla po vlasech. Byl to muž.

„Bille,“ řekl. „Víš co, Bille, já ti povím, jak to je. Nebreč už. Já ti to všechno povím.“

Mikel vzhlédl. Oči měl červené, ale zařal zuby.

„Já nebrečím,“ řekl. „To si nenamlouvej.“

„To je v pořádku,“ řekl muž. „Ale přidrž se stolu pro případ, že bys dostal chuť spadnout ze židle. Máte tu tvrdou podlahu.“

Ale tvářil se přitom vážně. Oči měl přimhouřené, rty sevřené.

„Víš, Bille, Pat umřel,“ řekl muž.

Kdyby teď na podlahu spadl špendlík, zaznělo by to jako rána z děla. Nejdřív Bob, a teď Pat. To bylo na Mikla za jediný den trochu moc.

„Umřel?“ hlesl.

„Dočista umřel,“ řekl muž. „Je mrtvější než kámen, a hned pochopíš proč, Mikle.“

„Praskl pod ním led?“ vydechl Mikel.

„Něco horšího,“ řekl muž. „Na ledě byly stopy, které skončily tam, co led končí. To mi řekli lidé na ostrovech. Ale byly to Simonovy stopy. A vedle nich ležela jeho píka na led. Na násadě bylo vyryto S. H.“

Mikel se štípl do stehen. Ale páliło to: nespí tedy. Bob, Pat, Simon Hlupák. Kdo bude další?

„A kdo zabil Pata?“ zeptal se Mikel.

Muž, který nebyl Pat, vyplivl zhaslý oharek cigára a kousl se do rtu. Zamrkal, ale ne proto, že by se mu dostal kouř do očí.

„Nikdo,“ řekl. „Protože Pat O'Brien vůbec nebyl. Nekoukej na mne s otevřenou pusou, Mikle, a sedni si. Třeseš se jak osika.“

Ale Mikel radši zůstal stát. Ostatně teď půjde ven, šeptal. Venku po něm křičí ovečka, a vůbec ...

Ale muž, který nebyl Pat, ho vzal kolem ramen. Tvářil se ještě vážněji než před chvílí. Vypadal trochu unaveně, ale v rukou měl sílu.

„Teď nikam nechod', Mikle Mikelsone,“ řekl. „Posad' se!“

„Já si sednu, kdy budu chtít!“ rozkřikl se Mikel. „Nech mě na pokoji!“

„Já tě chápu,“ řekl muž. „Řekl sis: ten Pat mi najde tátu Mikelsona, prima tátu Mikelsona, co sis ho tamhle na pohovce vysnil! Hlupáku! Řeknu ti jednu věc: tvůj táta byl uličník a do větru! Z toho se nevykroutíš, Mikle Mikelsone, ať děláš co děláš. Opravdický budižkníčemu to byl! Jakápak by to byla radost, dostat takového tátu zpátky domů, smím-li se ptát?“

Mikel sebou škubal, ale muž ho pevně držel.

„Teď mi odpověz poctivě a čestně, Mikle Mikelsone,“ řekl. „Kdyby teď tvůj táta přišel domů jako tulák, chudý jako kostelní myš, copak bys mu hnedka výběh naproti a skočil mu kolem krku, he? Roztrhaný jako hadrář a bez halíře v kapse, to by ses měl čím chlubit před kluky ve škole, he? Koukněte, tohle je můj táta! Řek bys to tak, Mikle Mikelsone? Dříve námořník bez hodnosti na brize Tři lilie, toho času ztroskotaně! Řek bys jim to tak? Právě se vrátil domů a má pytel hadrů ze starých plachet a dvanáct örů v mědi! Ne ne, Miklouši, uplivil by sis před ním a dost!“

Mikel se kousl do rtů, srdce mu bušilo.

„O takovém otci bys pěkně mlčel a ještě by ses styděl, že ho máš, tak je to,“ pokračoval muž. „A proto je nejlepší, že Pat umřel.“

„Ne ... ne,“ koktal Mikel.

„A co bys teda udělal,“ řekl muž a v jeho hlase byl skoro strach.

Mikel se díval na muže, který nebyl Pat, pak na fotografii táty Mikelsona na zdi, plnou mušinců, a do očí se mu nahrnuly slzy. Myslel na bílého koně, na kterém nikdy přes žádný Strmý Klev nepojedou, a na všechny usmrkance ze vsi, kteří žádný dlouhý nos mít nebudou.

„Uvařil bych mu kafe,“ řekl tiše, „a dal bych mu najíst, kdyby měl hlad. A pak ...“

„Pak?“ řekl muž, který nebyl Pat.

„Pak bych mu ukázal, co mám schováno v duté jabloni dole u dřevníku.“

„A copak to je, Miklouši?“ řekl muž hlasem tišším než šepot.

„Vlastně jsem to chtěl říct jemu a nikomu jinému,“ řekl Mikel.

„Ale mám tam deset stříbrných tolarů, co jsem dostal od pana učitele Esberga, když se před dvěma lety Tua-Tua probořila ledem a já ji vytáhl. Položil jsem na to kyselá jablka, aby nechytly rez, to prý se má.“

„A co bys s těmi tolary udělal?“ řekl muž.

„Ty dám tátovi,“ řekl Mikel. „Jestli je bude chtít – a jestli bude chtít mě. Já mám na pravé noze zaječí pracku, na to on asi zapomněl. To bude to nejhorší, až mu o tom budu muset říct. Třeba si uplivne a půjde ode mne a bude za mnou pokřikovat fuj, Zaječí pracka, jako ti ze vsi.“

Muž si zapálil další cigáro, jenže se mu do očí dostal kouř.

„Kdybych byl na jeho místě, tak bych od tebe nešel,“ řekl nepevným hlasem. „Deset tolarů není maličkost. A ostatně Petrus Johanes Mikelson přeci taky nepřišel domů tak úplně bez ničeho, ne? Tak jsi to přeci říkal? I když to shrábl Simon. Třeba to schoval do nějakého dutého stromu právě tak jako ty.“

Stál jednou rukou opřený o pec a ne a ne se zbavit toho kouře z očí.

„Takže jak říkám,“ řekl a utřel si obličej rukávem kabátu. Chomáč

pavučin s levé tváře mu přitom spadl na podlahu.

Mikel seděl s rukama v klíně a jenom zíral.

„Ale co by na to odpověděl Petrus Johanes Mikelson a co by udělal, to ví jen on sám,“ řekl muž.

Najednou zařval:

„Postav na kafe, Mikle Mikelsone, a nebreč tu jak stará bába! Jámám v tašce něco k jídlu!“

Mikel po něm zašilhal, ale jenom trochu, protože tohle bylo poprvé v životě, kdy uviděl dospělého chlapa brečet. Bylo toho dne takové podivné počasí a obloha samý mrak. Slunce zacházelo a zase vycházelo. Právě v tom okamžiku zasvitlo do okna přímo na fotografii táty Mikelsona na zdi. Za mušinci a špínou bylo vidět široký, bezvousý obličej s úzkými štěrbinami šibalských očí. Přestože byla fotografie tak stará, bylo to jasně vidět: Petrus Johanes Mikelson měl na levé tváři bradavici.

Muž u kamen ji měl taky.

„Vrátil jste se domů a už tu zůstanete, táto?“ zašeptal Mikel.

„Už tu zůstanu navždycky, Miklouši,“ řekl muž u kamen.

Dvacátá druhá kapitola

KDO JE TO JOACHIM?

Co teď měla říkat babička Tuvesonová?

Nevěděla o ničem, ani že je Strmý Klev vejpůl, ani že se táta Mikelson vrátil domů.

Prostála celý den v ovčinci statkáře Sintora a stříhala ovce. Ovce křičely, protože komupak by se líbilo nechat se na jaře, když je taková zima, jako byla ten rok, ostříhat úplně dohola? Babička stříhala, nasypala na rány popel a přitáhla si další ovci.

K obědu dostala v Sinatorovic kuchyni jednoho sledě a bramboru, protože tehdy se chudáci museli spokojit s málem. Pokud měla žízeň,

mohla se napít vody.

Tak se tedy, unavená a celá sehnutá, belhala kvečeru po Strmém Klevu dolů. Bob jí nepřiběhl naproti jako obvykle. Asi si leží u kamen, řekla si, a chytá blechy v kožiše.

Z komína se kouřilo. Vida, pokyvovala hlavou, Mikel postavil na kamna vodu na brambory, to je dobře, má ve spíži plátek slaniny, to si pochutnáme. Kdyby jí nedělala starosti chalupa, byla by teď dokonale spokojená. Ale za dva dny přijdou bourat. A novou chalupu nevypláčeš.

Dveře zavrzaly, když je unavenýma rukama otevřela, brzy bude po nich, po dveřích i po domku.

Na prahu zůstala stát a jenom zírala. Na stole bylo prostřeno, prejt, salám, sýr, čerstvě napečený chleba, ze kterého se ještě kouřilo, na kousku papíru slanina, z níž kapal tuk. I máslo bylo, a voněla tu káva. Ale pořádná zrnková káva, ne taková ta černá brynda, co ji chudí lidé praží z žita.

Babička si řekla: Umřela jsem a teď jsem přišla do nebe, ale kdopak se postará o chlapce?

Pak ale před sebou uviděla Mikla živého a s plátkem slaniny v ruce, a řekla si: Taky umřel, chudinka dítě, a je v nebi, nebo že bych byla naživu? Jak to vlastně je?

Bylo toho na ni moc, musela si sednout. Naštěstí jí někdo přisunul židli. A řekl:

„Dáte si do kafe pořádný kus cukru jako kdysi, máti, že jo?“

Babička si řekla: To je hlas mého syna, nebožtíka Petra Johanese, co se utopil u Darnerartu, všichni jsme po smrti a v nebi se pije jenom zrnková káva, to se pozná hned, jak voní.

Pak byla najednou dočista při sobě, i když jí ještě pořád šla hlava kolem, seděla u stolu a nalávala si kávu z hrníčku na talířek a srkala.

Má člověk věřit vlastním očím, nebo nemá? Babička věřila. Naproti ní u stolu seděl Petrus Johannes Mikelson a v koutku úst měl cigáro. Vrátil se domů po osmi letech, to je dlouhá doba. Babička si krapet poplakala, mezitímco čekala, až jí káva trochu vychladne.

„Tak vidíš, Mikloušku, táta se ti vrátil domů,“ řekla.

Mikel seděl u kamen a měl takovou radost, že v životě takovou nikdy neměl, a přesto to nebyla jen a jen radost, co cítil.

„Tys ho neviděl skákat dva sáhy hluboko do vody, když jsem mu do ní hodil namaštěný kámen,“ říkal tátovi Mikelsonovi. „To byl pes, jakého hned tak nenajdeš, to ti povím. A víš, co potom řekl Mandus Koukejven?“

To táta Mikelson nevěděl.

„Tak teda on řekl, že to viděl, když to bouchlo. Bob právě seděl na kameni a ocas mu čouhal nahoru, říkal, a křičel, až se hory zelenaly: Z cesty, z cesty, já jsem bezzubý psisko, na cestě do Španihel! Proč jen musí všichni dospělí v jednom kuse lhát?“

„Všichni?“ řekl táta Mikelson a díval se do stropu.

„Ty taky,“ řekl Mikel.

„No to se ví, když už o tom mluvíš,“ odkašlal si táta Mikelson, „že sem tam si jeden trochu zalhal, to asi všichni, pro dobrou věc.“

„Jako třeba když jsi vyprávěl o tom černochovi na lodi do Austrálie?“ řekl Mikel.

„Třeba,“ řekl táta Mikelson.

„Nebo když sis vymyslel to o tom moníkovvi, co umí mluvit,“ řekl Mikel.

„To taky,“ řekl táta Mikelson. „Ale pokud by šlo o ten palubní deník, tak o tom jsem říkal jen samou pravdu, každé slovo. Kdybych na něm u Darnerartu nebyl vyplaval na břeh, tak jsem tu teď s vámi neseděl. A když jsem se tam u toho majáku dostal z vody ven, tak první, nač jsem pomyslel, bylo, že ta kniha přináší štěstí. To jsem si tehdy řek. A od toho dne jsem bez ní neudělal ani krok. Až na zlatá pole v Klondyke jsem ji měl s sebou. Chtěl jsem se totiž vrátit domů jako pán, víte! A ne jako trhan!“

„Když už je o tom řeč,“ řekla babička, „co to vlastně bylo v těch deskách za krámy?“

„Copak jsem vám to nevyprávěl?“ řekl táta Mikelson.

„Hrouda zlata?“ hádal Mikel.

„To ne, ale krabička z červeného skla,“ řekl táta Mikelson.

„Červená?“ zeptala se babička.

„Se šroubovacím víčkem, koupená v Chicagu,“ řekl táta Mikelson. „Víte, to bylo takhle: hroudy zlata nerostou na stromech, dokonce ani v Klondyke. Když člověk tři týdny dře jako otrok, tak má v nejlepším případě tolik zlata, co se mu vejde za nehet malíčku.“

Když rýžuje sedm let, tak teprve může vyrýžovat tolik, že to vůbec stojí za to doběhnout do banky a vyměnit si to za normální bankovky. Takové bankovky, co se za ně dá postavit chalupa na Strmém Klevu, takže si pak na ně dává sakramentsky pozor. V Americe je spousta zlodějů a všelijakých otrapů. A hledat něco takového ve starém palubním deníku, to nikoho nenapadne. Takže vezmeš bankovky, složíš je do skleněné krabičky a schováš do palubního deníku. A pak sbalíš svých pět švestek a jedeš domů. Celou cestu se ti tak stýská, až tě z toho rozbolí břicho. A když pak s tebou nakonec taková mizerná loď, co jezdí jenom tady v zálivech a co s ní jedeš poslední kousek cesty, když ta s tebou nakonec najede na mělčinu a ještě k tomu úplně u břehu, kde ses narodil, tak to už potom přestává všecko. To pak už nevíš, co by sis počal.“

Táta Mikelson vyndal z ohně třísku a připálil si cigáro.

„Když to loď strhlo zpátky, tak spad palubní deník do moře. Ale kdybyste si mysleli, že si Petrus Johanes Mikelson začal zoufat, tak to byste ho znali moc špatně. Jedno věděl: ta kniha už jednou vyplavala na břeh a může vyplavat i podruhé. Jenže tentokrát šlo o to zjistit, kde je jí konec. Povídám si: nejlepší bude přijít jako cizí člověk. Nechal jsem si narůst dlouhé vlasy a fousy. Petrus Johanes Mikelson se proměnil v Pata O'Briena. A ten si to den před Štědrým večerem šlapal kolem Strmého Klevu, aby zahájil pátrání. A teď sedí tady u vás a je z něho zase Petrus Johanes Mikelson.“

Slunce zapadlo a v kuchyni se sneslo šero.

„Jsi vítán, Petře Johanesi,“ řekla babička. „Ale dobré noviny pro tebe nemám. Pozítří přijde Sintor. Barák dá zbourat a přestavět na ovčinec.“

Tátovi Mikelsonovi vypadlo cigáro z úst.

„Co...?“ řekl.

„Takže budeme muset vynést nábytek na dvorek,“ pokračovala babička.

Táta Mikelson se naklonil přes stůl s hlavou v ruce a zamumlal:

„Za dva dny, ten to ale bere hopem, a ještě k tomu na ovčinec.“

Pak vyndal cigáro z úst, díval se do stropu a najednou zase byl sám sebou.

„Mně se zdá, že je tesař Grile doma a že se probudil,“ řekl.

„Doběhnu na chvílku k němu. Čtyři ruce dokážou víc než dvě. Osm let jsem ho neviděl. Nebude na škodu si trochu popovídat.“

„O čem, Petře Johanesi? Snad nemáš za lubem nějakou rošťárnu?“ strachovala se babička, která si všimla, jak tátovi Mikelsonovi nějak podivně zasvítilo v očích.

Táta Mikelson vytáhl moníka z kapsy, zamrkal na Mikla a foukl do rýhy.

„O Joachimovi,“ řekl.

Dvacátá třetí kapitola

PLUJE VE VZDUCHU A NE PO VODĚ?

Jsou zábavnější věci na světě než koukat na prázdný košík pro psa. Zvláště když člověk ví, že v tom košíku už nikdy žádný pes lehávat nebude.

Mikel si vzpomněl na tesařovu pušku a byl rád, že už může vyběhnout z chalupy a doběhnout k mohyle, čeledíni odešli. Ale puška ležela tam, kde ji nechal.

Nad mořem zapadalo slunce a hladina rudě zářila. Hodil si pušku přes rameno a šel k loděnici. Zamčeno nebylo, ale přesto tam vlezl dírou v podlaze. Na oknech ještě visely pytle a na příhrádce nad postelí blikaly ve tmě z nedodělaných lodí červené svítlny.

Mikel si dřepel na postel a přemýšlel. Simon Hlupák leží někde na dně zálivu. Teď už nemělo smysl křičet: „Cos to, Simone, udělal s tátovou červenou krabičkou s americkými bankovkami? Potřebujeme je, budou nám bourat barák!“ Za dva dny začnou Starý hostinec bourat, i kdyby se stavěli na hlavu.

Mikel strčil pušku pod postel, vzal palubní deník do klína a začal listovat; jak jen jej mohl táta Mikelson nechat tady, když s ním spal pod hlavou celých osm let!

Palubní deník vedený na brize Tři lilie, obsah 95 folií, stálo na

první stránce. Folie, to asi budou archy, řekl si. Počítal na prstech, vyplněno bylo jenom čtyřiadvacet archů. Zbývalo šedesát osm archů. To nesouhlasí. Tři chybějí. Listoval až na konec. Poslední tři byly vytrženy.

Simon jimi zatopil v kamnech, řekl si a zastrčil knihu zpátky.

Pak ho zalil studený pot. Třeba Simon schoval krabičku s americkými bankovkami v loděnici! Že na to nikdo nepomyslel?!

Mikel se vrhl na kolena a vytahal všechno, co bylo pod postelí. Kromě mušlí všech velikostí a rezavých háčků a rozbitých knoflíků od kalhot tam byla jenom harmonika, zpěvník bez desek a hodiny s kukačkou.

Mikel zase všechno šoupl zpátky, ale jen se nevzdávat! Lezl po podlaze a prohledal ji od jednoho konce ke druhému třikrát za sebou s otevřeným nožem v ruce, protože ve štěrbinách mezi prkny by se mohlo skrývat ledacos. Ale nedosáhl ničeho jiného, než že si nadýchal plné plíce prachu.

Pak přišel na řadu stůl, s tím byl ve chvílce hotov. Talíř, zohýbaná vidlička, slupka od salámu a víc nic. Rozložil plachtu po podlaze. Nic.

Pak ještě zbývala kredenc. Tam byl soudek soli a pár brýlí bez obrouček.

Mikel vzdychl, měl po naději. Nemělo to smysl, krabička leží určitě na dně zálivu.

Ale vzpomněl si na přihrádku. Postavil si na postel stoličku a vylezl na ni. Blikaly na něho svítílny ze tří lodí. Kromě vyřezávaných lodí tam byly jenom staré knoflíky.

Stolička zakolísala a Mikel se musel chytit přihrádky, aby nespádl. Ve stěně zapraskalo. Než bys řekl švec, ležel na podlaze i s třemi polámanými loďmi a tím, co zbylo z přihrádky.

Posadil se a vyplivl z úst knoflík. Vedle něho ležela loď, přelomená vejpůl, hlavní plachta na zadním stěžni byla černá špínou, ale...

V příštím okamžiku popadl loď. Plachty nebyly z látky, ale z papíru. A papír byl z palubního deníku Tří lilií.

Ale to nebylo to nejpodivnější. Nevěděl, že Simon umí psát, zato teď to ví... Protože napříč plachtou stálo napsáno uhlem:

*Tahle loď je šiřatá, jak svezl se mi nůž,
ta má řervenou svítlnu, vřak nevypluje uř.*

To nemohl napsat nikdo jiný než Simon Hlupák. Mikel popadl druhou loď a pŕidržel si ji zádí proti světlu. Na hlavní plachtě stálo:

*Tahle loď je hrbatá a křívá jako veř,
ta má řervenou svítlnu, v moři ji nenajdeř.*

Mikel se kousl do rtu. Na třetí bylo napsáno:

*Tahle loď je řeredná jak vodník z peřejí,
ta má řervenou svítlnu, vřak pytel nechce ji.*

Chudák Simon. Nikdo o něm nevědeř, že umí psát verře. Říkali mu větřinou Blechatý Simon. Teď je po smrti. Zůstaly po něm tři nepodařené loďe, a to je všechno.

Mikel se chystal všechno naházet pod postel, kdyř našel jeřtě jeden stěžeň. Ale ten nepatřil k řádné lodi. Byl o mnoho delří než ostatní a hladce obrouřený. Plachty byly z nejlepřího plátna a nápis inkoustem. Mikel plachty narovnal a řetl:

*Tahle loď, ta svítívá za noci zelené,
ta pluje lehce ve vzduchu, ve vodě ale ne.*

V Miklovi hrklo: pluje ve vzduchu, ve vodě ale ne?

A pŕitom je to jenom stěžeň a plachty?!

Prohledal loďnici znovu, ale nenařel ani krabičku s americkými bankovkami, ani loď, ke které by se hodil poslední stěžeň. A musela to být pořádná loď, soudě podle stěžeňe.

Dobrou půlhodinu seděl na podlaze a pŕemýřlel. Slunce zapadlo za ostrovy a v loďnici se setmělo. Z malého okénka směrem k moři viděl hřeben y hor, jak zrudly, pak zmodrally, nakonec zřernally.

Naházel zbytky Simonovy flotily pod postel. Skulinou ve dveřích

za jeho zády protahoval vítr, až dveře skřípěly. Sáhl rukou pod postel a vytáhl pušku. Pluje ve vzduchu, ale ne ve vodě? říkal si. A kdepak je trup k té lodi?

Pak musel zvednout hlavu směrem ke dveřím a znovu naslouchat.

Co to mohlo být? Vlastně to vůbec nebylo jako zaskřípání – ale jako –

Skokem byl na nohou, vrazil do dveří. Do obličeje ho udeřil studený večerní vzduch. Nedostal ze sebe ani hlásku ...

Psi nemohou mluvit. Někdy ani lidé ne.

Byl to Bob!

Dívali se na sebe, chlapec a pes. Bob stál na třech nohách a čtvrtou houpal ve vzduchu sem a tam, jako by chtěl říci: „Jenom jedna je zlomená, ale stejně, Mikle Mikelsone, buď tak hodný a pomoz ...“

Mikel si k němu klekl a objal ho. Co mu bylo po všech amerických bankovkách, co jich na světě je!

Dvacátá čtvrtá kapitola

TÁTA MIKELSON ZALOŽÍ PRACH A MIKEL ZAPÁLÍ

Když Mikel později vyprávěl o tom, co se toho dne přihodilo, nikdy neříkal: ten den, co Mandus Koukejven rozstřílel Strmý Klev vejpůl. Neřekl ani: ten den, co se táta Mikelson po osmi letech vrátil domů. Ale řekl: ten den, co jsem přinesl domů Boba.

A po případě ještě dodal: ten den, co jsem mu na nohu přivázal tyčku, aby mu kost srostla, a co jsem došel na půdu pro pytel vlny, protože když má někdo zlámanou nohu, tak přece musí ležet na měkkém, ne?

Hlavní věc byla, že tu byl Bob.

Když se večer táta Mikelson vrátil od tesaře, tak ho hrozně moc

štípal do očí kouř z cigára. Na pytli s vlnou ležel Bob, namazaný bylinnou masťou zepředu i zezadu, a díval se na něho vlhkýma očima. Neviděli se celých osm let.

„Bobe...“ bylo jediné, co táta Mikelson ze sebe dostal. Dokonce si musel k němu sednout a přitisknout si jeho horký čumák na tvář. „Jen si představte, osm let,“ šeptal. „Bobe, staroušku! Ale teď už zůstanu doma, na mou duši.“ Bob odfrkl, protože se mu nelíbil zápach cigára. „Jestli chceš, tak to zahodím,“ prohlásil táta Mikelson.

O Joachimovi neřekl ani slovo.

Den nato nechal statkář Sintor rozstřílet mohylu na Strmém Klevu na cucky, ale po zlatě nikde ani stopy. Protože zbyl prach i zápalnice, křičel Sintor:

„Vrtejte dál! Vyhodíme do povětří celý kopec!“

Mandus Koukejven vrtal, až střepiny jen pršely. Statkář Sintor chodil sem a tam a kopal do vřesu, až kolem něho létaly celé trsy i s kořeny.

A pak to bouchlo. Déšť kamení a hlíny se snesl až ve vsi, o Starém hostinci ani nemluvě.

Oknem proletěl kámen jako pěst rovnou do tmy. Byla tam komůrka plná harampádí. Dveře byly zamčeny a nikdo k nim neměl klíč. Kdo by taky běhal do komůrky s harampádím pro kámen?

Jenže to byste zas neznali tátu Mikelsona. Právě stál na dvorku a štípal dříví. A než bys řekl švec, strčil ruku rozbitým oknem dovnitř. V okamžiku měl okno zevnitř otevřené a už zmizel v komůrce.

Když zas vylezl ven, držel kámen v ruce. Byl to šedočerný kámen a měl lesklý vryp. Táta Mikelson na něj plivl a pak jej leštil rukávem, přidržel proti slunci, a pak zavolal na Mikla.

„Vidíš, co to je?“ řekl.

„To se ví, kámen,“ řekl Mikel.

„Myslel sis, že to je zlato?“ řekl táta Mikelson.

„Néé,“ řekl Mikel.

Táta Mikelson zabalil kámen do kapesníku a řekl Miklovi, aby jej odnesl na půdu.

„To jsem tušil už dávno,“ bručel si. „Polož ho prozatím do staré truhly na šaty. Já tam za tebou přijdu.“

Mikel vzal kámen a zmizel na schodech.

Nezapomněl jsem vám říci, jak to vypadalo na půdě Starého hostince?

Visací zámek na dveřích byl prožraný rzí. Stačilo vystrčit skobu, na které visel, a byli jste uvnitř. Dveře za vámi zaskřípěly, protože na nich bylo nahoře péro.

Když jste vešli, zůstali jste chvíli bez hnutí a počítali do sta, abyste přivykli tmě. Šustilo to tam a kvičelo, jak myši zalézaly do děr. Když jste napočítali do padesáti, uviděli jste přímo před sebou babiččinu starou truhlu. Víko bylo pobité mosaznými plechy a uvnitř byly obrázky. Když jste napočítali sedmdesát pět, uviděli jste rozbitý tkalcovský stav, dřevěné saně a veliké bicí hodiny bez hodinového strojku a bez závaží. To byla babiččina pokladnička, ve které si schraňovala našetřené peníze. Bylo tu plno haraburdí a všelijakých prken. Příklop na střeše byl zanesený špínou a pavučinami, pronikalo jím jen nepatrně světla. Když jste napočítali do sta, uviděli jste na hřebíku viset sváteční oblek táty Mikelsona. Kabát, vestu a kalhoty. Pod tím sváteční boty. Všechno jako by tu čekalo. Pokud tu bylo dost šero, mohli jste si myslet, že tam stojí sám táta Mikelson.

Sem donesl Mikel kámen. Za chvíli tu za ním byl táta Mikelson. Byl v ponožkách, bez bot a měl na sobě jen spodky. Sváteční oblek visel na svém místě. V okamžiku měl táta Mikelson kalhoty na sobě. Navlékl si vestu i kabát. A nakonec boty. Seděly mu báječně.

„Tak a je to,“ řekl. „Položil ten kámen do truhly na šaty, jak jsem ti řekl?“

„Ano, až na dno,“ řekl Mikel.

„Dobrá, třeba přijde vhod,“ řekl táta Mikelson. „Teď to může bouchnout, kdy chce.“

„Bouchnout?“ řekl Mikel s pusou dokořán.

„Pšššt.“ Táta Mikelson si dal prst na ústa. „Máš sirky?“

Mikel u sebe žádné neměl, ale mohl pro ně doběhnout.

„Dobrá,“ řekl táta Mikelson. „Víš, když je třeba svatba nebo při jiných slavnostních příležitostech, tak se střílí z děla. To tomu dodává tu pravou náladu. A statkáři Sintorovi by docela určitě bylo smutno, kdybychom taky trochu toho prachu nevystříleli, až zítra ráno přijde bourat. Sedni si, já ti to vysvětlím.“

Mikel si sedl na babiččinu truhlu. Táta Mikelson v šeru šibalsky

blýskal očima.

„Zítř ráno,“ řekl, „až dojde statkář Sintor až na dvorek, vyběhneš sem nahoru. Ale nikomu ani muk.“

„Kdepak, čestné slovo,“ řekl Mikel.

„Ani babičce ne, ta by dělala kravál. A musíš mít s sebou zápalky.“ Táta Mikelson něco vytáhl z kapsy, vypadalo to jako kornout. Uprostřed byl kornout stažený hrubým provazem a na jednom konci se houpal kus zápalnice. „Neboj se toho, trochu to bouchne a pak se z toho vyvalí kouř, nic víc. Hlavní věc je, aby statkáři Sintorovi nebylo smutno. Pochopils?“

Mikel se díval na zápalnici a myslel na sirky.

„A já to mám zapálit?“ řekl.

„Až uslyšíš kýchnutí,“ řekl táta Mikelson. „Dřív ne. Přitáhneme truhlu až k okénku ve střeše. Pak tam dosáhneš. Pro jistotu okénko trochu pootevřeme. Tenhle sáček s prachem, co zítř Sintora kapánek rozveselí, ten zastrčíme za tašku ve střeše hned vedle okénka. A až někdo kýchne, tak zapálíš zápalnici. Rozuměls?“

Jak by ne, Mikel rozuměl moc dobře, jenom nechápal, jakoupak z toho může mít Sintor radost, když to na střeše Starého hostince bouchne. A kromě toho byl toho názoru, že by bylo daleko lepší, kdyby táta Mikelson přišel na nápad, jak to zařídit, aby je nikdo z domku nevyhazoval.

Když se vrátili do kuchyně, seděla babička na židli s kapesníkem na očích a plakala. V obličejí měla tolik vrásek, kolik bylo ve stole rýh.

„Tak teď abychom už začli vynášet věci na dvůr,“ lkala. „Bůh nám pomoz, kdepak složíme hlavu?“

„Jen žádný spěch,“ řekl táta Mikelson. „Právě jsem si byl promluvit s Joachimem. On říká, že se to nějak urovná.“

„Propáníčka, Petře Johanesi, kdopak je to Joachim?“ stkala babička.

Táta Mikelson vytáhl z kapsy moníka, zamýšleně se na něj zadíval a zafoukal do rýhy. „To kdybych já věděl,“ řekl.

Příští den ráno byla obloha bez jediného mráčku. Chundelaté obláčky se stahovaly k moři. Podél břehu se na vodě pohupovala první hejna kajčích mlád'at. Táta Mikelson se oblékl do svátečního a

sedl si na zápraží.

„Neměli bychom už začít vynášet věci, Petře Johanesi?“ kňourala u okna babička. „Můžou tu být každou chvíli.“

„Jen žádný spěch,“ řekl táta Mikelson.

Tesař spal, přestože už šlo na jedenáctou. A na dvorku se prozatím nedělo nic. Když slunce stálo rovnou nad Strmým Klevem, přišla Tua-Tua. Udělala před tátou Mikelsonem pukrle a řekla:

„Už přestali střílet mohylu. Nenašli tam než kamení.“

„Tak to chodí, když někdo střílí zábor, který patří jinému,“ řekl táta Mikelson. „Ostatně kamení je taky k něčemu. Máš náplast ještě na ruce, jak vidím. Ode dneška za čtrnáct dní si ji můžeš sundat.“

„Ano,“ vydechla Tua-Tua.

Táta Mikelson vytáhl své niklové cibule.

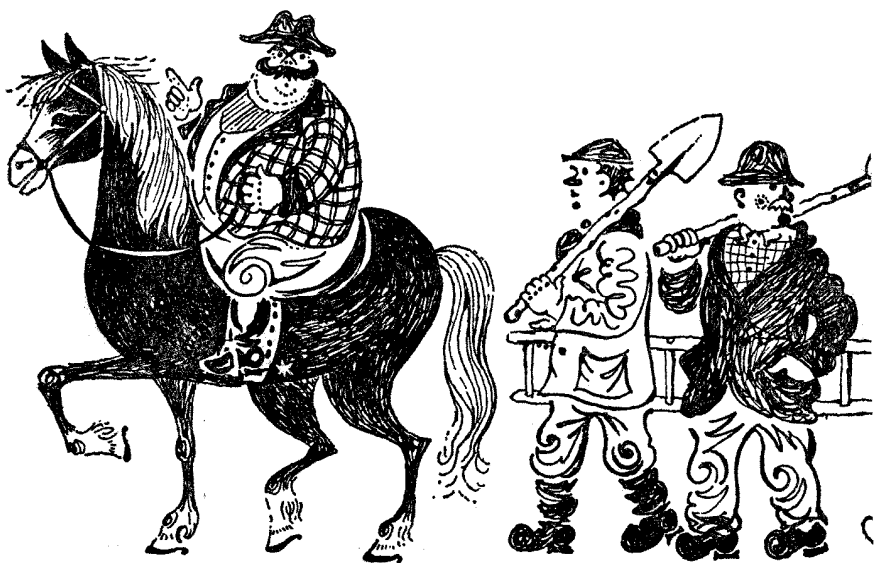
„Už tu budou co nevidět,“ řekl. „Když budeš hodná, smíš s námi do loďky.“

„Do jaké loďky?“ řekla Tua-Tua.

„Do té, co v ní pojedem na Holm,“ řekl táta Mikelson a snížil hlas. „Řeknu ti, že tenhle barák přijde vystřelit do povětří, tak je to. Ale nikomu ani muk. Může za to Joachim.“

Tua-Tua otevřela pusu dokořán.

„Vy ... vy ... vystř....“ zakoktala.

Jenže táta Mikelson si mezitím položil prst na ústa.

„Mluvit stříbro, mlčet zlato, tak to stojí ve zlatokopeckém řádu. Zuj si boty a vylez v ponožkách tiše na půdu, najdeš tam Mikla. Pokud by někdo na dvorku začal křičet, tak vem babiččinu konvičku na smetanu, stojí ve spíži, a běž k můstku. Protože když se opouští dům, tak se má něco držet v ruce.“

Tua-Tua zahořela, až jí pihy zaplanuly jako dřepčící na bílém papíře. Ale pochopila, že by vyptávání nemělo smysl. Třeba Mikel něco ví? Udělala před babičkou, která se ukázala v okně, pukrle a s botami v ruce zmizela na schodech. A nato přišel statkář Sintor.

Na Strmém Klevu pražilo slunce. Sintor jel na svém koni Černá růže. Za ním spěchalo jedenáct čeledínů s rýči a železnými tyčemi přes ramena. Nesli si i žebřík. Babička si zalezla, málem až do kamen a přála si, aby neviděla na oči a neslyšela na uši.

A už dupala Černá růže po dvorku.

Táta Mikelson se sehnul, nožem zaklepal opatrně na okapovou rouru, načež se shora okamžitě ozvaly temné zvuky: Grile vstával z postele.

„Vida vida, statkář Sintor,“ řekl táta Mikelson a tentokrát kvůli tomu musel vyndat cigáro z úst. „A v pravé poledne. A počasíčko si člověk lepší ani přát nemůže. Na ryby, na ryby?“

Statkář Sintor zrudl, oči se mu zúžily.

„Co si to dovoluješ!“ zařval. „Kde máte nábytek?!“

„V domě,“ řekl táta Mikelson. „Když je západní vítr, tak to přináší smůlu bourat baráky. A tak jsem si řekl: radši to nechám na zítra.“

„Kdopak ti namluvil tyhle nesmysly?!“ zahromoval statkář Sintor.

„To Joachim,“ řekl táta Mikelson.

Statkář Sintor nebyl z těch, co plýtvají čas na zbytečné řeči. Seskočil s koně a křikl na čeledíny:

„Začnem střechem! Tašky nejsou k ničemu, ty házejte na zem! Pak okna. Opatrně, sklo přijde vhod do oken v kurníku!“

Táta Mikelson zařukal na okapovou rouru znova. Minutu nato byl tesař na dvorku. Měl na sobě jen jednu holínku, na druhé noze měl jen punčochu. Kalhoty si natáhl přes noční košili, ale pusou měl nabroušenou hned od prvního okamžiku.

O zeď už stál opřený žebřík a jeden z čeledínů po něm právě lezl nahoru. To se tesařovi nelíbilo.

„Copak se to tady děje!“ rozkřikl se.

„Bouráme!“ křičel statkář Sintor. „S tebou mám ještě nevyřízený účet, ale na to teď není čas. Z cesty, chlape, za chvíli začnou se střechy padat tašky!“

Tesař nejdřív zrudl, pak zbělel jako stěna. Pak se zhluboka nadýchl a řekl:

„Bourejte si, jak chcete, Malkolme Sintore. Ale jestli při tom bourání narazíte na nálož prachu a bouchne to, tak je to vaše vlastní věc. Já si myju ruce.“

„Jakoupak nálož?“ zahromoval statkář Sintor.

Ale tesař se už mezitím obrátil k statkáři zády. Odehnal tátu Mikelsona, otevřel dveře chalupy a křičel:

„Ženy a děti první do loďky! Honem, honem, tady jde o život!“

Pak vzal tátu Mikelsona za límec a jediným trhnutím ho vytáhl na nohy.

„Co se loudáš, Mikelsoně!“ křičel. „Koukej, ať je máš v loďce a honem s nimi na Holm, než bude pozdě! Kdybychom se už neviděli, tak sbohem.“

Statkář Sintor pustil tyč, kterou držel v ruce. Tua-Tua Esbergová vyběhla z chalupy a v ruce držela smetanovou konvičku babičky

Tuvesonové a tiskla si ji k hrudi. Rudé vlasy za ní vlály jako plamen.

„Vesla jsou v olšovi!“ křičel tesař za tátou Mikelsonem.

A to už vyběhla i babička. Sukně jí kolem nohou jen vlála. V náručí nesla Boba, který vyl jako vlk.

Statkář Sintor potemněl v obličeji, rty zabořil do kníru.

„Co to má znamenat, tohle běhání?!“ zahřměl.

„To je Joachimova práce!“ křičel tesař, který stál u dřevníku. Vypustil ovečku a zdálo se, že by radši přišel o krk, než by se i jen o krok přiblížil k domku.

„Jaký Joachim?“ křičel Sintor.

Tesař popošel kousek ke Starému hostinci. Třikrát si odplivl, jako by mu přes cestu přeběhly tři kočky.

„Jestli to chcete vědět, tak Joachim šel na Brockelský kopec střílet skálu,“ řekl tesař. „Když odcházel, tak tu zapomněl bedýnku patron.“

„Jaké patrony?“ křičel Sintor.

„Dynamitu,“ řekl tesař. „Patrony dynamitu přeci. Když odešel, tak toho zůstala na zápraží celá bedýnka. To bylo tehdy, jak babka Tuvesonová mluvila o těch červotočích.“

Statkář Sintor by byl zřejmě babku Tuvesonovou nejraději poslal do horoucích pekel. A tesaře s ní!

„O jakých červotočích?“ zahřměl.

Tesař skrčil nos, jako by se mu chtělo kýchnout. Zašilhal nahoru na střechu: okénko na střeše bylo pootevřené.

„Ty, co jsou v téhle chalupě,“ řekl. „Hryžou v trámech, takže člověk nemá chvíli klidu, ani v neděli, ani ve všední den. No, a babka Tuvesonová tvrdila, že prej červotoči nesnášejí zápach dynamitu. Tak to zkusíme, povídám já, a do zdi jsem porůznu navrtal díry, přesně řečeno dvaasedesát, a do všech jsem nacpal patrony dynamitu. Jsou to už tři roky. A včera jsem všude celý den ty díry hledal. Jenže tehdy jsem je ucpal hlínou, takže jsem teď nenašel ani jednu.“

Sintor pomalu měnil barvu. Předtím byl rudý a teď zas jako stěna.

„To ... to je všech ... všechno sam ... samá lež,“ řekl.

„To jsem říkal taky,“ přisvědčil ochotně tesař. „Přeci červotoči nezmizí jenom kvůli dynamitu. A taky že nezmizeli. A to máme zdi tak nacpané dynamitem, že když se jednomu chce kýchnout, tak aby

běžel za dřev... dřev ... dřevnííík,“ vymáčkl ze sebe tesař a odvrátil se.

Sintorovi v obličejí naběhly žíly.

„Takovéhle historky si vypravujte, komu chcete!“ zařval. „Dejte se do toho tam nahoře a bourejte!“

„Jen si bou ... bou ... bourejte,“ řekl tesař a kýchl.

První taška spadla se střechy: bááác – a rovnou do angreštu.

Nikdo neviděl ruku, kterou Mikel Mikelson pomalu a opatrně vystrčil z okénka ve střeše. Něco zasyčelo, ale ne hlasitěji než moucha, uvízlá v pavučině. Nato ruka Mikla Mikelsona zase zmizela.

„Pokračujte!“ křičel Sintor.

Na střeše natáhl čeledín ruku pro další tašku.

Vtom se ozval výbuch. Nad domkem se zvedl oblak kouře. Čeledín se pustil, klouzal po střeše dolů a strhával tašky s sebou, takže za ním zůstal prázdný pruh, načež vletěl rovnou do angreštu. Ostatních deset Čeledínů prásklo do bot a rozprchlo se jako peří ve větru.

Statkář Sintor zavrával a chytil se ohonu Černé růže, aby neupadl. Ale koně jsou lekavá zvířata a nemají rádi výbuchy. Koňský ohon vlekl statkáře Sintora až nahoru na Strmý Klev.

Tesař zůstal s rukama na bříše klidně stát.

„To byla ta první,“ řekl čeledínovi, který ležel v angreštu. „Teď jich už zbývá jenom jedenašedesát. Jestli s tím bude mít Sintor dost trpělivosti, tak je nakonec najde všechny.“

Na půdě seděl Mikel Mikelson s nosem přitisknutým ke sklu malého trojúhelníkového okénka. Viděl Černou růži i čeledíny uhánět do kopce. Viděl statkáře Sintora, který se nakonec ohonu Černé růže neudržel, pustil se, vstal a kulhal za ní.

Mikel čekal nehybně na místě celou hodinu, ale nikdo se nevrátil. Vytáhl nůž a vyryl do zdi: 1. máj 1892. Výbuch proveden. Mikel Mikelson.

Pak šel dolů do kuchyně a postavil na kamna kastrol s vodou na kávu.

Dvacátá pátá kapitola

JENOM PTAČÍ VEJCE

Květen byl pryč, sasanky už odkvetly. V noci voněly chaluhy a konvalinky a Strmý Klev byl posetý pampeliškami.

Mikel stál s vykasanými nohavicemi ve vodě u Simonovy loděnice a sbíral do plechovky od klihu modravé mušle. Bělce berou nejlíp na mušle a Mikel a táta Mikelson se chystali na ryby, jen co slunce vystoupí nad hory na západní straně. Pak berou.

Tua-Tua seděla na můstku před loděnicí a prohlížela si zelenou náplast na ruce. Měla ji tam už pomalu celých pět měsíců, takže už celá zčernala. Mikel vykládal o Joachimovi.

„To se rozumí, že to všechno byla lež,“ řekl. „Copak tu byl před třemi lety nějaký střelmistr, který by tu byl zapomněl dvašedesát patron dynamitu? Pro jistotu jsem dnes ráno, když ještě všichni spali, prohledal na půdě nožem celou zeď. Nebyl tam ani jediný kousek dynamitu.“

Mikel strčil ruku až po rameno do vody a vytáhl celý trs muší.

„I když na druhé straně zase je to tak, víš, že není lež jako lež. Kdyby si táta a tesař nebyli vymysleli to o tom Joachimovi a kdybych tam nahore nebyl vystřelil z okna, tak by ze Starého hostince nezbyl než komín. Tak je to.“

Tua-Tua si drbala ruku kolem náplasti a prohlásila, že v takovém případě se podle jejího názoru lhát smí.

„Myslíš, že se vrátí, Mikle?“ řekla.

„Kdo?“ řekl Mikel a brodil se zpátky na břeh.

„No přece Sintor. A čeledíni.“

Mikel měl, jak se zdálo, na jazyku, že se nevrátí, ale pro jistotu řekl jenom „asi ne“.

„Kdyby se jen táta nebyl zbláznil,“ řekl a vyždímal si nohavice.

„Zbla ... zbláznil...?“ divila se Tua-Tua.

„Dočista se zbláznil,“ řekl Mikel. „Včera seděl celé odpoledne na půdě a obracel v rukou ten kámen, co měl uložený v babiččině truhle. Najednou seběhl dolů a křičel: Kdo ví, možná že jo! Pak chvíli chodil

po kuchyni sem a tam. Pak zas najednou zůstal stát a křičel: A možná že ne! A pak zas vyběhl na půdu.“

„Vážně?“ divila se Tua-Tua. „A co to je za kámen?“

„Ze Strmého Klevu,“ pokyvoval Mikel důležitě hlavou. „Vletěl k nám oknem, tehdy jak Sintor střelil mohyly.“

„A je tam na půdě ještě teď?“ ptala se Tua-Tua.

„Kdepak, to bychom aspoň věděli, co s ním je,“ řekl Mikel a začal si natahovat boty. „Ale dnes ráno zabalil kámen do šátku a odešel. Na dvorku se ještě obrátil a volal na mne: Co bys tomu řekl, kdybych se vrátil na bílém cirkusáckém koni?“

„Tak to se určitě zbláznil,“ prohlásila Tua-Tua. „Anebo to nějak souvisí s těmi americkými bankovkami. Co myslíš?“

Mikel zavrtěl hlavou.

„Jakmile jednou něco zmizí, tak je to pryč. Hledal jsem je všude, i v loděnici. Jsou pryč a hotovo.“

Mikel zašilhal směrem k loděnici a podpatkem boty nakreslil do písku plachtu. Svraštil čelo.

„Víš co,“ řekl tiše. „Vidělas už někdy loď, která v noci svítí?“

„To se rozumí, každá loď, která má svítílny, svítí,“ řekla Tua-Tua. „Mívají jednu na každé straně.“

„To je něco jiného,“ řekl Mikel. „Ale já myslím takovou, co plave ve vzduchu, a ne ve vodě.“

Tua-Tua se zamyslela.

„Kdes to slyšel?“ řekla.

„Jestli mi slíbíš, že o tom nikomu neřekneš, tak ti to prozradím,“ řekl Mikel. „Podívej!“

Klekl si do písku a nakreslil vedle sebe čtyři plachty. A mezitímco kreslil, vyprávěl o tom, co viděl v Simonově loděnici.

„Čtyři velké plachty, ale jenom tři lodě,“ řekla Tua-Tua. „Ta čtvrtá asi patřila k lodi, co plachtí ve vzduchu, a ne na vodě.“

„To se rozumí,“ řekl Mikel.

„A svítí ve tmě,“ řekla Tua-Tua.

„Svítílny jsou na všech Simonových lodích,“ řekl Mikel. „Ale na každé jenom jedna, ta červená.“

„Ale neplují ve vzduchu,“ řekla Tua-Tua. „A co myslíš, že to může mít společného s americkými bankovkami?“

Mikel zavrtěl hlavou.

„Vzpomněl jsem si na to jenom tak,“ řekl zachmuřeně. „Já abych teď myslel na všechno, když to takhle vypadá s tátou a s chalupou a tak vůbec.“

„Svítil v noci a pluje ve vzduchu, ale ne na vodě?“ mumlala zamyšleně Tua-Tua.

„Třeba bychom se měli zeptat tesaře,“ řekl Mikel. „Stejně k němu musím dojít, aby nám půjčil loďku. Jestli máš chuť?“

Nalezli tesaře u studny za Starým hostincem. Byl ve svátečním a právě si stříhal vlasy. V jedné ruce držel prasklé zrcátko, ve druhé Simonovy nůžky na stříhání ovcí. Zastrčil je opatrně za levé ucho a prohlížel se v zrcátku.

„Dbát na svůj zevnějšek, to se člověku vždycky vyplatí,“ řekl. „Jak vypadám vzadu?“

„Dobře,“ řekl Mikel. „Mohli bychom si večer půjčit loďku?“

Tesař zajel nůžkami za druhé ucho a řekl, že by to šlo. A jak prý vypadá po stranách, taky dobře?

Tua-Tua řekla, že podle jejího názoru vypadá pěkně ze všech stran. Tesař se na sebe do zrcátka zašklebil a řekl:

„Na počest dne, tak je to. Oholen, nehty ostříhané. Protože dnes je slavnostní den a doufám, haranti, že víte proč, ne? Jste vy ale pohani!“ Tesař vyndal z kapsy kabátu usmolený kalendář a hodil jej Miklovi.

„Dvanáctého května!“ křikl. „Čti, Mikle Mikelsone!“

Mikel četl:

„12 Č. Charlotta. Východ slunce 3,07 ráno.“

„A to ti nic neříká, Mikle Mikelsone?“ bručel tesař rozhořčeně.

„Čtvrtek, a slunce vychází ve tři hodiny a sedm minut,“ opakoval Mikel. „No a pak...“

„To je právě ono, že je Charlotty! Charlotty, no! Ale ty asi o nikom nevíš, kdo se jmenuje Charlotta, co!?“

„No jo, přece želva!“ vyhrkla Tua-Tua.

„To je dost. Copak nemá želva právo na svátek, Mikle Mikelsone, přestože se dožila sedmi set let a umřela a leží pochována? Vidíte, haranti, co to je, tohleto?“ Tesař něco vylovil z kapsy kabátu. „Ano, prázdná plechovka! A copak to držím v levé ruce, co? Pampelišky!“

Protože pampelišky ona měla ráda, a nejvíc ze všeho listí, pravda! A teď nabereš do plechovky ze studně vodu, Mikle Mikelsone. A pak půjdete se mnou ke kapli a ukážete mi, kde jste ji pochovali. Protože se patří dát tam kytky. A zazpíváte jí, protože Charlotta měla „hudbu ráda. A jde se!“

Tesař si zastrčil nůžky do holínky, Mikel si lehl u okraje studny a nabral do plechovky vodu, zatímco Tua-Tua seděla vedle něho a uhlazovala si náplast.

Minutku nato byli na cestě. Tesař dělal kroky jako velbloud. V obrovských kapsách kabátu mu chrastily prázdné láhve a háčky na makrely a olůvka a utržené knoflíky od kalhot.

„My jsme vlastně za vámi přišli, abychom se vás na něco zeptali,“ lapala Tua-Tua po dechu pět kroků za ním.

„Ptát se na věci, když je člověk neví, to je užitečná věc,“ řekl tesař.

„Chtěli jsme se na něco zeptat o jedné lodi,“ řekl Mikel.

„To rád slyším,“ řekl tesař.

„Takové, co svítí v noci, i když to vlastně jsou svítílny, co svítí,“ supěl Mikel. „Jenže pluje ve vzduchu, a to je na tom to nejhorší k pochopení.“

„A ne na vodě,“ funěla Tua-Tua. „Strýčku kormidelníku, vyjdete moc rychle, já vám nestačím.“

Tesař se zastavil a počkal.

„Plují ve vzduchu, a ne na vodě,“ bručel. „To jsem v životě neviděl. K čemu by byla voda dobrá, když ne k tomu, aby po ní pluly lodě? To jsou hlouposti! Tady máme Sledí kostel, jestli umíte nějakou pěknou písničku, tak spusťte!“

Před nimi se tyčily zakouřené zdi kaple a Tua-Tua začala:

*Zpívá, zpívá maminka,
houpy, houpy hou,
proč děťátko nespinká,
houpy, houpy hou.
Ptáček ve svém hníždě leží,
neví, houpy hou,
o císařích, o papeži,*

spí už, houpy hou.

„Ta je pěkná,“ řekl tesař a vstoupil. „Někdo by si třeba myslel: mrtvá želva, to přeci nic není. A co by ne? říkám já. Psi štěkají a baby žvaní, zato ona spala a držela hubu. Teď mi ukažte, kde leží, postavím tam tu plechovku.“

„Tady,“ ukázala Tua-Tua.

Ale Mikel, který tehdy kopal a místo označil, byl toho názoru, že to bylo o kus dál. Nakonec se dohodli, že to bylo asi tak uprostřed. Tesař tam postavil plechovku. Tua-Tua ještě zaspívala, tesař sepnul ruce a řekl:

„Chybíš nám, Charlotto. Ale sedm set let je pěkný věk. A tady aspoň máš vysoko do stropu.“

Všichni se podívali vzhůru. Kaple žádnou střechu neměla, ale vysoko nad zakouřenými zdmi pluly oblaky jako ovčí stáda na květnové pastvě. Copak obloha není taky strop? V noci přšelo a černý vrchol Strmého Klevu se leskl jako sklo.

Mikel se potom pokusil všechno vylíčit v knížce Denních událostí: jak tam stáli a dívali se do oblak a jak kopali špičkami bot do hlíny a vzpomínali na chudáka Charlottu, která zmrzla, a na Pata a na Simona Hlupáka a na to, co se stalo potom.

Ale sedm listů hodil do kbelíku na odpadky, než se mu podařilo něco sepsat. Nakonec napsal přes celou první stránku: VEJCE!!

Tesař by je byl málem rozdrtil holínkou, ale Tua-Tua ho včas chytila za ruku.

„Pozor, ptačí vejce!“ křikla.

„To je ale, co? To sem muselo spadnout z nějakého hnízda,“ řekl Mikel a zvedl je.

„Ukaž,“ řekl tesař. „To jsem si myslel, mládě je venku. Ale kde je hnízdo?“

Tři zarudlé obličej se obrátily k obloze a vtom se rozkřikla Tua-Tua:

„To z lodi, z lodi...! Hnízdo muselo být v lodi! Už to máme, Mikle! Teď jsme na to přišli...!“

„Co to blázníš,“ řekl Mikel. „Na co že jsme přišli?“

Tesař si nandal do úst dávku žvýkacího tabáku a nedůvěřivě koukal po děvčeti. Tua-Tua poskakovala dokola na jedné noze a vítězoslavně ječela.

„Ona chce říct, že je v kostelní lodi ptačí hnízdo,“ řekl. „Jako by to bylo kdovíco. Mláďata jsou už vylíhla. Nech toho poskakování.“

Tua-Tua zůstala stát a lapala po vzduchu. Vlasy jí jen vlály a pihy hořely. Dívala se střídavě na Mikla a na tesaře. Oči se jí zúžily na dvě štěrbinky.

„Před chvílí se tu někdo ptal,“ supěla, „co to je, co svítí v noci a pluje ve vzduchu místo na vodě! A teď tu stojíte a koukáte jak ovce!“

Mikel se znovu podíval vzhůru a ústa se mu pomalu otvírala.

„Poslyš,“ zašeptal. „Myslíš ... myslíš, že to je Simonova loď...? Ta, co k ní vyřezal ten čtvrtý stěžeň ...?“

Teď udělala Tua-Tua něco, co by od ní nikdo nečekal. Opřela si ruce o boky a tajuplně zamrkala.

„Myslím, že nejen stěžeň, Mikle Mikelsone,“ řekla. „Jen si to pořádně rozmysli, Mikle Mikelsone. Simon si na jednu věc moc a moc potrpěl. Jen si to rozmysli ještě jednou, Mikle Mikelsone. Něco ještě důležitějšího než stěžeň a plachty.“

Tesař vyplivl tabák, ještě než si stačil pořádně zažvýkat.

„Nechápu vůbec nic,“ řekl. „Rozumíš tomu, Mikle Mikelsone?“

Mikel přikývl, ale dostal ze sebe jen téměř neslyšitelné hlesnutí.

„Svítilna, vid’?“

„Ano, a z červeného skla,“ odpověděla Tua-Tua téměř šeptem jako on.

Dvacátá šestá kapitola

MIKLE, TEN TRÁM JE ZPUCHŘELÝ!

Bylo půl deváté a táta Mikelson ještě nebyl doma. Žádného bílého koně nebylo nikde vidět. Tesař šel spát, protože přemýšlení a dlouhé

procházky každého námořníka unaví. Babička seděla na zápraží a čistila k večeři bělice a Mikel a Tua-Tua sundávali vzadu za chalupou žebřík se střechy a nic na světě jim nemohlo pokazit náladu.

„To je dobře, že sem ze zápraží není vidět, aspoň se nebude vyptávat,“ řekla Tua-Tua. „Myslíš, že z toho tesař něco pochopil?“

„Kdepak,“ řekl Mikel. „Táta o té skleněné krabičce nikomu jinému nevypravoval než nám. Tesař si myslel, že to byla jenom nějaká hádanka. Pomoz mi to tady zvednout. To je ale tíha.“

Tua-Tua supěla námahou.

„Neutáhneme to.“

„Nejhorší je, že nám babička bude dělat potíže, až nás uvidí,“ lapal Mikel po dechu. „A stejně se po tom chodit nedá. Já vylezu nejdřív na zeď a pak polezu po trámu.“

„A potom?“

„To uvidíme,“ řekl Mikel. „Ale vezmu s sebou provaz. Zatím si povídej s babičkou, aby si toho nevšimla. Sejdeme se u kaple. Za čtvrt hodiny.“

Tua-Tua šla k babičce a Mikel doběhl na půdu, kde byl kolem truhly pětkrát dokola ovázaný provaz dobrých osm metrů dlouhý. Plížil se dolů do kuchyně, kde ve čtverečku, ozářeném z okna sluncem, ležel Bob a pochruoval. Mikel vylezl oknem, aby nemusel odpovídat na všelijaké otázky, a šel podél kopce ke Sledímu kostelu.

Tua-Tua už seděla pod kostelní lodí a koukala do povětří.

„Je to vysoko, Mikle.“

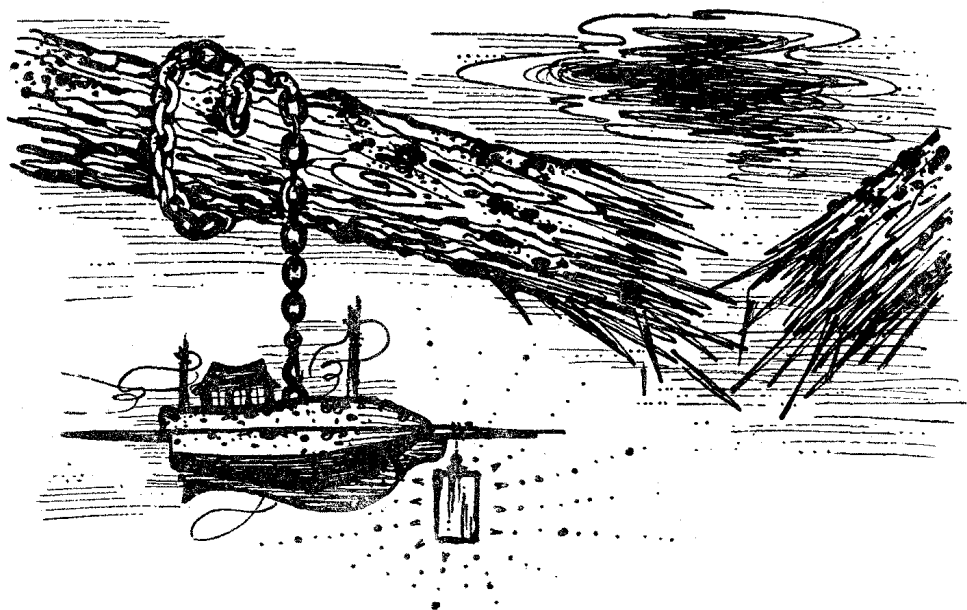
„To nevadí, jen když se tam po trámu dostanu,“ řekl Mikel.

Ovázal si provaz kolem ramen. „Po kostelních zdech se leze nahoru lehko,“ řekl, „jsou tam mezi kameny velké rýhy. Podej mi ruku, ze začátku to půjde ztěžka.“

Tua-Tua ho podepřela a za několik vteřin byl nahoře na zdi. Začal lézt po trámu k řetězu, na kterém visela loď. Červená svítilna ve večerním slunci svítila rudě jako krev.

„Dobrý Bože, ať je to ono,“ šeptala Tua-Tua, „ať je to ta skleněná krabička, ať jsou v ní ty peníze a ať se Mikel nezabije ... Ach!“ křikla. „Mně se zdálo, žeš ztratil rovnováhu, Mikle ...!“

„Měl jsem namále,“ lapal Mikel nahoře po dechu. „Trám je zpuchřelý, hrozně to v něm praská.“

„Nebylo by lepší poprosit tesaře, aby nám pomohl, Mikle?“

Mikel zavrtěl hlavou. Dostal se až k řetězu, lehl si na břicho a díval se dolů.

„Je tu hnízdo,“ řekl, „ale ptáci v něm žádní nejsou.“

„To se rozumí, mláďata z něho vyletěla,“ řekla Tua-Tua. „Vidíš, jestli to je ono, Mikle?“

„Asi je,“ řekl Mikel, „aspoň červené to je a správnou velikost to má taky, jenže...“

Posadil se rozkročmo, ovinul provaz kolem trámu a zavázal na uzel.

„Nebylo by bývalo lepší uříznout břízku nebo něco a sundat to s ní?“ soužila se Tua-Tua dole na zemi.

„Chci krabičku dostat celou. Drž mi palce, teď na to jdu.“

Pomalou začal šplhat dolů. Trám zapraštel. Slunce zapadlo do mraků a zešeřilo se.

„Pře ... představ si, Mikle, jestli praskne ...?“

Mikel neodpověděl. Byl teď v téže výšce jako loď. Trám při každém pohybu rukou zapraštel. Teď se musel jednou rukou pustit, aby krabičku vyndal.

Je to vůbec ta, kterou hledá?!

Mikel zasténal:

„Teď... teď ji držím ... aspoň myslím ...“

„Je to ona, Mikle?“

„Asi... asi je. Ale sedí pevně ...“

Trám zapraskal. Tua-Tua vykřikla a přitiskla si ruku na ústa.

„Uhni!“ křikl Mikel, „aby ti to nespadlo na hlavu, kdyby to prasklo!“

Dvě vteřiny, tři, čtyři. Tua-Tua se zase nadýchla a Mikel začal šplhat zpátky. Teď už s pomocí obou rukou. Červená svítlna byla z lodi venku. Ještě půl metru, a Mikel přehodil nohu přes trám.

Napůl propálené dřevo zapraštělo a loď se houpala jako v bouři.

„Sed' a nehýbej se, Mikle!“ křičela Tua-Tua celá bez sebe.

Mikel seděl rozkročmo a ani se nehnul. Celé dvě minuty ani prstem nepohnul.

„Pryč, jdi pryč,“ supěl... „Zkusím to znovu, mám ji v kapse.“

Začal se pomalu sunout ke zdi. Zbývaly mu dva metry, když trám praskl. Praskl právě vedle řetězu, na kterém visela loď. Jedna půlka spadla s velkým hlomozem na podlahu kaple jen několik metrů od děvčete. Druhá, na které seděl Mikel a na které visela loď, zůstala viset a trčela nakřivo do vzduchu.

Tua-Tua viděla, jak Mikel po něčem tápe rukama a koleny a jak se potom pomalu, centimetr za centimetrem sune směrem ke zdi. Ruce se blížily, ještě ...

V příštím okamžiku seděl rozkročmo na zdi a mohl vydechnout. Ruce se mu ještě třásly, ale už se jimi rozháněl po komárech a vesele se šklebil.

„A co svítlna, Mikle ...?“ křičela Tua-Tua, dočista bez sebe. „Máš ji, Mikle...?“

Mikel zvedl nad zdi ruku s něčím červeným a ve večerním slunci zasvítla lesklá ploška.

„Jenže ona to žádná svítlna není!“ křičel. „Je to červená skleněná krabička plná amerických bankovek!“

Dvacátá sedmá kapitola

CO SE VŠECHNO NAJDE V DUTÉ JABLONI

Mikel seděl na zápraží Starého hostince a čekal. Nad zálivem se smrákalo a babička už rozdělala oheň v kamnech. U moře je v květnu chladno. Dveře do kuchyně byly otevřeny a Mikel slyšel Boba, jak sebou ze spaní v košíku hází a chytá blechy.

Bylo zvláštní ticho. Ulrika odběhla do lesa. Tesař, ten jistě spí. A co asi dělá Tua-Tua? Ta asi sedí doma v kuchyni a vypráví panu učiteli Hartvigu Esbergovi o červené svítilně na kostelní lodi, která vlastně žádnou svítilnou nebyla, zato ...

Jenže si vlastně dali čestné slovo a rukoudáním potvrdili, že o tom nikomu neřeknou ani slovo. A když jednou Tua-Tua něco slíbí, pak...

Vyhlížel k loděnici a myslel na Simona Hlupáka, který se nakonec do Portugalska, chudák, nedostal. Vyřezával pěkné lodě, to mu nikdo neupře, a každou z nich obdařil červenou svítilnou. Dokonce i tu ve Sledí kapli, i když ta loď po požáru už za nic nestála a nebyla to Simonova.

A jaká to byla svítilna! Miklem projelo horko i zima, když na ni pomyslel, a zároveň radost i smutek. Tak podivně ho to zalechtalo v žaludku, když pomyslel, že už nikdy neuvidí Simona sedět v loděnici, vyřezávat loď, honit si ve vousech blechy a vyprávět o Portugalsku.

Kdo ví, jak by to s těmi americkými bankovkami dopadlo, kdyby palubní deník nevyplaval na břeh a Simon jej nenašel?

Mikel zvedl hlavu a naslouchal. Neozvalo se odněkud shora ze Strmého Klevu něco jako zařehání koně? Zabušilo mu srdce. Pak si řekl: to asi jenom zapraštělo v koruně stromu. Nebo že by liška?

Ale pak se ozval klapot, a to už nebylo pochyb: byl to zvuk kopyt,

kteřá křísła o kámen.

Za chvílku se ze šera vynořilo něčo bílého. Nebyl to sen ani přelud. Byl to kůň!

Na Širokém hřbetě mu seděl rozkročmo táta Mikelson a řídil ho elegantně jen tak dvěma prsty. Cigáro v soumraku plálo jako světluška.

„Koukejme se, tak ty tu sedíš a čekáš, Miklouši,“ řekl, když dojel k chalupě a seskočil. „Pro tuhle noc se bude muset spokojit s dřevníkem, pak jí zařídíme něčo lepšího. Je bílá jako sníh. Teď jim snad spadne hřebínek, co myslíš! Nebo snad ne?“

Mikel přikývl, přestože teď skoro nevnímal ani slovo. Celý den dnes nosil v kapse ušetřený kousek cukru pro případ, že by ... A teď jej málem ani nedokázal z kapsy vylovit. Kobylka si pěkně vykračovala a byla stejně bílá, jako byl Sintorův kůň černý.

„To je ... to je naše, táto ...?“ vymáčkl ze sebe nakonec.

„Tvoje a moje,“ řekl táta Mikelson. „To bych prosil. Dej jí ten cukr, pak ti řeknu, jak to bylo. No tak, na, kobylko!“

Kobylka dostala cukr a táta Mikelson ji odvedl ke dřevníku, kde bylo nízko do stropu, ale prozatím to muselo stačit.

„Na Laurensovu pláň přišel cirkus a právě tam stavějí stan,“ řekl táta Mikelson. „Šel jsem tam ráno kolem. Měli nejmíň dvacet koní, jako že se jmenuju Mikelson, černé i hnědé a bílé a strakaté. Ale jenom jeden z nich kulhal.“

Mezitím došli do dřevníku a táta Mikelson blýskal ve tmě zvlhlýma očima. Mikel cítil, jak mu v krku roste knedlík; roste a roste.

„A tak jsem si pomyslel,“ pokračoval táta Mikelson: „Osm let snil Mikel o tom, že pojede vsí na koni a že to bude kůň stejně bílý, jako je Sintorův kůň černý. A proč by ne? řekl jsem si. Když kulhala, tak už v cirkusu k ničemu není. Co myslíš, že udělají s cirkusáckým koněm, když začne kulhat?“

Mikel neslyšel. Kousal se do rtu, až to zabořelo.

„Vyvedou ho ze stanu a zastřelí,“ řekl táta Mikelson. „Přišel jsem na poslední chvíli. Povídám: Nabízím čtyřicet tolarů a peníze na ruku příští týden. Dobrá, povídá ten, co koně držel. – Co je s tebou, Mikle? Snad mi tu nebrečíš?“ Táta Mikelson se k němu naklonil, oči se mu

leskly.

Mikel polykal a polykal, až se to z něho nakonec vydralo jako výkřik:

„Budou se nám smát!“

„Kdo?“ řekl táta Mikelson.

„Ve vsi,“ zalykal se Mikel a cítil, jak mu zaječí pracka v botě roste.

Ruka táty Mikelsona spočinula najednou teple a spolehlivě Miklovi na rameni.

„A tak, tys myslel, že by na zaječí pracku zapomněli, kdyby to byl hodně pěkný kůň, vid’? Heleď, Miklouši,“ řekl, „tvou zaječí tlapku si budou pamatovat, i kdybys jel na dvaceti cirkusáckých koních a žádný z nich nekulhal. Pokud na ni totiž budeš pamatovat sám, Mikle. Jenže až pojeděš na tomhle koni, tak budeš uvažovat takhle: Bílý racek žije, a to je moje zásluha. Co je mi po tom, co pokřikují? Tak, a teď řekni sám: Co je lepší?“

„Bí... Bílý racek?“ hlesl Mikel.

„Tak se bude jmenovat,“ přikývl táta Mikelson. „Jestli mám říct celou pravdu, tak jsem tam byl v cirkuse o tu kobylu vyjednávat už před týdnem. Chtěli čtyřicet tolarů. Deset tolarů hned a zbytek za měsíc. A hádej, kde jsem těch deset tolarů sehnal, Mikle?“

Mikel se musel opřít o teplé koňské tělo, protože se mu najednou tak podivně roztráslly nohy.

„Chceš ... chceš říct... žes ji vzal...“

„Z láhve v duté jabloni, tam jsem ji vzal, Mikle. Takže teď by sis mohl pomyslet: Bylo to mých deset tolarů, co ji zachránilo před kulkou. A jestli potřebuje útěchu, že kulhá, tak jí můžeš zašeptat do ucha: Za týden se už budou smát míň, Bílý racku, a za měsíc už vůbec ne, protože to už si všimnou, že ten jejich posměch námi ani nehne. A kdyby jí kručelo v břicho, můžeš jí pošeptat: Táta přinesl pytel plný ovsu, leží na dvorku, počkej, já ti ho přinesu ...“

Než táta Mikelson dopověděl, byl už Mikel ze dveří. Srdce mu bušilo: můj kůň, můj kůň, můj kůň! Nad Strmým Klevem svítila jediná malá hvězda, do můstku před Simonovou loděnicí bil příboj. Mikel Mikelson neviděl, neslyšel.

Když, se vrátil, donesl už táta Mikelson z chalupy svítilnu a pověsil ji na hák. Kobyle pověsil na krk pytel s krmením.

Mikel donesl kbelík vody a pak zavřeli dřevník na noc. , Ale ještě nešli do chalupy. Táta Mikelson si sedl na zápraží. Vytáhl černý kámen a přehazoval si jej z ruky do ruky.

„Posad' se, Mikle,“ řekl. „Popovídáme si.“

Mikel si sedl.

„Koupit koně na splátky, to jde,“ řekl táta Mikelson. „Koupit na splátky kopec, to je horší, to se dělat nemá.“

Mikel se díval směrem na Strmý Klev, který se černal v jarním soumraku, pak na kámen, který táta Mikelson držel v ruce.

„Kopec?“ řekl.

Táta Mikelson položil Miklovi ruku na rameno.

„Tohle zůstane mezi námi, Mikle,“ řekl tiše. „O tom se nesmí dovědět živá duše.“

„Nikomu ani slovo,“ slíbil Mikel.

Táta Mikelson přidržel kámen.

„Dal jsem si jej prozkoumat,“ řekl. „Víš, co v něm je?“

Mikel zavrtěl hlavou.

„Černá žula,“ řekl táta Mikelson. „Trochu jsem si skálu nahoře na kopci v posledních dnech proklepal. Jsou tam té žuly spousty.“

Miklovi se udělaly mžítka před očima.

„Ale ... ale ...“ koktal.

„V tom je právě ten háček, to ale,“ řekl táta Mikelson. „Kopeck nekoupíš na splátky jako koně, aspoň ne tehdy, když se jeho majitel jmenuje Sintor.“ Zapálil si další cigáro, aby kouř odháněl komáry. „A v jabloni teď už nic není.“

Mikel se zhluboka nadýchl: teď teprv cítil, jak se mu ulevilo.

„Je,“ řekl.

„Co?“ řekl táta Mikelson.

„Povídám: je,“ řekl Mikel.

Upíral oči svěhlově před sebe. Tátovi Mikelsonovi zhasla sirka, ještě než stačil strčit cigáro do úst.

„Snad nechceš tvrdit, žeš zase do láhve něco dal. Nepovídej mi takové hlouposti, Mikle.“

„Jdi se podívat,“ řekl Mikel.

Táta Mikelson vstal. Po pravdě řečeno se mu nohy drobet podlamovaly, aniž dobře věděl proč. Šel pomalu k jabloni. Za sebou slyšel Miklovy tiché kroky. Na jabloni půldruhého metru od země bylo staré datlí hnízdo. Když jste tam strčili ruku, nahmatali jste ve stromě dutinu. Táta Mikelson strčil do otvoru ruku až po loket, když za zády uslyšel Miklův hlas.

„Pod jednou podmínkou, táto.“

Táta Mikelson vytáhl ruku zpátky.

„Jakou, Mikle?“

Uviděl ve tmě Mikla, který si odfrkl jako pes, který zavětril zápach kuchyňských kamen.

„Že přestaneš kouřit cigára,“ řekl Mikel. „Protože to hrozitánsky smrdí, to je můj i Bobův názor.“

Táta Mikelson odhodil cigáro velikým obloukem až do vody. Zasyčelo a zhaslo.

„To bylo poslední, Mikle.“

„Tak tam zase můžeš tu ruku strčit,“ řekl Mikel.

V okamžiku měl táta Mikelson ruku v otvoru. Chvilku tam tápal.

Pak Mikel uslyšel přidušený výkřik. Na mou duši, tenhle dospělý chlap tu stojí vedle něho, kolébá se z nohy na nohu a brečí jak malý harant.

„Mikle...“, mumlal táta Mikelson, „na mou duši, ať se propadnu, tys ji našel. Krabičku! Chlapče, mně se zdá, že si musím sednout.“

„A americké bankovky jsou v ní“, řekl Mikel. „Je jich jedenáct.“

A už odběhl do tmy. Táta Mikelson volal za ním:

„Mikle! Kam to běžíš?“

„Mám co mluvit s Bílým rackem“, odpověděl Mikel ze tmy.

Dvacátá osmá kapitola

MIKEL MIKELSON JEDE VSÍ NA BÍLÉM KONI

Na Strmý Klev svítí slunce. Na té straně, kde je kopec obroušen mořem a větrem, leskne se skála, černá jako uhel. Kdysi před deseti tisíci lety sahalo moře až sem nahoru, a vlny, ty dovedou obrousit skálu!

Uprostřed lesa na Strmém Klevu je tůň. Je bezedná, říkají staří lidé, a dvanáct sáhů hluboko pod hladinou bydlí vodník. I když Matylda Tuvesonová ze Starého hostince tvrdí, že to jsou pověry na strašení malých dětí.

U tůně bydlí Emil Švícko.

Jednoho dne na jaře toho roku sedí na zápraží s párem roztrhaných dámských bot v klíně a pusou má plnou cvočků. Slunce svítí. Tůň se leskne černě jako uhel.

Tu v lese něco zapraská. Emil sebou trhne a kýchne, až se mu cvočky rozletí z úst, protože země se otřásá, a to cítí hluchý líp než kdo jiný. A takové otřesy mohou znamenat, že je nablízku los. A losí maso, to je pro chudé ševče sváteční pochoutka.

V minutě je Emil v chalupě, vezme pušku a už je zase venku. Jako had zmizí v rybízovém keři, aby ho nebylo vidět. Leží tam pěkný kámen. O ten si opře pušku.

Dupot se blíží. To musí být samec, a pěkně tučný, říká si Emil. A už – „pro ... propáníčka ...!“

Emil se štípe do zadnice, aby se přesvědčil, jestli nesní. Prst na spoušti se chvěje. Kdopak to kdy viděl běhat na Strmém Klevu bílého losa?!

Okamžik nato vidí, že ten los je vlastně kůň a že má na zádech lidi. Hned u krku mu sedí Petrus Johanes Mikelson, dříve námořník bez hodnosti, svého času odcestovaly a teď navrátilcec. A za ním jeho syn Mikel, jinak zvaný Zaječí pracka.

Ženou se do vsi, až koni kolem kopyt odskakují jiskry.

Je třináctého května 1892.

Pátek třináctého!!? V okolí Strmého Klevu ví každé dítě, co to znamená. Třináct je nešťastné číslo, a tím hůř, když třináctého připadne na pátek.

Ve vsi si všude posypali prahy popelem a zatáhli záclony. Nikdo nevezme nůž do ruky, nikdo se ani nedotkne sekery. Na každické studni je víko přibito hřebíky, protože kdopak může vědět, co se v takový den může přihodit za čertovinu? Dokonce i psi jsou zticha.

Do dvanácti hodin se nic neděje. Tu a tam si někdo troufne poodtáhnout záclonu a vykouknout z okna. Kupec vyšťourá z klíčové dírky těsto a odemkne.

Na Sintorově dvoře stojí Mandus Koukej ven a spravuje rozbitou klíčku pro kuřata. Kuřata musí mít kde bydlet, a kdo střílí skálu, na pověry nevěří.

Ale teď zvedl bradu a naslouchá. Není to dusot koňských kopyt? V takovýhle den? Mandus je od toho střílení nahluchlý, ale každý, kdo bydlí na Sintorově statku, pozná moc dobře koňský dusot. Musí se jít podívat k vrátkům. Ve vsi je jen jeden jezdecký kůň, černá růže, a jeden jezdec, statkář Sintor.

Kupec už stojí v punčochách na zápraží a naslouchá, protože tenhle dusot na Černou růži nevypadá. Je rychlejší, ale trochu nepravidelný, že je to tak?

Teď už všude připlácli nosy na okenní sklo. Kůň se blíží, kluše, je

bílý jako sníh. A kdo to na něm sedí ...?!?

Samohonka a kouř ze střelného prachu, to jsou věci, které očím zrovna moc nesvědčí, takže Mandus musí zajít do domu se zeptat, jestli ostatní viděli to, co on. Ano, ano, už je to tak!

„Petrus Mikelson jede na koni!“ zní ozvěnou až v čeledníku. „A vzadu má kluka, Mikla!“

V takový den vysedává statkář Sintor ve své kanceláři a probírá se úcty. Běda tomu, kdo by ho vyrušil! Doba je zlá. Chtěl přikoupit ovce! A teď je rád, že si udržel ty, co měl. A navíc má teď na krku starou zpráchnivělou hospodu, co s ní?!

„Na mou duši, přeskočil živý plot jediným skokem!“ volají z čeledníku jako jedněmi ústy.

Statkář Sintor odhodí pero a s křikem vystrčí hlavu ze záclon. Copak si někdo myslí, že už bude snášet dočista všecko?!

Venku právě Petrus Johanes Mikelson uvazuje k vlajkové tyči bílého koně. Syn Mikel zůstal sedět na koni. Za nimi je hejno dětí, zírají na tu slávu, pusy dokořán, vyptávají se a diví. Mikel jim na všechno odpovídá.

„To se rozumí,“ říká, „dva metry vysoký plot přeletí jako nic. Stůj, stůj, Bílý racku! A jak dokáže uhánět, o tom ani nemluví. Že kulhá? To je právě na tom to nejlepší. Řekněte mi, kolik je tady ve vsi koní, smím-li se ptát? S Černou růží nejmiň šestnáct. A kolik jich kulhá? A kolik bílých jich kulhá? Vidíte! Stůj, stůj, Bílý racku! Jako že mám v botě zaječí pracku, tak bych Bílého racka nevyměnil za Černou růži, i kdyby mi Sintor nabízel jedenáct tolarů nádavkem.“

Děti koukají s otevřenou pusou a prosí, jestli si smějí sáhnout. Jenom trošku na ohon, prosí.

„Tak ale opatrně,“ říká Mikel. „A ne všichni najednou, jeden po druhém. Je to totiž cirkusácký kůň – a bílý k tomu – a kulhá! Táta šel právě k Sintorovi.“

„Hele, Mikle, proč tam šel?“ ptají se jeden přes druhého.

Mikel drbe Bílého racka za uchem.

„Má s ním jednání. Chceš se napít, Bílý racku?“

Nezdá se, že by Bílý racek měl žízeň, a tak Mikel zůstane sedět, kde sedí. Teď se přišel podívat i kupec. A kovář a celý zástup dalších. A kdopak to přichází po cestě, ne-li Tua-Tua Esbergová.

„Jak to s ním vypadá, Mikle?“ křičí už zdaleka.

„S kým?“ řekne Mikel.

„Se strýčkem Mikelsonem ...?!“

„Už je úplně zdravý,“ odpoví Mikel.

Vtom Tua-Tua uvidí kóně.

„Jé, Mikle ...“ víc ze sebe nedostane. „Mikle, to je ale krása –“

„Přijď si k nám dnes večer zajezdit,“ řekne Mikel. „Umí běhat s ohonem napřed, je to cirkusácký kuň. I když skákat do vody pro namaštěný kámen na dva sáhy hluboko, to neumí.“

Mezitím vešel táta Mikelson do Sintorovy kanceláře. Pozdraví švihácky palcem k uchu.

„Jde o Starý hostinec,“ řekne.

„Aha, vida,“ zabručí statkář Sintor a v duchu posílá Starý hostinec do horoucích pekel.

„Někde člověk bydlet musí,“ řekne táta Mikelson. „Barák za moc nestojí, ale hodí se, dokud člověk nenajde něco lepšího.“

Pět minut nato koupil Starý hostinec za padesát tolarů.

„I když k domku patří mít půdu,“ řekne a podrbe se za uchem. „Je to škoda, že to tam je samá skála. A kdo by vyhazoval peníze za samý vřes a kamení!“

S tím statkář Sintor nemůže než souhlasit. Pět minut nato zakoupil táta Mikelson i Strmý Klev. A zaplatil za něj dobře, protože on není žádný podvodník, šibal ano, ale podvodník ne. Tři sta tolarů!

Statkář Sintor nevěří svým očím. Pak ještě od něho koupí Holm a ještě pět set metrů půdy podél břehu. Statkář Sintor pookřeje a chce nabídnout cigáro, ale táta Mikelson řekne, že cigára on nekouří.

„Nesmím, bohužel, kvůli psovi,“ řekne. „Tak jsme se pěkně dohodli a na shledanou.“

„Pso ... psovi...?“ koktá statkář Sintor.

„A kvůli chlapci,“ dodá táta Mikelson a sundá klobouk s věšáku.

„Ten kuň kulhá?!“ křičí za ním statkář Sintor ze dveří.

„Kulhá, a pořádně,“ odpoví táta Mikelson už ze dvora. „Nemyslete si, že to je jen tak nějaký obyčejný kuň. Toho bych neprodal ani za osm set tolarů!“

Načež táta Mikelson vyskočí na koně před Mikla. A vida, vzadu zbylo ještě trochu místa, zrovna tolik, že se tam vejde Tua-Tua

Esbergová. Děti se rozprchnou na všechny strany, protože teď to poženou jako vítr, to je jasná věc.

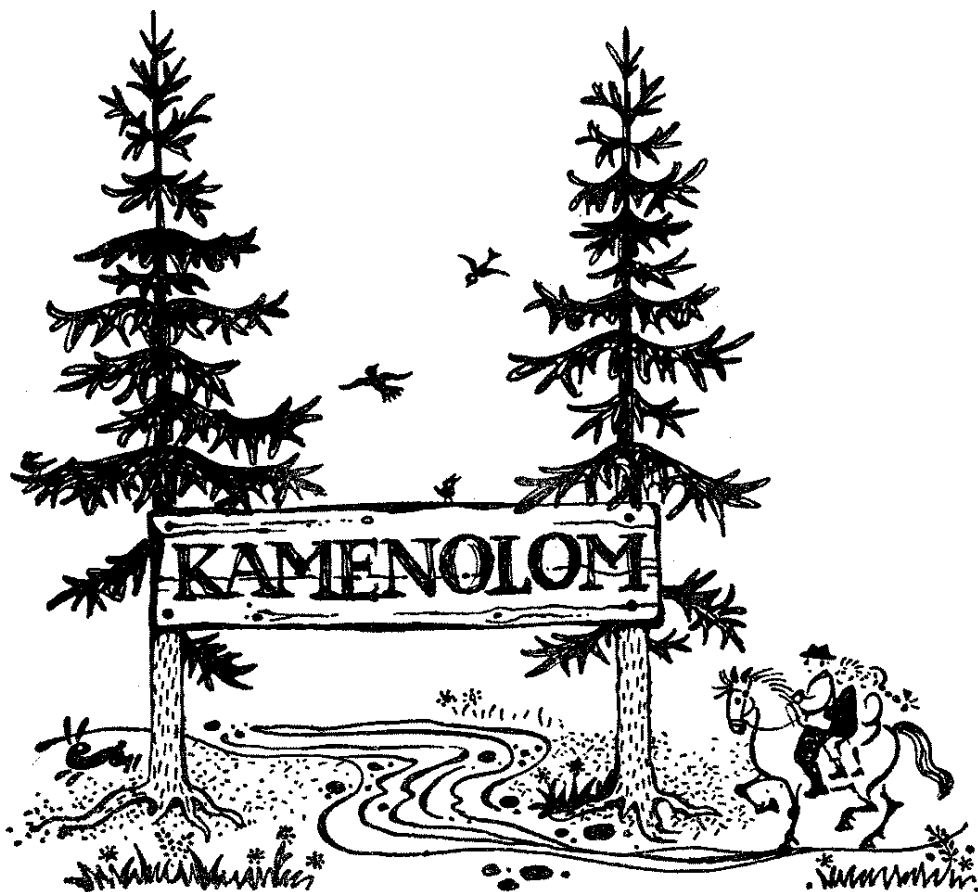
„Co to máš, u čerta, na ruce, děvče?!“ křikne táta Mikelson a popustí koni oštěže.

„Náplast na bradavice ...“ volá Tua-Tua a drží se Mikla všemi čtyřmi, protože u cirkusových koní člověk nikdy neví, nejradši by v jednom kuse jančili a bočili na tu stranu a hned zase na druhou.

„Strhni to!“ křičí táta Mikelson.

Je třináctého května, jak na to mohla zapomenout? Den nanebevzetí náplasti – copak jí to před dvěma týdny neříkal?

Než bys řekl švec, uvízne špinavá náplast ve hlohu a plácá se ve větru.

Kůň už je daleko a Tua-Tua s ním. Vrtí se na koňském zadku sem a tam. Všechna slova a všechny myšlenky se jí zpřičily až někde bůhvíkde v krku, Mikel cítí v uchu jen slabounký závan dechu:

„Jsou ... jsou ... jsou pryč, Mikle ...“

Mikel podává zprávu dál tátovi Mikelsonovi:

„Říká, že jsou pryč. Bradavice jsou pryč!“

„To si myslím, jsou odlapisutapisované,“ odpoví táta Mikelson a řídí koně pěkně elegantně palcem a středníkem jedné ruky. „Řekni jí, ať se pořádně drží. S koně můžeš spadnout, ani nevíš jak.“

Vesnici už nechali za sebou a zatočili směrem nahoru na Strmý Klev.

„Všech sedm,“ šeptala Tua-Tua.

„A jedem!“ volá táta Mikelson a plácne koně na krk. „Teď jsi doma, Bílý racku, cítíš to v kopytech, co?! Rýžoviště Petra Mikelsona a jeho syna!“

„Ani jedna nezbyla ...,“ šeptala Tua-Tua.

Emil Švícko, opuštěný švec v lese na Strmém Klevu, který vyrábí samé bačkory, sedí pořád ještě na zápraží své chalupy. Jenže pušku teď nechal ležet v rybízu.

Vida, ten bílý kůň zase letí zpátky jako vystřelený z děla. Emil pustí kladívko z ruky a stíní si oči proti slunci.

A hned si na něho vylezou tři, ubohé zvíře, řekne si Emil. Neví ovšem, že to je cirkusácký kůň, který umí cválat třeba i s ohonem napřed.

Vzadu sedí Tua-Tua Esbergová, pravou ruku zdviženou do povětří, a výská.

Tuň se ve slunci leskne jako sklo. Po vodníkovi nikde ani vidu ani slechu.

Dvacátá devátá kapitola

TÁTA MIKELSON OPATŘÍ NOVÝ POLŠTÁŘ A MIKEL USNE NAD KATECHISMEM

Že jen přišel podzim toho roku tak brzy!

Vřes kvetl už v červenci. V září odletěly vlaštovky a v říjnu napadl první snůh.

Jenže pokud bydlíte v pořádném domě, tak vám nic takového nemůže vůbec vadit. Když najdeš v duté jabloni krabičku plnou peněz, tak z toho pořídíš ledacos.

Na Starý hostinec přišla nová střecha, do oken nové tabulky. Zdi vyztužili čerstvými fošnami z vlastního lesa. Kamrlíky vyklidili a vymalovali a myši musely ze sklepa ven.

Jenom půda zůstala, jak byla, visely tu pavučiny ze všech rohů. Rozbité bicí hodiny stály na svém místě. A vedle nich babiččina truhla. V ní tehdy měli schovaný ten kámen.

Kdyby vás napadlo plivnout si na prst a utřít špínu s okna, první, co byste uviděli, by byl dřevník, tak jako dřív. Jenže za dřevníkem přibyla stáj a bouda na náradí, a to všechno tu postavili během tří měsíců.

A stavělo se pěkně zčerstva!

Na půdě bylo ovšem ještě další okno. To, ze kterého Mikel Mikelson tehdy koukal na statkáře Sintora, jak odtud uhání bez klobouku a jen v jedné holínce, když ho tesař Grile vykopl. Z toho okna bylo vidět na pustý kopec Strmý Klev.

Jak vypadal kopec dnes?

První, co jste uviděli, byl nápis. Táhl se mezi dvěma jedlemi, veliký jako kostelní zeď. Písmena byla půldruhého metru vysoká a oznamovala, že je tu

K A M E N O L O M

Ostatně s tím nápisem to vlastně začalo.

„To ne z pýchy,“ řekl táta Mikelson, když na to přišla řeč. „Ale když přijede loď, aby tu naložila kámen, tak aby věděli, kde přistát,“ řekl, „a aby bylo vidět, kde se dostane žula.“

Pustili se do práce a ještě se čtyřmi lamači a jedním střelmistrem lámali skálu na Strmém Klevu hned toho léta a na podzim. Všichni bydleli pohromadě ve Starém hostinci, tam bylo pro všechny místa dost.

Když se šli najíst nebo si šli po obědě pospat, hlídal Bob palice a vrtáky. Zato zápalníci se vyhýbal jako čert kříži.

Dvacátého šestého září 1892 tu přistála první loď, která si přijela pro žulu. Můstek Simona Hlupáka zůstal na svém místě, ale na druhé straně zálivu byl ještě jeden nový.

Byl to veliký můstek pro škunery a lodi s hlubokým ponorem, které sem jezdily pro žulu. I tam byl nápis, i když o něco menší.

Pak jednou přijela loď, bílá jako kdysi Tři lilie, ale jmenovala se Širý svět. Když jste stáli na můstku, slunce vám svítilo do očí a vy jste mhouřili oči dosti dlouho, mohli jste si velmi lehce představit, že to je briga Tři lilie.

Ale k čemupak mhouřit oči? Tohle byla taky pořádná loď. A jméno jako Oráč nebo Širý svět není o nic horší než Tři lilie. Pak přijížděla k můstku jedna loď za druhou. Ale ta první, ta měla do sebe něco zvláštního.

Mikel a Tua-Tua seděli na můstku a viděli ji, jak se blíží proti větru; měla skasané plachty a klouzala po černé hladině jako duch. Mikel měl vedle sebe plechovku se sádlem pro Boba.

„Já bych si přál, aby se Simon Hlupák vrátil, aby to všechno viděl,“ řekl Mikel.

„Co to mluvíš, vždyť se utopil,“ řekla Tua-Tua.

Mikel vzal kámen a hodil jej do vody.

„Vidíš,“ řekl, „teď klesne na dno a je pryč. Ale kdyby byl namaštěný, tak by jej Bob vylovil zpátky.“

„To jo,“ řekla Tua-Tua.

„To je právě ono,“ řekl Mikel. „Táta byl taky pryč. Teď je doma a láme skálu. Třeba se jednoho dne Simon vrátí tak jako táta. Pokud se mu ovšem nelíbí v Portugalsku líp. U námořníků a namaštěných

kamenů a bradavic člověk nikdy neví. Ale teď už musím jít.“

„Bradavic ...?“ řekla Tua-Tua a podívala se na svou bílou ruku.
„To chceš říct, že ...?“

„Člověk nikdy neví, víš?“ řekl Mikel. „Ahoj.“

Dívala se za ním, jak šel ke Starému hostinci s Bobem v patách a plechovkou se sádlem pod paží. Když došel do půli cesty, namazal kámen sádlem a hodil jej do moře. Bob za ním skočil jako střela.

Když babička toho večera volala, že je večere na stole, Mikel byl pryč. Katechismus měl ležet otevřený na stránce o druhém přikázání. Ale židle byla prázdná. Babička vyšla na zápraží a volala. Ale táta Mikelson řekl, že mužští někdy potřebují chvílku pro sebe.

„Dej mu kaši do trouby, aby mu nevystydla, počítám, že asi budu vědět, kde je,“ řekl, vzal čepici a šel.

Venku svítily hvězdy. Nad Strmým Klevem se leskl měsíc jako stříbrný peníz.

Táta Mikelson přešel dvorek ke stáji. Dveře byly pootevřeny a uvnitř visela na hřebíku svítlna. Zdaleka slyšel Miklův hlas:

„Hlavní věc je, že táta je doma, Ulričko. Leží se ti dobře? A taky že zaječí pracka je pryč. I když pryč vlastně není, ale stejně je pryč, to je na tom to divné. Zapomněl jsem na ni, a ve vsi taky.“

Ulrika zabečela ze spaní.

„No no, máš v kožiše blechy, vid’,“ mazlil se Mikel, „svrbí to, co? Simon Hlupák s nimi měl taky spoustu trápení. Víš, co si myslím, Ulriko? Že Simon se přece jenom nakonec do toho Portugalska dostal. Ale nikomu to neříkej. To zůstane mezi námi, Ulriko. Stopy končily u díry v ledu, říkáš. Jenže když se dá plavat na palubním deníku, tak se dá plavat i na pytli s vyřezávanými loďmi. Uvidíš: přijela tam briga nebo něco a vylovili ho. Pšššt, Ulriko, mně se zdá, že je někdo u dveří...“

Venku stál táta Mikelson a tiskl se ke zdi.

„Ne, to asi jenom zafoukal vítr,“ pokračoval Mikel. „Dobrou noc, Ulriko, teď zase musím ke stání navštívit...“

Táta Mikelson slyšel koně zarehtat a zahrabat kopytem.

„No tak, no tak, Bílý racku,“ slyšel zase Miklův hlas, „hned jsem u tebe, jen žádné kopání. A jenom Bob je se mnou. Snad mu nezávidíš, že neumíš skákat do vody na dva sáhy hluboko pro

namaštěné kameny jako on, co? Babička už má kaši uvařenou, takže mám trochu naspěch. Jenom ti něco pošeptám do ucha, Bílý racku, jestli to nikomu neřekneš: začal jsem zase ukládat do duté jabloně. Láhev od petroleje je tam, kde byla, a mám v ní osmnáct desetníků. A víš nač, Bílý racku? Na sedlo. To koukáš, co? Opravdovské cirkusácké sedlo se střapci a mosazným kováním!“

Bob kňučel a Mikel ho utěšoval:

„Jenom žádnou závist, Bobe, nemáš proč! Polovina je tvá. Nový obojek – co ty na to? Pšššt, Bobe ... tak se mi zdá, že v těch dveřích přece jenom někdo je. – Ne, to asi jenom vítr. Táhne tu od Strmého Klevu, to asi přijde mráz. Dobrá věc, mít na zimu domek. Dobrou noc, teď už musím běžet. Kdyby tak jeden byl psem a nemusel čučet do toho katechismu.“

Mikel vzal svítilnu z háku a kopl do dveří. Táta Mikelson se přitiskl ke zdi a zadržel dech.

A už si Mikel vykračoval přes dvorek s Bobem v patách. Táta Mikelson počkal, až za ním zabouchly dveře do kuchyně. Pak vytáhl z náprsní tašky dva nové desetitolary, plivl do dlaně a desetitolary svinul, až z nich byly dvě kuličky. Kde je dutá jabloň, to věděl, a díra od datla tam byla jenom jedna. Strčil do ní ruku a nacpal kuličky do láhve.

Pak si zapálil poslední cigáro, protože tady ho nikdo neviděl, pokrčil nos a šel k loděnici.

Když táta Mikelson vešel do kuchyně, měl něco v podpaždí, co vypadalo jako veliký kus dřeva.

„Fouká východní vítr,“ řekl, „v noci bude mráz. Byl jsem ve stáji a položil na Bílého racka deku.“

Mikel seděl s nosem v katechismu a šilhal po tátovi Mikelsonovi, který něco kutil u pohovky. Polštář spadl na zem a na jeho místo přišel kus dřeva.

„Jen koukejte,“ řekl táta Mikelson. „Já mám rád něco tvrdého pod hlavou, když spím. Peří je tak pro ženské, mužští leží radši na dřevě. Když to muselo stačit v Klondyke, tak je to dost dobré i ve Starém hostinci v Ljunze.“

Babička kupodivu mlčela. Ale odešla do svého pokojíku a tam řekla prázdným zdem to, co neřekla Petrovi Johanesovi.

„Mikelsonovi jsou všichni stejní,“ řekla. „Zaplat' pámbu, že už aspoň ty karty nechal.“

Pak se svlékla a zalezla si do postele. Z kuchyně slyšela Miklův ospalý hlas odříkávat druhé přikázání s výkladem. Ručičky na hodinách z Ameriky v rohu pomalu, pomaloučku postupovaly. Když malá ručička došla na desítku, v kuchyni nastalo ticho, takže pochopila, že nad knihou usnul.

Rychle strčila nohy do bačkor a otevřela dveře. Do okna svítíl měsíc. Táta Mikelson stál uprostřed kuchyně a Mikel mu spal v náručí. Byl v noční košili a vzadu si ke krku provázkem přivázal babiččinu vydrovici, aby se mu na palubním deníku s dřevěnými deskami neleželo příliš tvrdě, než si zase zvykne.

Babička Tuvesonová vzdychla a řekla:

„Nezapomeň ho přikrýt, Petře Johanesi. Jak jen mohl takový blázen, jako jsi ty, dostat tak správného kluka.“

„To máš pravdu, je to divná věc,“ řekl táta Mikelson.

Tua-Tua své bradavice už nikdy nedostala. Sama si o tom myslela tolik, že to je díky jedné říkance, kterou ji naučil starý Salmon, kostelní zvoník.

*Vrátíš-li se, bradavice,
pámbů pomoz ti.
Nůž mám ostrý převelice,
nezná milosti.*

Sedm nocí za sebou spala s kuchyňským nožem schovaným pod polštářem, aby bradavicím ukázala, že to myslí vážně.

Pokud jde o statkáře Sintora, tak ten dlouho litoval, že Strmý Klev prodal tak lacino. Ale co jednou prodal, zpátky nedostane. Rok nato koupil starou, vyřazenou loď a přestavěl ji na ovčinec. Jestli se tam ovčím líbilo, to nevím.

Zato novému kamenolomu se dařilo. Táta Mikelson spal noc co noc s palubním deníkem ze Tří lilií pod hlavou, a snad mu to přinášelo štěstí. Práce jim šla jedna radost. A přitom si do banky neuložili ani halíř. Všechno ukládali do duté jabloně mezi Starým

hostincem a dřevníkem.

Propadlé trámy ve Sledím kostele nikdo nespravil. Ale kostelní loď tesař Grile sundal a položil ji na plochý kámen. Ještě před dvaceti pěti lety tam byla. V upomínku na mrtvou želvu.

OBSAH

Mikel Mikelson a jeho dům.....	6
Přiletí racek – a odletí.....	12
Co dokáže nadělat rys.....	19
Copak liška dokáže zadávat ovci?.....	26
Měli bychom mít bílého koně, tati!	31
O tom, kdo bydlel v prvním poschodí	35
Mikel Mikelson najde přítele a dostane deset tolarů	42
Na mělčině uvízla loď!.....	48
Palubní deník.....	55
Tesař vyhodí první vánoční svíčku.....	61
Co se stalo s kapitánem Mikelsonem?.....	66
Kdo to pálí svíčky u Simona Hlupáka?	74
Pat O'Brien fouká do moníku.....	79
Jak se vyplave na břeh na knize	87
Co říkal táta Mikelson ze spaní	94
Tesař najde dopis a leze domů po čtyřech.....	97
Zbloudilý medvěd.....	102
Co se najde až na dně kapsy	105
Statkář Sintor letí se schodů	109
Jak Strmý Klev praskl vejpůl	112
Muž, který se nejmenoval Pat	124
Kdo je to Joachim?	132
Pluje ve vzduchu a ne po vodě?	136
Táta Mikelson založí prach a Mikel zapálí.....	139
Jenom ptačí vejce	148
Mikle, ten trám je zpuchřelý!	153
Co se všechno najde v duté jabloni	157
Mikel Mikelson jede vsí na bílém koni	162
Táta Mikelson opatří nový polštář a Mikel usne nad katechismem....	169

KNIHY ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Eva Dolejšová

Svazek 62

Olle Mattson

BRIGA TŘI LILIE

Ze švédského původního vydání *Briggen Tre liljor*, vydaného nakladatelstvím *Bonniers Forlag*, Stockholm, roku 1955, přeložil Josef Vohryzek, verše Karel Šiktanc. Ilustrovala Věra Brázdová. Vydalo jako svou 2334. publikaci Státní nakladatelství dětské knihy, n. p., v Praze roku 1963. Odpovědná redaktorka Tamara Sýkorová. Výtvarný redaktor Jan Žbánek

Z nové sazby písma *Baskerville* vysadila a s 34 ilustracemi v textu vytiskla Severografia n. p., závod 01, Liberec. 10,78 AA (text 9,23, ilustr. 1,55), 10,83 VA. D-10*30346. Náklad 30 000 výtisků. 1. vydání

*13-125-63 14/3 Brožovaný výtisk 11,60 Kčs, vázaný výtisk 16,- Kč
56/VII-10*